

Liitosalueen eteläosan kasvillisuus selvitys

LIITOSALUEEN ETELÄOSAN KASVILLISUUSSELVITYS

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
2 TIETOLÄHTEET.....	3
3 MENETELMÄT	3
4 SELVITYSALUEEN YLEISKUVAUS JA ERITYISKOHTEET.....	4
4.1 KÄRR (OSA-ALUE A1)	5
4.2 GUMBÖLE (OSA-ALUE A2).....	6
Erityiskohteet.....	8
1. Lampi.....	8
2. Lampi.....	8
3. Ruohokorpi	8
4. Luhta	9
5. Luhta	9
6. Soistuma	9
7. Kallioalue.....	9
8. Kallioalue.....	10
9. Kallioalue.....	10
10. Kallioalue.....	10
11. Kallioalue.....	10
12. Lehtokallio.....	10
13. Uhanalaisen keltamataran kasvupaikkoja.....	11
4.3 ÖSTERSUNDOMIN KARTANON LÄNSIPUOLI JA STORA DAMMENIN YMPÄRISTÖ (OSA-ALUE A3)	11
Erityiskohteet.....	14
14. Suojeltu lehto.....	14
15. Puronvarsilehto.....	14
16. Stora Dammen	14
17. Soistuma	15
18. Soistuma	15
19. Metsäinen niemeke.....	15
20. Rinneketo.....	16
21. Kallioalue.....	16
22. Kallioalue ja rinnelehto	16
23. Kallioalue.....	17
24. Kallioalue.....	17
25. Kallioalue.....	17
4.4 ÖSTERSUNDOMIN KARTANON POHJOISPUOLINEN METSÄALUE (OSA-ALUE A4)	18
Erityiskohteet.....	18
26. Pieni suo.....	18
27. Pieni suo.....	19
28. Saarnikasvusto	19
29. Entinen laidunmetsä	19
30. Kallioalue.....	19
31. Kallioalue ja rinnelehto	20
32. Kallioalue.....	20
4.5 ÖSTERSUNDOMIN KARTANON ITÄPUOLI (OSA-ALUE A5).....	20
Erityiskohteet.....	23
33. Jalopuulehto.....	23
34. Kosteikko.....	23
35. Kallioalue.....	23
36. Kallioalue ja rinnelehto	24
37. Vanha laidunalue	24
4.6 TOPELIUKSEN KOULUN ITÄPUOLI SEKÄ DAGSVERKSBERGET (OSA-ALUE A6).....	25

Erityiskohteet.....	28
38. Lehto- ja korpinotkelma	28
39. Dagsverksberget	28
4.7 KASABERGET (OSA-ALUE A7).....	30
Erityiskohteet.....	31
40. Soistunut lampi / saraneva.....	31
41. Kallioalue.....	31
42. Kasabergetin kaakkoispuolen kallioalue.....	31
43. Puronvarsilehto.....	32
44. Kallioalue.....	32
45. Sararäme	32
4.8 KANTARNÄSBERGET (OSA-ALUE A8).....	33
Erityiskohteet.....	34
46. Kantarnäsbergetin kallioharjanne	34
4.9 SJÖÄNGEN (OSA-ALUE A9).....	35
Erityiskohteet.....	37
47. Marbackenin kallioalue ja suo	37
48. Kosteikko	37
4.10 RIBBINGÖ (OSA-ALUE A10)	37
Erityiskohteet.....	39
49. Ribbingön kallio	39
4.11 HUSÖ (OSA-ALUE A11).....	39
Erityiskohteet.....	40
50. Tervaleppälehto	40
51. Husön keto	40
4.12 TALOSAAREN NIEMI (OSA-ALUE A12).....	40
Erityiskohteet.....	41
52. Talosaaren kallioalue.....	41
4.13 KAPPELIN ALUE (OSA-ALUE A13).....	42
Erityiskohteet.....	43
53. Kallioalue.....	43
4.14 LÄNGÖREN (OSA-ALUE A14)	44
Erityiskohteet.....	45
55. Långörenin rantaluhta.....	45
4.15 BJÖRKUDDENIN ITÄPUOLI JA KORSNÄS (OSA-ALUE A15).....	45
Erityiskohteet.....	47
56. Korsnäsän kallioalue ja rinnelehto.....	47
4.16 KARHUSAAREN LUOTEISOSA (OSA-ALUE A16)	47
Erityiskohteet.....	49
57. Skutholmenin – Karhusaaren rantaniityt, rantaluhdat ja ruovikko	49
58. Svinvikenin rinnelehto	50
4.17. KARHUSAAREN KOILLISOSA (OSA-ALUE A17).....	51
Erityiskohteet.....	52
59. Tihkurinne ja korpinotkelma.....	52
60. Kallioalue.....	52
4.18 KARHUSAAREN LOUNAISOSA (OSA-ALUE A18)	53
Erityiskohteet.....	54
61. Kallionaluslehto.....	54
62. Ketoneilikan kasvupaikka	54
4.19 KARHUSAAREN KAAKKOISOSA (OSA-ALUE A19).....	54
Erityiskohteet.....	55
63. Rinnelehto ja kallionreuna	55
64. Kasaberget	56
4.20 NYÅKERSIN METSÄ (OSA-ALUE A20).....	57
Erityiskohteet.....	57
65. Nyåkersin kallioalue.....	57
5 LÄHDEVIITTEET	58

Kansi: Umpeenkasvanut metsälampi Kasavuoren pohjoispuolelta. Valokuva © Esa Lammi.

1 JOHDANTO

Sipoon lounaisosa liitetään Helsingin kaupunkiin vuoden 2009 alussa. Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto tilasi Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä liitosalueen eteläosan kasvillisuusselvityksen, joka tehtiin kesän 2008 aikana. Selvitysalueeseen kuului Valtatie 7 eteläpuolella oleva Sipoon liitosalue pois lukien Helsingin ja Vantaan omistamat maa-alueet sekä Natura-alueet ja luonnonsuojelulla perustetut tai luonnonsuojelualueiksi hankitut alueet. Selvitysalueen pinta-ala on noin 13,7 km².

Työhön kuului yleispiirteinen kasvillisuusselvitys rakentamattomilta alueilta sekä tarkemmat kuvaukset kasvillisuudeltaan ja luontotyypeiltään arvokkaista kohteista. Tässä raportissa esitellään alueen luonnonpiirteet ja kasvillisuudeltaan arvokkaat kohteet. Tarvittaessa annetaan suosituksia maankäytön suunnittelua varten.

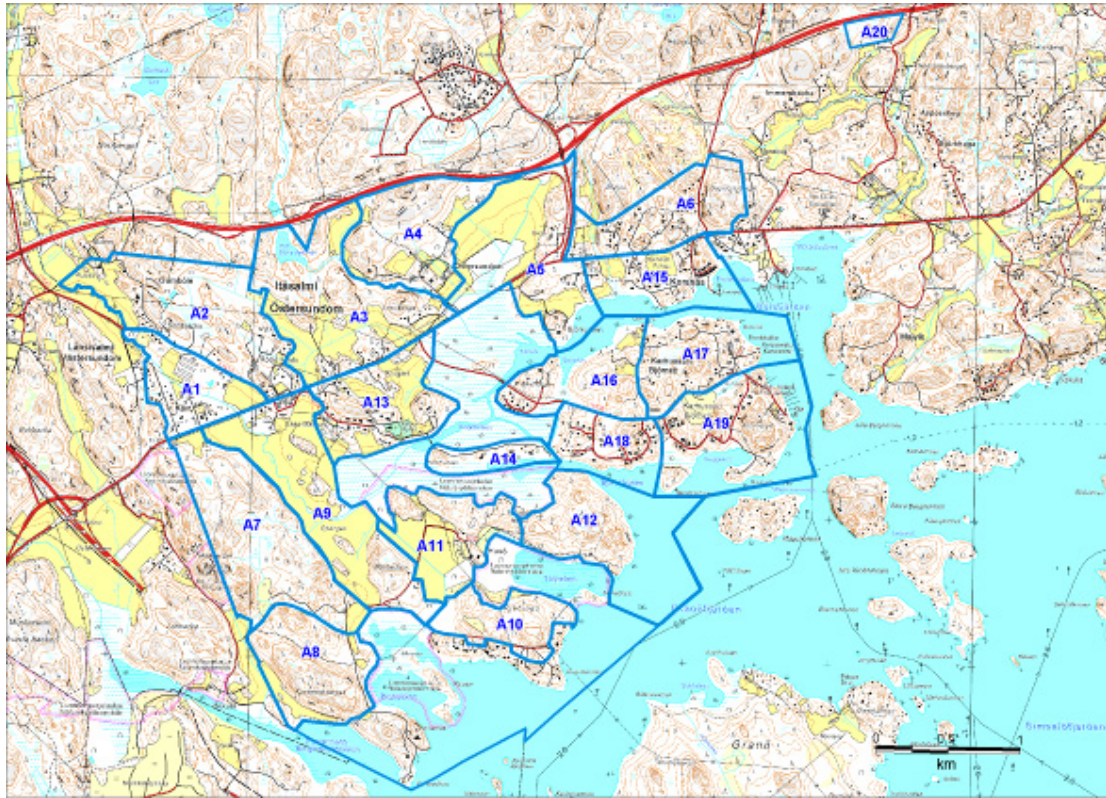
2 TIETOLÄHTEET

Selvitysalueen luonnonoloja on aiemmin tutkittu Etelä-Sipoon ja Hindsbyn luontokohdeselvityksessä (Ympäristötutkimus Metsätähti Oy 1992), Sipoon saariston ja rannikon osayleiskaavatyön luontoselvityksessä (Ympäristösuunnittelu Enviro 2004a) sekä Sipoon yleiskaavatöiden luontoselvityksessä (Virrankoski ym. 2006). Liitosaluetta ei ole tutkittu järjestelmällisesti yhdessäkään työssä. Laajoja alueita käsitelleissä selvityksissä maastotyökohteiksi on valittu karttatarkastelujen tai aiemman tiedon perusteella sellaisia alueita, joissa saataisi olla luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppisiä, metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä tai luontodirektiivin lajeille sopivia elinympäristöjä. Liitosalueen eteläosasta on ilmennyt muutamia luontokohteita, joista pääosa on karuja, mutta puustoltaan edustavia kallioalueita. Liitosalueella sijaitseva lintuvesiensuojeluohjelman kohteet (nykyisin Natura-alueita) eivät ole sisältyneet selvityksiin.

Liitosalueen eteläosan kasvillisuusselvitystä varten tarkistettiin Uudenmaan ympäristökeskuksen luontokohdetiedot sekä ympäristöhallinnon Herttatietojärjestelmän uhanalaistiedot. Natura-alueiden ja luonnonsuojelualueiden kasvillisuustietoja ei koottu, sillä alueet rajattiin työn ulkopuolelle.

3 MENETELMÄT

Kasvillisuusselvityksen tavoitteena oli saada yleiskaavasuunnittelua varten riittävä kuva selvitysalueen kasvillisuudesta, erityisesti niistä lajeista ja luontotyypeistä, joiden huomioon ottamiseen maankäytön suunnittelussa on lainsäädännön tuomat velvoitteet tai joiden huomioon ottaminen on maankäyttö- ja rakennuslain suositusten mukaista. Selvitys pyrittiin kohdentamaan luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisten suojeltujen luontotyyppien, vesilain 15a ja 17a §:n mukaisten kohteiden, metsälain 10 §:n mukaisten erityisen tärkeiden elinympäristöjen sekä muiden kasvillisuudeltaan arvokkaiden kohteiden esiintymisalueisiin. Lisäksi selvitettiin Natura-luontotyyppien esiintyminen Natura-alueisiin rajautuvista kohteista.

Kuva 1. Selvitysalueen rajaus ja raportissa käytetty osa-aluejako.

Selvityksen maastotyöt tehtiin elokuussa 2008, mutta joitakin kohteita tarkistettiin syyskuun alussa. Selvitysalueen metsäiset osat ja Natura-alueen ja luonnonsuojelualueiden ulkopuolelle jäävät ranta-alueet käytiin melko kattavasti läpi. Selvityksen ulkopuolelle jätettiin pellot, piha-alueet, muut rakennetut alueet ja aidatut yksityismaat. Työssä keskityttiin luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviltä vaikuttaville alueille, jollaisia ovat mm. lehdot, purovarret, suot, avokalliot sekä varttuneet metsät. Myös kaikki aiemmista selvityksistä ja viranomaisten tiedoista ilmenevät kasvillisuuskohteet tarkistettiin.

Arvokkaat kohteet rajattiin maastossa karttapohjalle ja niistä kuvattiin kasvillisuuden yleispiirteet ja mahdolliset harvinaisten kasvilajien esiintymätiedot. Kasvillisuuden ja luontotyyppien inventoinnin tekivät FM Esa Lammi ja FM Markku Heinonen. Inventointiin käytettiin kaikkiaan kahdeksan päivää.

4 SELVITYSALUEEN YLEISKUVAUS JA ERITYISKOHTEET

Selvitysalue rajautuu lännessä Vantaan kaupungin rajaan, pohjoisessa Porvoon moottoritiehen ja ulottuu idässä Korsnäsin ja Karhusaaren alueille (kuva 1). Selvitysalueen pohjoisosassa on Östersundomin kallioista metsäaluetta. Länsirajalla on metsäinen kallioselänne, joka ulottuu Östersundomista Porvarinlahden itärannalle. Selvitysalueen koillisnurkassa sijaitsee muista erillinen Nyäkersin metsä- ja kallioalue.

Uusi Porvoontie kulkee selvitysalueen läpi. Asutus, joka on pääosin maaseutu- ja kyläasutusta, keskittyy vanhan tien varteen. Tien molemmilla puolilla on laajahkot, alavat peltoalueet, jotka ulottuvat monin paikoin merenrantaan asti.

Huomattava osa alueen merenlahdista kuuluu Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien Natura 2000 -alueeseen. Natura-alueen lahdistä Bruksviken ja Torpviken on rauhoitettu luonnonsuojelualueiksi ja myös Kapellvikenin eteläosassa on luonnonsuojelualue. Suojelualueiden välissä sijaitsevat niemet, Ribbingö ja Husö ovat kallioisia ja metsäisiä. Ribbingön etelärannalla on runsaasti pientaloasutusta, mutta Husö on lähes rakentamaton. Kapellvikenin lahdelta on kolme saarta, joilla on kaikilla runsaasti asutusta.

Alueelta erotettiin kasvillisuusselvityksen yhteydessä luonnonolojen ja maankäytön perusteella 20 osa-aluetta. Seuraavassa luonnehditaan osa-alueiden kasvillisuutta. Osa-aluekuvausten lopussa on kuvaukset erityiskohteista. Kaikki kohteet ovat vähintäänkin paikallisesti merkittäviä kasvillisuus- tai luontotyyppikohteita. Kohteisiin ei tulisi osoittaa rakentamista tai muuta luonnonoloja voimakkaasti muuttavia toimenpiteitä.

4.1 KÄRR (OSA-ALUE A1)

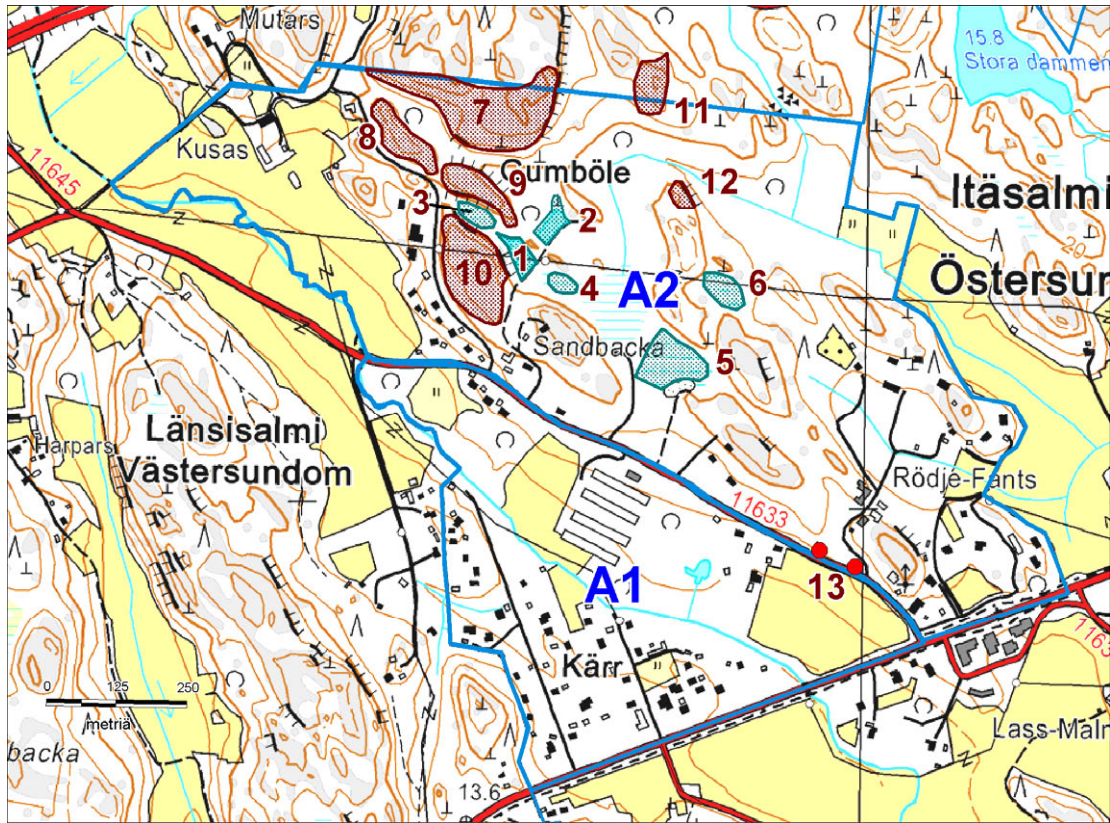
Sipoon länsirajan ja Sotungintien rajaama Kärrin alue (kuva 2) on koillisosastaan loivaa rinnettä ja lounaisosastaan lähes tasaista laaksonpohjaa. Alueen halki virtaa Krapuoja. Asutus on keskittynyt Krapuojan lounaispuolelle, Rajatien ja Ojatien varsien pientaloalueelle. Ojan koillispuolella on joitakin taloja Sotungintien tuntumassa. Keskiosassa on rivistö kasvihuoneita.

Rakentamattomia alueita leimaa kulttuurivaikutus. Koillisrinteen asumattomissa osissa on puustoltaan vaihtelevan tiheitä lehtipuita, varsinkin koivua, harmaaleppää ja raitaa, kasvavia alueita. Pajukkoa on melko runsaasti. Muutamassa kohdassa on entisiä peltoja tai muita aukeita. Maan mylläyksestä on merkkejä siellä täällä. Alueen keskiosaan on kaivettu pieni lampi, jonka rannoilla kasvaa jonkin verran mm. leveäosmankäämiä, ranta-alpia, viiltosaraa ja suohorsmaa. Ojan lounaispuolella, Rajatien päässä lähellä kasvaa kaksi nuorta istutettua jalavaa.

Aluskasvillisuudeltaan sekä puustoiset että avoimet alueet ovat usein korkeakasvuisten ruohojen ja heinien vallitsemia, lajistossa on sekoittuneena metsien, niittyjen ja Krapuojan lähellä kosteikkojen kasveja. Osa-alueen kaakkoispään pelto on viljelyksessä.

Luonnoltaan mielenkiintoisimmat osat sijoittuvat Krapuojan tuntumaan. Ojan partaalla vallitsevat kosteikkokasvit, kuten ranta-alpi, korpikaisla, rantakukka, rantaminttu ja korpi- ja viitakastikka. Paikoin on järeitä, komeita lehtipuita, osin tiheitä pajukkoja. Rinteiden alaosassa näkyy muutamin paikoin selvä tihkuvaikutus sekä pehmeässä maaperässä että kasvillisuudessa. Kasvilajistossa tihkuisuutta ilmentävät selvimmin lehtopalsami ja melko runsaina tavattavat purolitukka ja lehtotähtimö. Alajuoksulla Uuden Porvoontien lähellä Krapuojan ranta-alueet ovat ilmeisesti säännöllisten tulvien piirissä. Rannan puustoinen vyöhyke on siellä luonnontilaisimmillaan. Purolitukan, lehtotähtimön ja punakoison ohella lajistossa tavataan mm. humalanvierasta. Aivan tien luona kasvaa joitakin järeitä koivuja ja kookkaita tervaleppiä.

Kärrin alueelta ei rajattu kasvillisuudeltaan arvokkaita kohteita.

Kuva 2. Kärrin ja Gumbölen osa-alueet ja arvokkaat luontokohteet. 1 ja 2 lampia, 3 ruohokorpi, 4 ja 5 luhtia, 6 soistuma, 7–12 kallioalueita ja 13 kaksi uhanalaisen keltamataran kasvupaikkaa.

4.2 GUMBÖLE (OSA-ALUE A2)

Osa-alueeseen kuuluu Östersundin keskustasta luoteeseen sijaitsevaa metsäselänne (kuva 2). Keskustan pohjoispuolisten tilojen lisäksi asutus keskittyy Gumböleen, varsinkin Susiraja-tien tuntumaan. Osa-alue rajautuu pohjoisessa aiemmin tutkittuun alueeseen, lännessä Krapuojaan ja Sotungintiehen, itäreunallaan pääosaksi peltoihin.

Osa-alueen länsireunan rinnepelto on enimmäkseen Kusaksen tilan laitumena, osittain viljelyssä. Krapuojan varressa on kapealti korkeakasvuista niitty- ja kosteikkokasvillisuutta sekä yksittäisiä lehtipuita ja pajupensaikkoja. Itäreunan karttaan merkitty pienehkö niitty on korkeaa ruohokasvillisuutta kasvavaa entistä peltoa, jonka reunat ovat puustottumassa. Kaakkoispäässä asutuksen lähellä on vanha omenatarha sekä muutama entinen pelto tai niitty. Osa niistä on metsittynyt ja kasvaa tiheästi nuorehkoja-varttuneita lehtipuita, lähinnä koivua, harmaaleppää, haapaa ja raitaa.

Metsäinen takamaasto on länsiosassa ja pohjoisreunassa kallioista, pinnanmuodoiltaan vaihtelevaa. Itäosa on loivapiirteisempää ja laajalti alavaa. Gumbölesä on kaksi pientä rehevääkasvuista lampea.

Metsäalueista Gumbölen lampien ympäristöstä koilliseen ja itään suuntautuva alava laakso muodostaa varsin mielenkiintoisen kokonaisuuden. Alue on ilmeisesti ollut aikoinaan paljon nykyistä avoimempaa. Lampien ympärillä ja laakson pohjalla virtaavan, ojaksi oikaistun vesiuoman ympärillä lienee ollut niitty-

jä ja laidunmaita. Nyt alueet kasvavat varttunutta lehtipuustoa, varsinkin koi-vua, harmaaleppää ja raitaa. Laakso on varsin kosteapohjainen ja aluskasvillisuudessa on runsaasti kosteiden niittyjen ja korpjen lajistoa. Kivennäismaa-kumpareiden reunoilla kasvaa runsaammin järeitäkin puita. Laakson itäosassa on kookkaiden, osin järeiden haapojen rivistö. Ojan mutkan eteläpuolelle jää-vän korkeamman selänteen pohjoispäässä kasvaa korkea vaahtera, joka on rin-nankorkeuslöpimitaltaan lähes 40 cm. Varsinkin selänteen pohjoisosassa ja itä-reunalla on tunnelmaltaan erikoista, tiheää ja varjoisaa kuusikkoa. Pientä, pai-koin kookkaampaakin lahoppua on runsaasti. Varjoisan kuusikon pohjaa peit-tää laajalti lähes yhtenäinen sammalmatto. Painanteissa on paikoin lehtokasvil-lisuutta tai pieniä soistumia. Joillakin metsän varjostamilla pikkukallioilla on rehevähköä kalliokasvillisuutta. Lahokoivuissa elää talousmetsissä harvinainen kääpäkoi (*Scardia boletella*).

Laakson pohjoisrinteillä on avoimempia, lehtipuustoa kasvavia entisiä niittyjä, joita rajaa pohjoisessa kapeahko reunus varttunutta tiheää kuusikkoa. Pohjoi-sesta tulevan ojan uoma on osittain louhittu kallioon. Sammalpeitteisten kivi-kasojen eteläpuolella uoma virtaa jyrkemmässä rinteessä laaksoon. Paikalla on pieni lehtopainanne, jossa kasvaa mm. kotkansiipeä, koiranheittä ja mustahe-rukka. Puustossa on nuoria vaahteroita sekä joitakin järeitä koivuja ja tervalep-pä.

Muut osa-alueen keski- ja itäosan metsät ovat talousmetsiä. Nuoria, usein ti-heäkasvuisia metsiä on varsinkin pohjoisosan kallioiden väleissä ja rinteillä. Nuoret puustokuviot ovat tavallisesti tuoretta ja kuivahkoa kangasmetsää, pää-puulajeinaan mänty ja kuusi. Tuoreita hakkuualoja on Gumbölen lampien poh-joispuolella sekä paikoin itäreunan kalliorinteillä. Lehtoa on melko pienialai-sesti siellä täällä, lähinnä rinteiden alaosissa ja kallioiden juurilla.

Soistumia on vähän. Selvästi laajin jäljellä oleva soistuma on alueen eteläosan avoin luhta. Viereinen, kartoissakin vielä esiintyvä Sandbackan koillispuolella sijainnut soistuma on valtaosin täytetty maalla ja kasvaa nyt noin 17-vuotiaasta tiheää männikköä. Soistuman rippeinä ovat vielä näkyvissä länsi- ja pohjois-reunan kapeat luhdet. Rinnemetsissä ja kallioalueiden painaumuksissa on joitakin selvästi pienempiä soistumia.

Kallioalueita on varsin runsaasti. Niistä useimmat, ja kooltaan suurimmat si-jaitsevat osa-alueen länsi- ja lounaisosassa. Kalliomännikköä kasvavat kallio-alueet ovat valtaosin karuja. Itäosan kallioista useat ovat pieniä ja matalia, kas-villisuudeltaan rehevämpiä metsäkallioita.

Metsäalueella on lukuisia polkuja ja ainakin yksi ratsastusreitti. Alueen ylittää itä- länsisuunnassa sähkölinja.

Metsäalueen koillisnurkassa, ojauoman louhoskasoista etelään on mäyrän pesä-luolasto matalalla kumpareella.

Erityiskohteiksi (kuva 2) on osa-alueen länsiosasta rajattu **viisi kallioaluetta**, jotka ovat kooltaan keskimääräistä laajempia ja valtaosaksi karuja (kohteet 7–11). Itäosan pienemmistä, kasvillisuudeltaan usein rehevämmissä kallioista on rajattu yksi pieni **lehtokallio** (kohde 12). Suokohteista on rajattu **kaksi luhtaa** (kohteet 4 ja 5), länsiosan **ruohokorpi** (kohde 3) ja keskiosan pieni **soistuma** (kohde 6). Myös Gumbölen **kaksi lampea** (kohteet 1 ja 2) ovat arvokohteita.

Sotungintien varteen on rajattu kaksi uhanalaisen, vaarantuneeksi (VU) arvioitun **keltamataran kasvupaikkaa** (kohde 13).

Erityiskohteet

1. Lampi

Gumbölen pienistä lammista lounaispuolisessa on runsas vesikasvillisuus, luoteispäässä on laajemmin rantaluhtaa. Vedessä kasvaa runsaasti mm. uistinvitaa ja palpakkoa, rannan tuntumassa myös ratamosarpiota, mutaluikkaa, pullosaraa ja suovehkaa. Luhdan avoimissa osissa rahkasammalpohjalla kasvaa pullosaraa ja runsaasti kurjenjalkaa sekä mm. suohorsmaa. Perukassa on tiheä kasvusto koivua sekä mustuva-, tuhka- ja virpapajua. Muilla rannoilla kasvaa mm. tervaleppää ja paatsamaa. Koillisessa lampi rajautuu pieneen kalliokumpareeseen, alavammilla rannoilla on rehevähköä lehti- ja sekametsää. Lammen eteläkärjen tuntumaan kaatuneita vanhoja kuusia asuttaa harvinainen rusokääpä (*Pycnoporellus fulgens*). Lammen poikki on johdettu sähkölinja. – Lammella lenteli runsaasti sudenkorentoja. Lampi sisältyy aiemmassa tutkimuksessa (Virrankoski ym. 2006) rajattuun metsälakikohteeseen.

2. Lampi

Gumbölen pienistä lammista koillispuolinen on puoliksi vesikasvillisuuden vallitsema. Vedessä kasvaa runsaasti mm. lummetta, uistinvitaa, pullosaraa ja suovehkaa. Rantapuustossa esiintyy lähinnä koivua, tervaleppää ja halavaa, rantapajukko on osin tiheää. Rajaukseen sisältyy myös lammelta pohjoiseen pistävä kapea luhtainen juotti, jossa kasvaa tuhkapajua, runsaasti luhtasaraa sekä mm. suoputkea, kurjenjalkaa ja maariankämmekkää. Luhtajuotissa on komea veden ympäröimä siirtolohkare, jonka päällä on viehättävä kallioimarre- ja kalliokielokasvusto. Lounaassa lampi rajautuu pieneen kalliokumpareeseen, kaakkoispuolella on vanha puiden reunustama kärrytie, muilla rannoilla on rehevähköä lehti- ja sekametsää. – Lammella lenteli runsaasti sudenkorentoja. Lampi sisältyy aiemmassa tutkimuksessa (Virrankoski ym. 2006) rajattuun metsälakikohteeseen.

3. Ruohokorpi

Kahden kallion välissä sijaitsevassa tiheäpuustoisessa notkelmassa oleva pieni soistuma on luhtaista ruohokorpea. Puuston muodostavat pääasiassa hoikat tervalepät ja koivut, joista osa on kuoltuaan jäänyt pystypötkelöiksi. Kookkaita tuhkapajuja on paikoin runsaasti. Kosteimmissa osissa rahkasammalikossa kasvavat runsaina kurjenjalka ja raate, seuranaan mm. pullosara ja terttualpi. Myös mm. suoputki, ranta-alpi, metsäkorte, korpikastikka, riippa- ja tähtisara sekä suopursu kuuluvat soistuman lajistoon. Notkelmaa on aikoinaan yritetty kuivattaa, soistuman itäpäästä johtaa kaakkoon matala, kuiva ojauoma. Uoman suun tienoilla kasvaa hiirenporrasta ja runsaasti korpikaislaa. Soistuman ympärillä kasvaa tiheässä nuoria kuusia. Luoteessa soistuma ulottuu aivan tien reunan hakkuuaukon tuntumaan. Ruohokorpi on säilynyt kasvillisuudeltaan lähes luonnontilaisena. Luontotyyppinä ruohokorvet on arvioitu Etelä-Suomessa erittäin uhanalaiseksi (EN) (Raunio ym. 2008).

4. Luhta

Lampien kaakkoispuolella sijaitseva pieni kostea luhta on jäännös Sandbackan vieressä sijainneesta laajemmasta soistumasta. Keskiosissa on paikoin näkyvissä vesiuomia. Soistuman kasvittuneissa osissa rahkasammalpohjalla kasvaa pullosaraa ja runsaasti kurjenjalkaa sekä hieman järviruokoa. Paikoin on koivuja pajukasvustoja. Kaakkoispuolella kasvaa nuorta koivua ja harmaaleppää, aluskasvillisuudessa tavataan mm. korpikaislaa ja ranta-alpia. Luhta on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa rantaluhtaa). Luhta sisältyy aiemmassa tutkimuksessa (Virrankoski ym. 2006) rajattuun metsälakikohteeseen.

5. Luhta

Osa-alueen A2 laajin soistuma on keskiosastaan avoluhtaa. Hyllyvillä rahkasammalpinnoilla kasvavat runsaina pullosara ja kurjenjalka, länsiosassa mm. leveäosmankäämi. Pieniä koivuja ja pajuja kasvaa harvakseltaan. Laitamilla on paikoin pajuluhtaa, joiden lajistoon kuuluvat mm. suovehka, korpikastikka, ranta-alpi, suoputki ja suohorsma. Luhta on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa rantaluhtaa). Luhta on rajattu metsälakikohteena myös aiemmassa tutkimuksessa (Virrankoski ym. 2006).

6. Soistuma

Metsäisen harjanteen lakiosassa sijaitseva pieni soistuma on pääosaksi neva-korpea. Puustona on varttuneita koivuja ja mäntyjä, alikasvoksena on myös kuusta. Mustikkaa kasvavien mättäiden väleissä on rahkasammalpintoja, jossa tavataan mm. jouhivihvilää. Suon pohjoisreunassa on melko selvä luhtavaikutus. Varsin runsaan terttualpin seurassa kasvavat mm. jokapaikansara sekä kurjenjalka. Suon poikki on johdettu sähkölinja.

7. Kallioalue

Rajattu alue koostuu enimmäkseen kahdesta varsin korkealle kohoavasta kallioalueesta, joista suurin osa jää nyt tutkitun alueen pohjoispuolelle. Kallioiden eteläosien avoimissa kohdissa on runsaasti kulutuksesta hyvin säästyneitä poronjäkälikköjä. Joillakin kallioilla myös tierasasammal on runsas, pystypinnoilla on laajahkoja kuhmunapajäkäläkasvustoja. Puustoisemmissa osissa kenttäkerrosta luonnehtivat runsaina kasvavat kanerva, mustikka tai puolukka sekä metsälauha. Jyrkillä lounais- ja etelärinteillä on vaateliaampaakin kasvillisuutta. Ahosuolaheinän ja tuoksusimakkeen seurana kasvaa paikoin melko runsaasti mäkitervakkoa ja isomaksaruohoa. Lajistoon kuuluvat myös mm. kalliokieli ja keto-orvokki, länsiosassa kasvaa hieman mäkikuismaa. Kallioalueiden valtapuuston muodostavat vaihtelevankokoiset ja -ikäiset männyt. Harvakseltaan kasvaa järeitä kilpikaarnaisiakin mäntyjä. Kalliopaljastumien välisissä juoteissa kasvaa sekapuuna myös pienikokoisia koivuja, harvemmin haapaa. Hieman soistuneemmissa kohdissa kasvaa mm. virpajua, jokapaikan- ja pullosaraa. Kallioalueita erottavassa välikössä on tiheää nuorta männikköä. Kaakkoisimmassa osassa on varsin kivinen, nuorehkoa tiheää kuusikkoa kasvava rinne. Itärinteellä on varsin korkea, paikoin ylikalteva jyrkäne. Seinämällä on hyllymäisiä tasanteita ja juurella paikoin louhikkoa. Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

8. Kallioalue

Karuhko kallioselänne sijaitsee Susiraja-tien itäpuolella. Jäkäläpeitteisten kalliokohoumien väleissä on metsälauha- ja kanervavaltaisia painanteita. Melko runsaasti on pieniä soistumia, joissa kasvaa mm. virpapajua, mustikkaa, kangasraikasammalta ja korpikarhunsammalta. Lounaisreunassa on paikoin reheväämpää. Siellä lajistoon kuuluvat mm. isomaksaruoho, mäkitervakko, kalliokielo, keto-orvokki ja orjanruusu. Harvahkon puuston muodostavat pääasiassa männyt. Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota). Kallioalue on rajattu myös aiemmassa tutkimuksessa (Virrankoski ym. 2006) metsälakikohteeksi.

9. Kallioalue

Gumbölen lampien luoteispuolella sijaitseva kapea, karuhko kallioselänne, jonka pohjois- ja eteläreunat ovat jyrkänteiset. Puuston muodostavat pääasiassa vaihtelevanikäiset kalliomännyt. Kalliot ovat laajalti jäkälä- ja sammalpeitteiset. Kataja on paikoin melko runsas. Kaakkoispäässä kasvaa hieman vaateliampaa kasvillisuutta, mm. jänönsalaattia, keto-orvokkia ja lehtoarhoa. Alarinteellä on myös isomaksaruohoa, mäkitervakkoa, kalliokieliä, huopakeltanoa ja mäkikuismaa. Lounaispäässä tien vierustan hakkuualue ulottuu jyrkänteen juurelle asti. Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota). Kallioalue on rajattu myös aiemmassa tutkimuksessa (Virrankoski ym. 2006) metsälakikohteeksi.

10. Kallioalue

Susirajan itäpuolinen kallioalue viettää melko jyrkästi koilliseen ja paikoin on pystysuoria seinämiä. Valtapuuston muodostavat vaihtelevanikäiset männyt. Lakiosissa on avoimempaa, ja kalliopinnoilla on melko runsaat poronjäkälä- ja tierasammalkasvustot. Kasvillisuudessa on enimmäkseen tavanomaista karujen paikkojen lajistoa. Lähinnä eteläosan alarinteillä kasvaa paikoin runsaasti tuokusimaketta ja jonkin verran isomaksaruohoa, mäkitervakkoa, kalliokieliä ja heinätähtimöä. Seinämillä kasvaa runsaasti sammalia ja kallioimarretta. Alaosissa kasvillisuus on jonkin verran kulunutta. Tien vierustan hakkuualue ulottuu luoteispään kallioliepeelle asti. Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota). Kallioalue on rajattu myös aiemmassa tutkimuksessa (Virrankoski ym. 2006) metsälakikohteeksi.

11. Kallioalue

Karun kallioalueen eteläpäässä kasvaa runsaasti metsälauhaa ja poronjäkälää. Eteläpäässä kalliion juurella kasvaa kaksi varttunutta haapaa, niiden luona irtokivellä hieman mm. keltamo. Tutkitun alueen pohjoispuolelle jatkuva kallioalue sisältyy aiemmassa tutkimuksessa (Virrankoski ym. 2006) rajattuun metsälain mukaiseen erityisen tärkeään elinympäristöön (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota), jollaista kalliion eteläpääkin on.

12. Lehtokallio

Osa-alueen A2 keskiosan metsäselänteen koillisnurkassa sijaitseva pieni lehtokallio. Kalliion reunassa on osin pystysuora, valuvetinen ja sammaleinen jyr-

känne. Kallionlakea peittää melko rehevä kalliokasvillisuus. Runsaista ovat tuoksusimake, kivikkoalvejuuri, kallioimarre ja lehtoarho. Lisäksi tavataan mm. isomaksaruohoa, sinivuokkoa, sudenmarjaa ja ketunliekoa. Sammaleisella, runsaasti saniaisia kasvavalla jyrkänteellä kasvaa myös haisukurjenpolvea ja keltamo. Jyrkänteen alla on kapealti tuoretta lehtoa, jossa kasvaa mm. taikinarjaa, ahomansikkaa, lillukkaa ja sinivuokkoa. Alarinteen puustossa on haapoja ja vaahteran taimia.

Kallion avoin laki ja jyrkänteen alus ovat metsälain mukaista erityisen tärkeitä elinympäristöjä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempi kallio ja rehevä lehtolaikku). Tuoreet, keskiravinteiset lehdot -luontotyyppi, jota kallionaluslehto edustaa, on arvioitu Etelä-Suomessa vaarantuneeksi (VU) (Rauho ym. 2008).

13. Uhanalaisen keltamataran kasvupaikkoja

Osa-alueen 2 A lounaisreunalla Sotungintien varresta on rajattu kaksi uhanalaisen, vaarantuneen (VU) keltamataran kasvustoa. Pohjoisempi kasvusto on kuivalla ojan penkalla tienvarren rakennuksen luona, eteläisempi, kooltaan hieman laajempi tienreunan luiskalla. Mahdollisesti lajia kasvaa laajemminkin kuivalla hiekkaisella reunuksella.

4.3 ÖSTERSUNDOMIN KARTANON LÄNSIPUOLI JA STORA DAMMENIN YMPÄRISTÖ (OSA-ALUE A3)

Osa-aluetta hallitsee metsäinen selänne, joka suuntautuu Lass-Bengtsin mäeltä luoteeseen (kuva 3). Laajan pohjoisen metsäselänteen keskellä on koko selvitysalueen suurin lampi, padottu Stora Dammen. Sen laskupuro virtaa selänteen laidassa laskien lopulta Karlvikiin. Idässä osa-alue rajautuu Östersundomin kartanon alueeseen ja koillisosan kapeaan peltoalueeseen. Eteläosassa on laajahko peltoalue, jonka eteläpuolella sijaitsee kaksi pientä erillistä metsäseläntettä Uuden Porvoontien varressa. Asutus keskittyy Uuden Porvoontien tuntumaan.

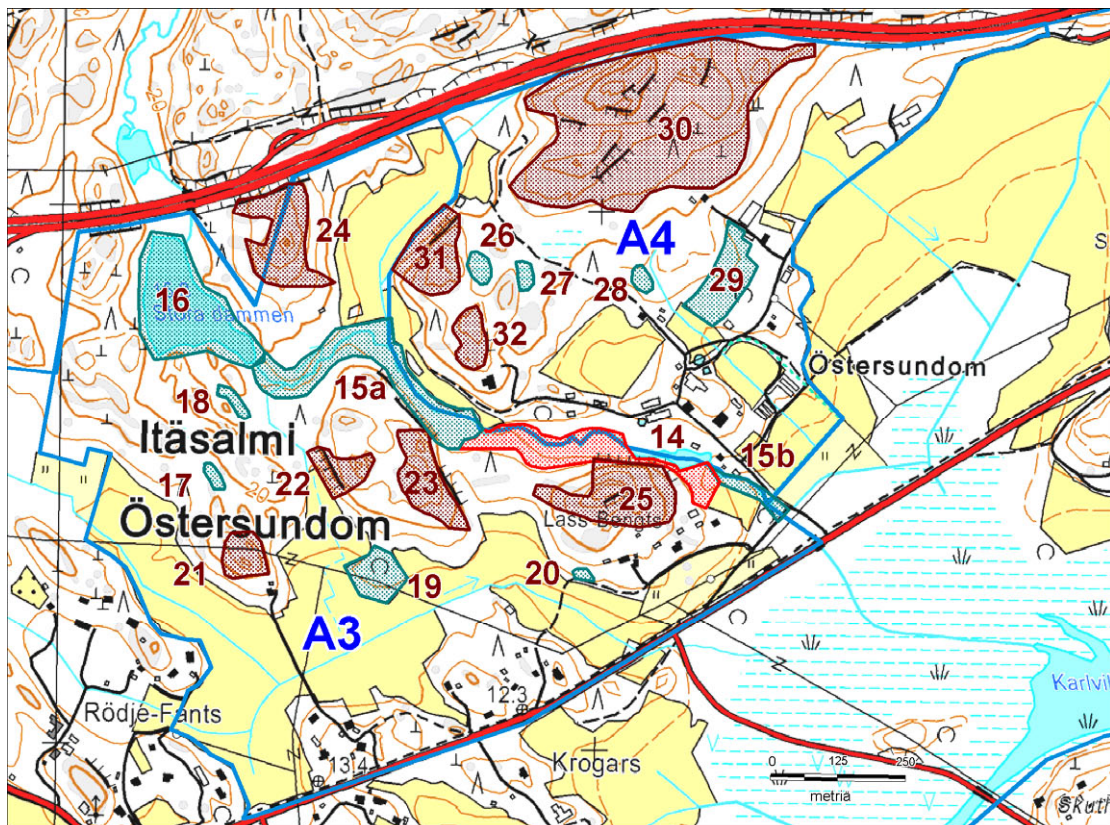
Alueen metsät ovat pääosin tavanomaisesti käsiteltyjä talousmetsiä. Harvennettuja ja nuorta-varttuvaa puustoa kasvavia aloja on melko runsaasti. Kasvupaikkatyypiltään metsät ovat enimmäkseen tuoretta ja kuivahkoa kangasmetsää. Puusto on laajalti havupuuvaltaista, kuusen ja männyn vallitsemia. Sekapuuna tavataan yleisesti koivua, niukemmin mm. haapaa, pihlajaa ja raitaa. Lehtoa on varsinkin Stora Dammenin laskupuron ympärillä sekä joidenkin jyrkänteiden alla. Lehtoalueita on paikoin myös metsien peltoihin rajoittuvilla alarinteillä. Puustoltaan kookasta, varsin tiheää kuusivaltaista metsää on hieman laajemmin pohjoiseen metsäselänteen lounaisrinteellä sekä kapeana vyöhykkeenä Stora Dammenin länsipuoleisella rinteellä.

Asutuksen lähistöllä metsien puulajisuhteissa ja muussakin kasvillisuudessa näkyy edelleen merkkejä niiden entisestä käytöstä. Puusto on usein lehtipuuvaltaisempaa ja vanhoja puita kasvaa siellä täällä. Stora Dammenin itäpuolella metsässä on vanha romahtanut talo. Pihapiirissä ja sen ympäristössä on varttunut lehtipuustoa, mm. vaahteraa, pihlajaa ja koivua, joiden sekaan on noussut monin paikoin tiheää nuorta lehtipuustoa ja kuusta. Entiset ahot ja niityt ovat niin ikään pitkälle metsittyneitä. Itäpuolisen pellon pienessä metsäsaarekkeessa on ilmeisesti romahtanut kellari. Saarekkeessa on lehtipuita sekä runsaammin

nuorta puustoa. Kenttäkerroksessa on kangasmetsien ja niittyjen lajistoa. Saa-
rekkeen reunassa on pieni ketolaikku, jossa kasvaa mm. pukinjuurta, ahoman-
sikkaa, ahdekaunokkia, isomaksaruohoa ja paimenmataraa, mahdollisesti kel-
tamataraaakin. Itäpuolisessa, Stora Dammenin laskupuroon pohjoisesta virtaa-
vassa pelto-ojassa kasvaa runsaasti mm. purolitukkaa, mikä viittaa ojavesien
lähdevaikutteisuuteen.

Soistumia alueella on vain vähän ja nekin ovat pieniä. Laajemmat kosteat not-
kelmat on aikoinaan ojitettu. Stora Dammenin länsipuolisen korpinotkelman
länsiosaan on tuotu täyttömaata, jossa kasvaa nyt n. 30-vuotiaista istutusmän-
nikköä.

Suurimmalla metsäselänteellä on useita karuhkoja kallioalueita, josta laajimmat
sijaitsevat osa-alueen keskiosassa. Monien kallioiden rinteillä on jyrkänkeitä.

Kuva 3. Östersundomin kartanon länsipuolen (A3) ja pohjoispuolen osa-alue (A4) ja alueiden ar-
vokkaat luontokohteet. 14 rauhoitettu purovarsilehto, 15 ja 16 purovarsilehto ja lampi, 17, 18, 26
ja 27 pikkusoita, 19 metsäniemeke, 20 keto, 28 saarnikasvusto, 29 entinen laidunmetsä, 21–25 ja
30–32 kallioalueita.

Kartanon sisäänkäynnin länsipuolella Porvoontien reunassa on puoliavoin alue
joka on osittain niittyä. Ojista huolimatta alue on kosteapohjainen, ja kasvilajis-
tossa on paljon kosteikkolajeja, kuten rantakukkaa, kurjenjalkaa, kurjenmiek-
kaa, lehtotähtimöä ja lehtopalsamia. Puuston muodostavat yksittäiset varttu-
neet-järeät koivut, tervalepät ja männyt sekä nuori lehtipuualikasvos. Purouo-
massa kasvaa tiheästi isosorsimoa. Niityistä laajin on Lass-Bengtsin tilan etelä-
puolinen, Porvoontiehen rajautuva rinneniitty.

Osa-alueen lounaisosassa Uuden Porvoontien varressa sijaitsevasta metsäisestä selänteestä tarkastettiin asumaton itäosa. Metsänreunan lähellä kulkee vanha kärrytie. Kärrytien ja pellonreunan väliin jäävä kaistale on entistä laidunmetsää. Puusto on lehtipuuvaltaista. Harvakseltaan kasvaa varttuneita-järeitä haapoja, koivuja ja mäntyjä, sisempänä kärrytien vieressä on komea haarainen vaahtera. Pohjoisreunan rinne on kuusivaltainen. Lähinnä lehtipuista koostuva alikasvos on varsin runsasta; sitä on aikoinaan harvennettu, ja rinteessä on paikoin melko runsaasti lahoavaa harvennustähdettä. Aluskasvillisuudessa vallitsevat lehtomaisen kankaan lajit. Luoteeseen työntyvää, päästään hyvin kosteaa niemekettä hallitsevat nuoret lehtipuut, runsaimpana haapa. Niemekkeessä on joitakin varttuneita pihlajia. Selänteen lakiosissa on puustoltaan harvennettua, tasaikäistä tuoretta ja kuivahkoa kangasmetsää. Länsiosassa on aika tiheää varttunutta kuusikkoa. Kaakkoisreunassa tien vieressä on pieni kuivahtanut korpi-muuttuma.

Osa-alueen eteläreunan keskimmäisestä metsäselänteestä tutkittiin asumaton pohjoisosa. Selänteen halkaisevan sähkölinjan pohjoispuolella reunametsän rakenteessa on vielä näkyvissä vanha käyttöhistoria. Kasvupaikkatyypiltään metsä on lehtomaista kangasta ja tuoretta lehtoa. Pellon reunan lähellä puusto on varttunutta, aika tiheää ja kuusivaltaista. Seassa kasvaa siellä täällä vanhempaa puustoa, järeitä kuusia, mäntyjä, haapoja ja koivuja sekä kookkaita raitoja ja pihlajia. Pohjoispäässä on paikoin tiheä tuomialikasvos. Pellon poikki tulevan kärrytien eteläpuolella on erityisen komea, haarainen ja leveälatvuksinen vanha mänty. Pensaista tavataan mm. koiranheittä ja taikinamarjaa. Kenttäkerroksessa ovat runsaita lillukka ja käenkaali, seuranaan mm. kielo, mustikka, metsäorvokki, ahomansikka, puna-ailakki, jänönsalaatti, sormisara ja sananjalka. Pohjoisreunassa on korkean ruohoston vallitsema entinen pieni pelto tai niitty. Sähkölinjan lounaispuolella on aikoinaan ojitettu ja hakattu notkelma. Edelleen varsin kosteassa notkelmassa kasvaa tiheässä nuorta lehtipuustoa, lähempänä pellon reunaa myös varttuneita koivuja sekä nuorta vaahteraa. Aluskasvillisuudessa kasvaa hieman mm. jänönsalaattia. Notkelman länsipuolella on harvennettu kangasmetsärinne. Tutkitulla alueella sijaitseva pieni kallio on kasvillisuudeltaan tavanomainen.

Lass-Bengtsin mäellä pihapiirien tuntumassa ja reunan rinteessä on kasvusto kookasta lehtikuusta. Mäen ympäristö vehmaine reunapuustoineen sekä kartanolle vievän tienreunan tervaleppärivistö ovat maisemallisesti varsin näyttäviä.

Arvokkaina luontokohteina (kuva 3) on rajattu **Stora Dammen** ja sen laskupuro **puronvarsilehtoineen**, josta eteläisin osa (kohde 14) jo luonnonsuojelualue. Tarkemmin arvokkaina luontokohteina on esitelty myös parhaiten luonteensa säilyttäneet **kaksi pikkusuota** (kohteet 17 ja 18) sekä edustavimmat **viisi kallioaluetta** (kohteet 21–25). Yhteen kallioaluerajaukseen (kohde 22) sisältyy myös viereinen **rinnelehto**. Vanhan maatalouskulttuurin muokkaamina arvokohteina on rajattu yhtenäisin metsäkokonaisuus, vanhaa puustoa sekä saarnea ja visakoivua kasvava **metsäinen niemeke** (kohde 19) sekä pieni **rinneke** (kohde 20).

– Lass-Bengtsin mäen eteläpuoliselta niityltä on todettu harvinainen, uhanalaisuustarkastelussa silmälläpidettäväksi (NT) arvioitu pamppuharmolude (*Peritrechus angusticollis*) (Helsingin ympäristökeskuksen lajistotietoa).

Erityiskohteet

14. Suojeltu lehto

Stora Dammenin laskupuron varren lehdon eteläosa on suojeltu luonnonsuojelulain luontotyyppinä.

15. Puronvarsilehto

Stora Dammenin laskupuron varrella on puronvarsilehtoa myös suojellun alueen luoteis- ja hieman kaakkoispuolella. Länsireunassa purolaakso rajautuu paikoin korkeisiin pystysuoriin kalliojyrkänteisiin. Puusto on lehtipuuvaltaista. Puron partaalla kasvaa pitkin matkaa varttuneita ja järeitä tervaleppiä. Varsinkin pohjoisosassa, vanhan tilan vaikutuspiirissä kasvaa monessa paikassa runsaasti harmaaleppää, ja niiden seassa pihlajaa, koivua, kuusta, vaahteraa ja tuomea. Stora Dammenista kaakkoon puron eteläpuolella on kaistale hyvin tiheää kuusikkoa, minkä varjostamana lehtokasvillisuus on taantunut. Kuusikossa on myös vanhempia järeitä kuusia, joita tavataan harvakseltaan etelämpänäkin. Puron reunan kaatuneissa kuusissa elää harvinaista rusokääpää (*Pycnoperellus fulgens*), joka on vanhan metsän ilmentäjälaji (esim. Niemelä 2005). Purolaakson rinteillä kasvaa mm. käenkaalia, lillukkaa, vuohenputkea, sudenmarjaa, metsäorvokkia ja lehtotähtimöä. Kosteammissa alaosissa tavataan mm. mesiangervoa sekä hiirenporrasta, metsäalvejuurta ja metsäimarretta. Vaateliampaan lajistoon kuuluvat paikoin kasvavat kotkansiipi ja lehtopalsami. Purokiviä peittävät paikoin vesisammalet. Stora Dammenin padon luona on hieman laajemmin luhtakasvillisuutta, kuten punakoisoa, suo-orvokkia ja kurjenmiekkaa järeiden tervaleppien ja tuomien reunustamisissa painanteissa. Suojellun alueen länsipuolelle on raivattu aikoinaan pieni niitty, jonka reunaosissa on kaksi nuorta tammea ja paikoin lehtotähtimöä.

Suojellun alueen kaakkoispuolella puronvarsilehdossa kasvaa hyvin järeitäkin tervaleppiä. Kenttäkerroksessa on runsaasti mesiangervoa, kyläkellukkaa, vuohenputkea ja lehtotähtimöä. Pohjoisosassa puron ylittää kaksi pientä siltaa, joiden yli on johdettu ratsastusreitti. — Stora Dammenin padon luona reunametsässä havaittiin harvinainen, silmälläpidettävä pikkusieppo. Myöhäisen ajan kohdan vuoksi havainto ei riitä pesinnän varmentamiseen, vaikka kyseessä olikin varoitteleva aikuislintu. Puronvarren rehevä lehto lukuisine lahopökölöineen on sinänsä tälle vaateliialle lajille sopivaa pesimäympäristöä.

Puronvarsi on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (puron välitön lähiympäristö). Puronvarsilehto on rajattu myös aiemmissa tutkimuksissa (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992, Virrankoski ym. 2006) arvokkaana luontokohteena.

16. Stora Dammen

Stora Dammen on alueen suurin lampi, joka on padottu eteläpäästään. Metsän ympäröimällä lammella on rehevä vesikasvillisuus ja rantaluhdet ovat varsin laajoja. Rantaluhtien runsaita ja laaja-alaisia lajeja ovat mm. pullosara, kurjenjalka ja leveäosmankäämi. Lisäksi luhtien lajistoon kuuluvat mm. kurjenmiekka, rentukka ja ranta-alpi. Vesirajan tuntumassa on kortteikkaa. Kivennäismaan reunan lähellä on jonkin verran rantapajukkoa. Varsinaista rantapuustoa, varttuneita koivuja, tervaleppiä sekä halavia, on eniten luoteispään alavimmissa

kohdissa. Rannantakainen puusto on itärannalla nuorta ja tiheää. Länsirannalla on kapea vyöhyke kookasta, varsin tiheää kuusivaltaista metsää, eteläpuolella on hieman laajemmin puustoltaan vaihtelevaa, runsaasti mäntyä kasvavaa kangas- ja kalliometsää. Itä- ja etelärannalla on kaksi pientä, laakeaa rantakalliota. — Alueen sudenkorentolajistoon kuuluu uhanalainen, vaarantunut (VU) eteläntytönkorento (Helsingin ympäristökeskuksen lajistotietoa). Lampi on rajattu myös aiemmissa tutkimuksissa (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992, Virrankoski ym. 2006) arvokkaana luontokohteena.

17. Soistuma

Stora Dammenin eteläpuolella sijaitsevista pienistä soistumista eteläisempi on keskiosastaan luhtaista saranevaa. Rahkasammalpohjalla kasvavat runsaina pullosara, isokarpalo, raate ja kurjenjalka. Laitaosissa on pienikokoisia koivuja ja paikoin varttuneita tervaleppiä kasvavaa nevakorpea. Soistuma on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa vähäpuustoista suota). Saraneva ja luhtanevakorpi on arvioitu Etelä-Suomessa vaarantuneiksi (VU) luontotyypeiksi (Raunio ym. 2008).

18. Soistuma

Stora Dammenin eteläpuolella sijaitsevista pienistä soistumista pohjoisempi on keskiosastaan avointa, pullosaran valitsemaa luhtaista saranevaa. Nevaosalla kasvaa myös mm. isokarpaloa, tupasvillaa, terttualpia ja kurjenjalkaa. Laitaosissa on puustoista koivuja ja mäntyjä kasvavaa nevakorpea ja nevarämettä. Reunamättäillä kasvaa juolukkaa ja puolukkaa, paikoin on melko runsaasti suopursua. Soistuma vaihtuu pohjoiseen kangaskorven kautta tuoreeksi kangaksi. Etelässä hakkuut ovat ulottuneet aivan suon tuntumaan. Siellä reuna- puuston muodostavat tiheässä kasvavat nuoret lehtipuut ja kuuset. Soistuma on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa vähäpuustoista suota). Luhtainen saraneva on arvioitu Etelä-Suomessa vaarantuneeksi (VU) luontotyyppiä (Raunio ym. 2008).

19. Metsäinen niemeke

Metsäselänteiden eteläpuolelle työntynyt niemeke on ilmeisesti ollut aikoinaan metsälaitumena. Alueella on paikoin vanhoja kivikasoja. Niemekkeen läpi on johdettu sähkölinja. Puusto on lehtipuuvaltaista, järeitä puita on runsaasti. Valtalajeja ovat koivu ja haapa, tavallisia ovat myös pihlaja, raita ja tuomi. Arvokkainta lajistoa edustavat hoikat saarnet, joita kasvaa alueella suhteellisen runsaasti. Myös vaahteraa tavataan jonkin verran. Sähkölinjan lounaispuolella kasvaa runsaasti myös järeitä kuusia ja mäntyjä. Valtapuuston alle on noussut monin paikoin tiheä lehtipuualikasvos. Alueen lounaisosaan on nousemassa myös nuoria kuusia. Visakoivuja kasvaa ainakin neljässä paikassa. Alavimmista reunaosistaan niemeke on tuoretta lehtoa. Lehtolajistoa edustavat mm. kielo, sudenmarja, nuokkuhelmikkä, käenkaali, lillukka ja pensaista taikinamarja sekä koiranheisi. Kuivemmilla rinteillä on enemmän kangasmetsien lajistoa. Kenttäkerros on hyvin ruohoista ilmeisesti laidunnuksen jäljiltä, minkä vuoksi lajistossa ovat tavallisia myös mm. ahomansikka, nurmitädyke, särmäkuisma, hietakastikka ja niittyleinikki. Kuivalla eteläreunuksella kasvaa hieman mm. mä-

kitervakkoa ja piennarmataraa. Kookas puusto muodostaa maisemallisesti varsin näyttävän reunuksen ympäröivien peltujen suuntaan. Alue on rajattu myös aiemmassa tutkimuksessa (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992) arvokkaana luontokohteena.

20. Rinneketo

Lass-Bengtsin mäen lounaisreunassa pellolle vievän kärrytien mutkassa sijaitseva rinneketo on kooltaan vain muutaman aarin. Varsin kivisellä kedolla kasvavat runsaina ahdekaunokki ja siankärsämö, karummassa yläosassa metsälauha ja huopakeltano. Muuta lajistoa ovat mm. uhanalainen, vaarantunut (VU) keltamatar, silmälläpidettävä (NT) ketoneilikka, metsäapila, aho-orvokki, ahomansikka, syysmaitiainen, peurankello, pukinjuuri ja punanata. Kedon reunassa kasvaa järeitä mäntyjä, lehtikuusia ja koivuja sekä hieman nuorta pihlajaa ja vaahteraa. — Ketolajeja kasvaa siellä täällä myös viereisen kärrytien aurinkoisilla, kuivilla reunoilla.

Karut pienruohokedot on arvioitu Suomessa äärimmäisen uhanalaiseksi (CR) luontotyyppiksi (Raunio ym. 2008).

21. Kallioalue

Kohde muodostuu kahdesta lähekkäisestä kalliosta. Kallioiden reunapuuston muodostavat vaihtelevanikäiset männyt. Puoliavoimessa lakiosassa on varsin hyvin säilyneitä poronjäkäla- ja tierasammalkasvustoja. Kallioiden lounaisrinteen varsin monilajinen kalliokasvillisuus ilmentää hieman tavanomaista ravinteisempaa kallioperää. Lajistoon kuuluvat osin runsainakin mm. tuoksusimake, mäkitervakko, rohtotädyke, isomaksaruoho, keto-orvokki ja kalliokielo. Laitaosissa on paikoin runsaasti kieloa, ahomansikkaa ja kallioimarretta. Kallion eteläkärjen lähellä on runsaasti suopursua kasvava soistuma, missä kasvaa myös juolukkaa, tupasvillaa, jokapaikansaraa ja virpapajua. Kallion eteläpää ulottuu talon lähelle, ja kalliolle on rakennettu puinen terassi.

Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

22. Kallioalue ja rinnelehto

Kohteen muodostavat karuhko kallioalue ja sen länsipuolinen jyrkäne, jossa on rinnelehtoa. Myös kallioalueen kaakkoisreunalla on jyrkännettä. Kallioalue on melko avoin, puuston muodostavat pienikokoiset männyt ja paikoin koivut. Kulutukselta parhaiten säilyneissä osissa kalliopintoja peittävät kauniit poronjäkäla- ja tierasammalpatjat. Muista jäkälistä mm. isohirvenjäkäla, tinajäkäla ja kuhmunapajäkäla ovat paikoin varsin runsaita. Kallion karuissa osissa yleisimmät putkikokasvit ovat metsälauha ja ahosuolaheinä. Vaateliaampaa lajisota on länsiosan jyrkänteen tuntumassa. Alarinteellä ovat runsaita mm. haisukurjenpolvi, isomaksaruoho, keltamo, kallioimarre ja ahomansikka. Vähemmän tavataan keto-orvokkia, mäkitervakkoa ja lehtoarhoa. Kosteimmissa juuteissa kasvaa rahkasammalta ja hieman virpapajua. Rinnelehdon puusto on aikoinaan hakattu. Nyt valtapuuston muodostavat nuorehkot haavat, joiden seassa kasvaa hieman mm. vaahteraa. Alla nousee tiheä haapa-pihlaja-tuomialikasvos. Pensaista taikinamarja on runsas. Kenttäkerroksessa ovat runsaita varsinkin kielo, kivikkoalvejuuri ja lehtonurmikka, lisäksi rinteellä kasvaa mm. lillukkaa, tes-

maa, metsäorvokkia, metsäkastikkaa, nuokkuhelmikkää, puna-ailakkia ja ahomansikkaa.

Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

23. Kallioalue

Kohde koostuu muutamasta lähekkäin sijaitsevasta kalliopaljastumasta. Itäreunassa on noin viiden metrin korkuinen jyrkänne, keskiosassa on matalia jyrkännteitä. Kalliot ovat varsin avoimia ja kasvillisuudeltaan karuja. Kalliopinnoilla on runsaita poronjäkälä- ja sammalkasvustoja. Metsälauha, kanerva ja ahosuolaheinä ovat tavallisia, lounaisosissa kasvaa hieman kalliokieloa, isomaksaruohoa ja lehtoarhoa. Kosteammissa juuteissa kasvaa hieman virpapajua, itäisimmällä kalliolla myös juolukkaa. Ympäröivän metsän harvennushakkuut ulottuvat aivan kallioiden tuntumaan. Eteläosan kapeaan kangasmetsäjuottiin on kuitenkin jätetty tiheää nuorta kuusikkoa, jossa kasvaa sekapuuna koivua ja mäntyä.

Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

24. Kallioalue

Kohde sisältää osa-alueen laajimman yhtenäisen kallioalueen ja kaakkoispuolisen pikkukallion pellon reunan tuntumassa. Varsin avoimella kallioalueella kasvaa valtapuustona vanhoja mäntyjä. Vanhoja mäntykeloja on jonkin verran mutta viimeaikaisista kuivuustuhoista on vain vähäisiä merkkejä. Kanervaa ja metsälauhaa kasvavissa juuteissa on hieman nuoria koivuja ja haapoja. Kallioalueen reunaosissa, mm. pikkukallion luona, kasvaa ainakin kaksi visakoivua. Kataja on varsin runsas. Avoimissa lakiosissa on hienoja tierasammalkasvustoja, myös poronjäkäläköt ovat säilyneet hyvin kulutukselta. Kalliot ovat varsin karuja, lounaisrinteellä kasvaa hieman mäkitervakkoa, kalliokieloa ja kulta-piiskua.

Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

25. Kallioalue

Kohde koostuu Lass-Bengtsin mäen lakikallioista. Laen eteläpuolella on pie-nehkö jyrkänne, kallioalueen pohjoisreunassa korkea jyrkännejakso rajaa kallion. Kalliokasvillisuus on lajistollisesti monipuolisinta aivan laella. Siellä kasvaa suppealla alalla mm. hopeahanhikkia, kelta- ja isomaksaruohoa, mäkitervakkoa, heinätähtimöä, keto-orvokkia, rohtotädykettä, huopakeltanoa ja kalliokieloa. Lajiston monipuolisuus viittaa paikalliseen tavanomaista runsaampaan ravinteisuuteen.

Kallion jyrkähkö pohjoisrinne on kalliopaljastumien kapeuden vuoksi melko puustoinen. Pääpuuston muodostaa mänty, seassa kasvaa kuusta. Pohjoisrinteellä jyrkänteen päällä on tuoreen kankaan kasvillisuutta. Rinteillä on paikoin valurahkoja.

Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

4.4 ÖSTERSUNDOMIN KARTANON POHJOISPUOLINEN METSÄALUE (OSA-ALUE A4)

Osa-alue rajautuu pohjoisessa moottoritiehen, idässä ja lännessä lähinnä peltoihin (kuva 3). Etelässä osa-alueen rajaukseen sisältyy Östersundomin kartano, mutta sen aluetta ei ole tutkittu. Osa-alue koostuu pohjoisosan laajasta kallioalueesta ja sen rinteille levittäytyneistä metsistä. Alue on enimmäkseen asumatonta, kartanon pohjoispuolella on joitakin taloja pihapiireineen. Länsiosassa metsän poikki menee traktoritie. Itäosassa pellon laidassa on lato, jonka pohjoispuolista kenttää käytetään maa-aineksen varastointiin. Osa-alueen länsireunan kapealla peltokaistaleella on pieni puustoinen saareke, jossa on riistanruokintapaikka.

Rinteiden metsät ovat pääosin havupuuvaltaisia tuoreen ja kuivahkon kankaan talousmetsiä. Sekapuuna kasvaa tavallisimmin koivua ja pihlajaa. Hakkuiden jäljiltä puustossa esiintyy laikuittain nuorta ja varttunutta puustoa. Joitakin aloja on harvennettu hiljattain. Vanhaa puustoa on enemmän rinteiden alaosissa minne myös rehevimmät metsät keskittyvät. Lehtoa on varsin vähän joidenkin rinteiden alaosissa. Itäosan ladon ympäristössä on kulttuurivaikutteista lehtoa, jossa kasvaa runsaasti mm. vaahteraa, joukossa useita järeitäkin puita. Vastaventytyyppejä alueita on paikoin myös kartanon pohjoispuolisissa metsänreunoissa. Vanhoja puita on jätetty myös osa-alueen länsipään metsänreunoihin, jossa kasvaa myös muutamia visakoivuja.

Alueella on vähän soita. Traktoritien lounaispuolella sijaitsee kaksi pientä puustoista suota. Niiden itäpuolinen, traktoritien varressa sijaitseva laajempi suo on osaksi jäänyt pääosin täyttömaan alle. Jäljellä on hieman tervaleppää kasvavaa luhtavaikutteista nevakorpea. Rinnemetsissä ja kallioalueiden painaumissa on joitakin vielä pienempiä soistumia. Näissä kasvaa yleensä valtaapuuston lisäksi pientä hieskoivua ja pensaista virpajua. Pohjakerrosta vallitsevat rahka- ja karhunsammalet.

Osa-alueen pohjoisosa rinteineen on laajalti kallioista. Myös länsiosassa on melko runsaasti pienempiä kallioita. Puustoltaan kallioalueet ovat varsin luonnontilaisia ja vanhaakin puustoa esiintyy melko runsaasti. Pääpuulaji on mänty. Kallioalueet ovat karuja, kalliopintoja peittävät lähinnä poronjäkälät ja sammallet. Muutamin paikoin kallioperä on ravinteisempaa, jolloin esiintyy vaateliampaa lajistoa, kuten mäkitervakkoa, isomaksaruohoa ja keto-orvokkia.

Osa-alueen länsirajan pelto on heinäpelto. Kartanon luoteispuolinen pienehkö pelto on laitumena, itäisimmällä pellolla viljellään viljaa.

Arvokkaiksi luontokohteiksi (kuva 3) on erotettu Östersundomin kartanon luoteispuolella sijaitsevat **saarnikasvusto** (kohde 28) ja vanhoja puita kasvava **laidunmetsä** (kohde 29), **kolme kallioaluetta** (kohteet 30–32), joista yhden rajaukseen sisältyy kallion viereinen **rinnelehto**, sekä **kaksi pientä suota** (kohteet 26 ja 27).

Erityiskohteet

26. Pieni suo

Traktoritien lounaispuolella kallioiden väliin syntynyt pieni puustoinen suo on keskiosastaan suopursua kasvavaa kangasrämettä. Laitaosissa kasvaa suokas-

veista mm. tupasvillaa, suomuurainta ja pallosaraa, laikuittain pullosaraa. Puusto on mäntyvaltaista. Erityisesti reunaosissa kasvaa runsaasti myös koivuja, lounaisosassa hieman hoikkia tervaleppiä. Länsireunassaan suo rajautuu osaksi matalaan kallioseinämään.

27. Pieni suo

Pieni puustoinen suo on pohjoisosastaan suopursua kasvavaa kangasrämettä. Mustikkaa ja puolukkaa kasvavien mättäiden välissä on mm. juolukkaa ja pallosaraa. Puusto on mänty- ja koivuvaltaista. Reunaosissa kasvaa runsaasti virpajua. Eteläpuolinen, vähemmän soistunut rinne on tiheän nuoren puuston vallitsema.

28. Saarnikasvusto

Matalan kohouman reunalla kasvaa useita vesasyntyisiä hoikkia saarniryhmiä ja muutama vesasyntyinen pieni lehmus. Länsipuolella on hieman nuoria ja varttuneita vaahteroita. Itäpuolella on korpikasvillisuutta kasvava harvapuustoinen alue, jonka halki menee oja. Paikalla on luultavasti ollut aikoinaan rehevä lehtokorpi, jonka oja on kuivattanut ja puusto hakattu. Ympäriällä on nuorta ja tiheää koivu-, kuusi- ja mäntyvaltaista puustoa.

29. Laidunmetsä

Alueella on melko harvassa kasvavaa kookasta lehtipuustoa. Joukossa on useita huomattavan järeitä koivuja ja vaahteroita. Puustossa on myös puumaisia tuomia sekä kookkaita raitoja, pihlajia ja muutama jalokuusi. Järeää pysty- ja maa-lahopuuta on jonkin verran. Nuori aluspuusto on paikoin tiheää, osin sitä on harvennettu. Kenttäkerroksessa on niittyjen ja kulttuurilehtojen lajistoa. Alue on aikaisemmin ollut käytössä ilmeisesti hakamaana, luontoarvot liittyvät sen peruilta syntyneeseen runsaaseen vanhaan puustoon. — Rajatun alueen kaakkoispuolella puustoa on osin raivattu hevosaitausten tieltä.

30. Kallioalue

Varsin laaja, kolmen vierekkäisen kallioalueen muodostama kokonaisuus. Korkealle nousevalta lakikalliolta näkee kauas ympäristöön. Varsinkin yläosistaan kallioalue on pinnanmuodoiltaan hyvin vaihteleva: portaittain laskevien kalliorinteiden reunoissa on useita jyrkäniteitä ja niiden välissä kangasmetsäjuotteja. Muutamassa kohdassa on lohkariekkoo, seinämissä on erikokoisia halkeamia. Alaosassa kalliopaljastumat ovat laakeampia. Monet kallioista ovat lakiosastaan avoimia. Kalliokasvillisuus on hyväkuntoista, vaikka eläimet ovat myllänneet jäkälikköjä joillakin rinteillä. Kasvilajisto on enimmäkseen karuille kallioille tyypillistä. Muutamalla seinämällä kasvaa melko harvinaista liuska-raunioista. Vaateliaampaa lajistoa on melko runsaasti vain luoteisrinteen alareunassa. Siellä kasvaa mm. mäkitervakkoo, keto-orvokkia, hopeahanhikkia, isomaksaruohoa, haisukurjenpolvea, rohtotädykettä ja karvakiviyrttiä, alempana kivikkoalvejuurta, lehtoarhoa ja kalliokieloa.

Kallioalueen valtapuuston muodostavat eri-ikäiset männyt. Vanhoja puita on suhteellisen runsaasti kallioisimmilla alueilla, niiden välissä on tiheähköä, osin harvennettua nuorta männikköä. Juoteissa ja painanteissa kasvaa myös kuusia ja koivuja, paikoin haapaa. Keloja on jonkin verran. Juottien aluskasvillisuus-

nessa on tuoreen kankaan lajistoa. Kallioalueen luoteisosan painaumassa on pieni kangasräme, vaatimattomampia soistumia on muuallakin.

Joissakin lohkarikoissa on ilmeisesti kettujen tai muiden petonisäkkäiden pesäkäytäviä.

Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

31. Kallioalue ja rinnelehto

Kohteen muodostavat karuhko kallioalue ja sen viereinen rinnelehto, joka ulottuu luoteispuoleisen jyrkänteen alle. Myös kallioalueen itäreunalla on korkea, pystysuora jyrkänte. Kallioalue kohoaa melko korkealle viereisen pellon tasosta. Kallioalue on lakiosistaan ja lounaisrinteestään melko avoin, puuston muodostavat pienikokoiset männyt ja paikoin koivut. Kasvilajisto koostuu karujen paikkojen lajeista. Katajaa on osin melko runsaasti. Eläimet ovat paikoin myllänneet jäkäläkasvustoja.

Rinnelehdon puustossa on useita järeitä koivuja ja muutama haapa. Väli- ja aluspuustossa kasvaa myös kuusta, pihlajaa, tuomea, hieman harmaa- ja tervaleppää sekä vaahteraa. Pohjoisosassa on melko runsaasti lahoja leppäpötkelöitä. Lehtopensaista tavataan taikinamarjaa ja niukkana koiranheittä. Kenttäkerroksessa ovat runsaita varsinkin lillukka, sinivuokko, käenkaali ja metsäkastikka, paikoin sananjalka ja vuohenputki. Lisäksi tavallisia ovat mm. kivikkoalvejuuri, metsäorvokki ja ahomansikka. Myös jänönsalaatti kuuluu lajistoon.

Kallioalueen lakiosat ja rinnelehto ovat metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota sekä rehevä lehtolaikku). Tuoreet, keskiravinteiset lehdot on arvioitu Suomessa vaarantuneeksi (VU) luontotyyppiä (Raunio ym. 2008).

32. Kallioalue

Melko puustoinen, pinnanmuodoiltaan varsin laakea kallioalue. Itäreunalla on polveilevaa, muutaman metrin korkuista jyrkännettä. Valtapuuston muodostavat vaihtelevanikäiset männyt. Kasvillisuudessa on tavallista karujen paikkojen lajistoa. Poronjäkäläkasvustot ovat varsin hyvin säilyneet kulutukselta. Kallion pohjoisosassa on runsaan aarin kokoinen suopursua, juolukkaa, tupasvillaa, jokapaikansaraa ja virpajua kasvava soistuma. Pienempiä soistumia on muuallakin. Kallion eteläisen reunan alla kasvaa visakoivuryhmä. Kallioalueen eteläpää ulottuu talon lähelle.

Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

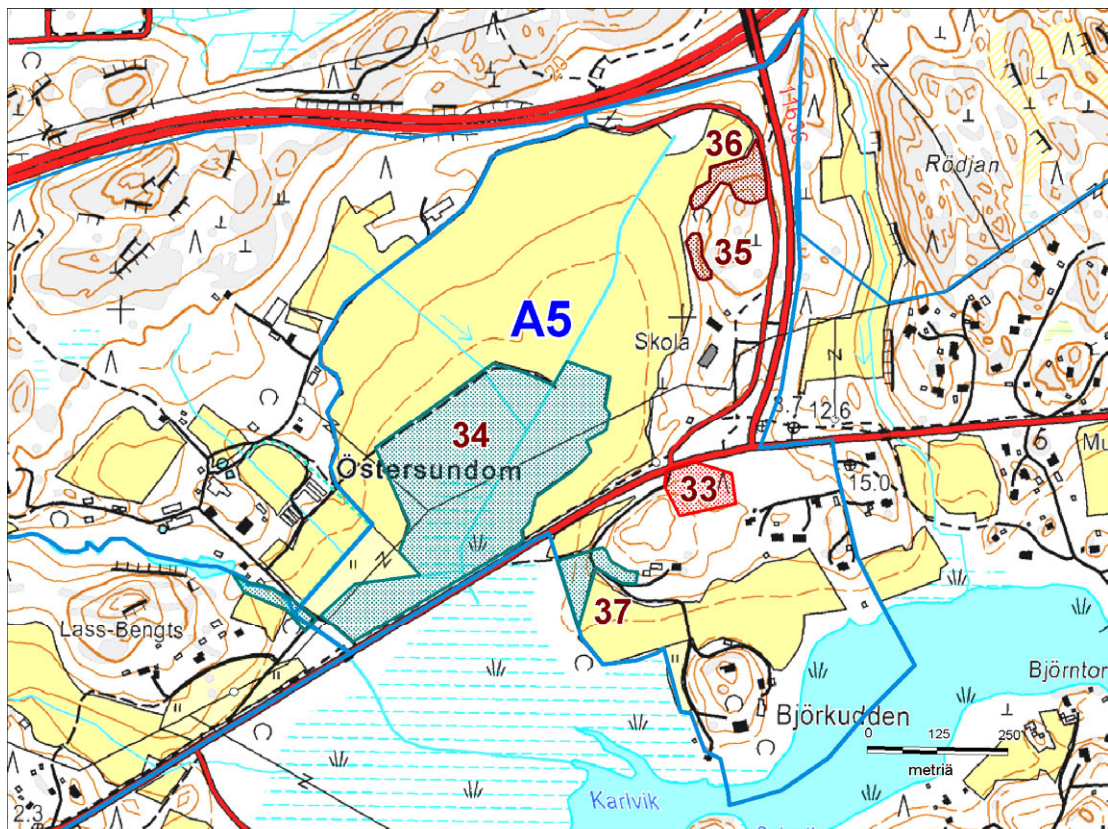
4.5 ÖSTERSUNDOMIN KARTANON ITÄPUOLI (OSA-ALUE A5)

Osa-alueeseen kuuluvat Östersundomin kartanon itäpuolinen peltoaukea, pellon itäreunan metsäalue sekä lähialueita Uuden Porvoontien eteläpuolella (kuva 4). Uusi Porvoontie ja Natura-alue muodostavat rajan länsiosassa, Knutersintie idässä.

Pellot ovat viljelykäytössä. Peltoalueen alavin osa on ollut Karlvikin perukkaa, ja paikalla on laajahko kosteikko. Kosteikkoon on johdettu suuria ojia, joiden

ympäristössä on laajalti kosteaa niittyä, pajukkoista ja ruovikkoista luhtaa sekä joitakin puuryhmiä. Peltoalueen koillisreunassa, maisemallisesti näkyvällä paikalla, on pieni lehtipuuta kasvava saareke. Puuston muodostavat lähinnä puumaiset raitaryhmät, seassa kasvaa järeä halava ja jonkin verran koivua. Reunaosissa on matalampaa pajukkoa. Aluskasvillisuudessa vallitsevat korkeat ruohot ja heinät.

Peltoaukeaa idässä rajaavan metsäalueen eteläosassa on koulu ja asutusta. Pohjoisosassa on kallioinen mäki. Rinnemetsät ovat alaosastaan lehtomaista kangasta tai – varsinkin pohjoisosassa – tuoretta lehtoa, karuuntuen ylempänä rinteillä tuoreeksi ja edelleen kuivahkoksi kankaaksi. Alueen puusto on enimmäkseen kookasta mutta harvahkoa. Varsinkin pohjoisosassa on järeitä koivuja ylispuina, eteläpään tuntumassa on varttunutta männikköä. Sekapuuna kasvaa yleisimmin kuusta ja haapaa. Metsän reunassa on joitakin hyvin vanhoja koivuja ja muita lehtipuita sekä runsaasti varttunutta haapaa, varsinkin alueen pohjoisosassa. Alikasvoksen tiheys ja lajisto vaihtelevat alueen eri osissa. Sen muodostavat enimmäkseen nuoret lehtipuut. Reunaosissa kasvaa myös vaahteraa ja tuomea, muutamilla aloilla on runsaasti nuorta kuusta.

Kuva 4. Östersundomin itäpuolinen osa-alue (A5). Arvokkaat kasvillisuuskohteet: 33 rauhoitettu ja-lopuulehto, 34 kosteikko, 35 ja 36 kallioalue ja rinnelehto, 37 vanha laidunalue.

Kasvillisuudeltaan mielenkiintoisinta rinnemetsä on alueen pohjoispäässä, kallion pohjois- ja itäpuolella. Alarinteessä pellon reunan lähellä on tuoretta lehtoa, jonka puustossa on useita varttuneita vaahteroita. Koulun vieressä metsänpohja on paikoin hyvin kulunutta. Pellon kaakkoisnurkassa kasvaa komea,

maisemassakin hyvin erottuva leveälatvuksinen tammi. Sen vieressä kasvaa kooltaan pienempi, järeäkö vaahtera. Tammen viereen johtaa pellolta ratsastusreitti.

Alueen pohjoisosassa on useita pieniä avokallioita, jotka yleisen kuluneisuuden ja useiden polkujen perusteella ovat myös läheisten koulujen ja päiväkodin leikkimaastoja. Kovan kulutuksen takia monen kallion kasvillisuus on varsin heinittynyt. Useimpien kallioiden reunaosissa kasvaa kallioperän tavanomaista suurempaa ravinteisuutta ilmentävää lajistoa kuten isomaksaruohoa, lehtoarhoa, mäkitervakkoa, keto-orvokkia, ahomansikkaa, rohtotädykettä ja kalliokiehoa.

Eteläpäässä on entistä niittyä, joka on puustottunut. Kasvillisuuden alkuperäiset piirteet ovat muuttuneet teiden ja sähkölinjan vuoksi. Nyt alueella kasvaa vaihtelevanikäistä lehtipuustoa. Aluskasvillisuus koostuu niittyjen, kosteikkojen ja joutomaiden lajistosta. Pellon pohjoispuolella on korkeakasvuisia ruohoja ja heiniä kasvava rinne. Harva puusto koostuu lähinnä varttuneista männyistä.

Uuden Porvoontien ja Knutersintien risteysalueen lounaispuoleisessa metsässä on pieni luonnonsuojelualueeksi rauhoitettu lehto- ja korpialue. Lehto- ja korpialue jatkuu suojelualueen itäpuolelle, missä maasto muuttuu hieman karumaksi kankaaksi. Siellä metsä on enimmäkseen tiheäköä varttunutta kuusikkoa, maanpintaa peittää lähes yhtenäinen seinäsamalkasvusto. Osa-alueen koilliskulmassa on valoisampi, vankkarunkoisia korkeita mäntyjä sekä nuorehkoa kuusta ja lehtipuustoa kasvava pieni kumpare.

Suojelualue sekä sen länsipuolinen mäki on ilmeisesti entistä laidunaluetta. Kasvupaikkatyypiltään mäenrinteet ovat pääosin tuoretta ja lehtomaista kangasta. Mäen valtapuustona on tiheäkasvuinen nuori puusto, joka on valtaosin mäntyä, koivua ja pihlajaa; sekapuina tavataan mm. nuorta haapaa ja vaahteraa. Etelärinteellä puustoa on paikoin harvennettu. Ylispuina kasvaa harvakseltaan järeitä, korkeita mäntyjä, hieman varttuneita haapoja ja koivuja sekä paikoittain kuusia. Rinteille on kaatunut joitakin järeitä keloja. Mäen länsireunassa mäntyvaltainen puusto on varttunutta ja harvahkoa.

Mäen lakiosassa kasvaa jonkin verran vaateliaampaa lehtolajistoa, sinivuokkoa ja lehtokuusamaa sekä joitakin varttuneita vaahteroita.

Arvokkaiksi luontokohteiksi (kuva 4) on erotettu Östersundomin kartanon itäpuolisen peltoaukean **kosteikko** (kohde 34) ja **kaksi kallioaluetta** (kohteet 35 ja 36), joista toisen rajaukseen sisältyy pohjoisemman kallion alapuolinen **rinnelehto**. Uuden Porvoontien eteläpuolelta on arvokkaaksi arvioitu Björkuddeeniin vievän tien varren, Natura-alueeseen rajautuva **vanha laidunalue** (kohde 37). Knutersintien tienhaaran eteläpuolinen **jalopuulehto** (kohde 33) on suojeltu luonnonsuojelulain luontotyyppinä. Aiemmassa selvityksessä samaan lehto- ja korpialueen rajaukseen on sisältynyt myös lehdon itäosan kuusikkoa (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992). Rajauksen pääosa on kuitenkin koskenut nyt rauhoitettuna olevaa aluetta, minne suurimmat luontoarvot keskittyvät.

Erityiskohteet

33. Jalopuulehto

Knutersintien tienhaaran eteläpuolinen lehto on suojeltu luonnonsuojelulain luontotyyppinä. Suojelualueella kasvaa jaloja lehtipuita sekä muuta vanhaa puustoa.

34. Kosteikko

Östersundomin kartanon itäpuolisen peltoaukean keskiosan kosteikko on aikoinaan ollut Karlvikin perukkaa. Muusta Karlvikista kosteikon erottaa Uusi Porvoontie, tien lähelle on rakennettu myös erillinen pengeri. Kosteikkoon on ohjattu ympäristöstä useita isoja oja ja alueen kosteustilannetta säädellään pumppaamalla. Kosteikko on ilmeisesti ollut aikoinaan laidunkäytössä, mikä on myös vaikuttanut kasvillisuuteen. Eteläosastaan kosteikko on tiheää ruovikkoa ja ruovikkoluhtaa. Penkereen eteläpuolella ja on kosteaa, tiheäkasvuista pajuluhtaa, länsipäässä on korkearuohoista niittykasvillisuutta, osaksi pienikoista lehtipuustoa. Pajuluhtaa on myös keskiojan itäpuolella. Kuivempipohjaista pajukkoa on kosteikon kaakkosreunassa ja koillispuolella. Niiden aluskasvillisuudessa on runsaasti kosteikkolajeja, mutta myös niittyjen lajit ovat runsaita. Ruovikkoluhtaan ja peltoalueen välissä on kosteaa rantaniittyä, jota on osittain niitetty ainakin kartanon puoleisella reunalla. Niidenkin reunaosissa kosteikkolajien seassa kasvaa yleisesti niittyjen lajistoa. Lähinnä kartanoa sijaitseva niityn kulma oli käytössä hevoslaitumena. Kosteikon koillisosassa on tervaleppää ja koivua kasvava puustoinen saareke. Saarekkeen pohjoispuolelta on johdettu peltotiellä menevä ja pellon poikki jatkuva ratsastusreitti.

Rehevä kosteikko muodostaa luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaan kokonaisuuden. Monien eri ympäristöjensä ansiosta alue on useille avomaiden lintulajeille sopivaa ruokailu- ja pesimäympäristöä. Keskeisen sijaintinsa ansiosta alueella on myös huomattavaa maisemallista merkitystä.

Natura-luokituksessa pajuluhta ja ruovikkoluhta lukeutuvat vaihettumissuot ja rantasuot -luontotyyppiin ja rantaniityt kostea suurruohokasvillisuus -luontotyyppiin. Luontotyypit ovat samoja kuin mitä Natura-alueellakin esiintyy. Veden korkeuden säätely on jonkin verran heikentänyt luhtien luonnontilaisuutta.

35. Kallioalue

Kalliosta on rajattu avoin länsiosa, missä kalliokasvillisuus on melko monipuolista. Kallion länsireuna on lohkeillut aika vaikuttavan näköiseksi polveilevaksi jyrkänteeksi. Lakialueen jäkäläpeite on melko kulunutta. Putkilokasvistossa on mm. isomaksaruohoa, lehtoarhoa, mäkitervakkua, keto-orvokkia, rohtotädyketä ja kalliokioloa. Jyrkänten lohkareilla kallioimarre on hyvin runsas, lisäksi kalliokasveista kivikkoalvejuuri, keltamo, ahomansikka, haisukurjenpolvi ja vadelma ovat tavallisia. Harvakkossa aluspuustossa kasvaa mm. joitakin runkomaisia pihlajia.

Rajattu kallioalue on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

36. Kallioalue ja rinnelehto

Melko laakea, pohjoiseen viettävä kallion kasvillisuus on säilynyt kulutukselta muita alueen kallioita paremmin. Varsinkin reunaosissa kalliota peittävät poronjäkälät ja sammalet. Metsälauhan, nurmiröllin ja ahosuolaheinän lisäksi isomaksaruoho, lehtoarho, keto-orvokki, rohtotädyke ja ahomansikka kuuluvat lajistoon. Osin hieman lohkareisten rinteiden alaosissa kasvaa mm. kivikkoalvejuurta ja haisukurjenpolvea. Kallioalueen puustona on muutamia pieniä pihlajia, koivuja, haapoja ja mäntyjä. Rajaukseen sisältyy myös kallion pohjoispuolinen, hyvin kivikkoinen rinne joka vaihtuu metsän reunan lähellä vaahteraa kasvavaksi lehdoksi. Kivikon kohdalla valtapuustona on melko iäkkäitä, mutta suhteellisen pienikokoisia varttuneita haapoja, joista osa on kuivunut pötkelöiksi. Niiden seassa kasvaa kaksi varttunutta vaahteraa ja hieman koivuja sekä runsaasti nuoria pihlajia. Sammalpeitteisten kivien väleissä kasvaa mm. ahomansikkaa, lillukkaa, kieloa, mustikkaa sekä metsäkastikkaa, hieman sinivuokkoa ja melko runsaasti taikinamarjaa. – Alempana rinne on selkeämmin lehtoa, missä kasvaa melko runsaasti mm. vaahteraa.

Kivikon alla on kuivaa ja tuoretta lehtoa, jonka puustossa on useita varttuneita vaahteroita, runsaimmillaan alarinteessä pellon reunan lähellä. Rajaukseen sisältyy vaahteraa runsaimmin kasvava alue; vaahteraa kasvaa alarinteessä harvakseltaan vielä koulun tienoillakin. Metsässä kasvaa muutamia kookkaita raitoja ja järeitä koivuja, pellonreunassa on muutama vanha pihlaja. Valtapuuston alla nousee monin paikoin varsin tiheä kuusialikasvos, minkä vuoksi lehtokasvillisuus on voimakkaasti taantunut. Kuusialikasvosta on harvennettu ylempänä rinteellä, paikoin harvennustähteitä lojuu maassa aika runsaasti. Aluskasvillisuuden lajistoa ovat mm. kielo, metsäorvokki, sananjalka, käenkaali, vuohenputki, sormisara, nuokkuhelmikkä, metsäkastikka ja varsin runsaana lillukka. Niiden seurassa kasvaa rehevimmissä kohdissa varsin runsaastikin sinivuokkoa. Pensaina tavataan taikinamarjaa ja hiukan koiranheittä. Vaahteraa ja haapaa kasvavat reunukset ovat maisemallisesti varsin näkyviä ja näyttäviä.

Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

37. Vanha laidunalue

Luontokohteena rajattu kokonaisuus koostuu entisestä laidunalueesta Björkudeniin vievän tien länsi- ja itäpuolella. Pohjoisessa aluerajaukseen sisältyy pohjoispuolista, pensoittuvaa kärrytien pohjaa, jossa kasvaa paikoin runsaasti niittykasvillisuutta. Tien itäpuolella alarinteestä on rajattu alue missä laidunhistoria näkyy selvimmin kasvillisuudessa ja puuston rakenteessa. Säilyttääkseen piirteensä alue vaatii hoitoa, ja maanomistaja kertoi raivanneensa aluetta avoimemmaksi perinnemaiseman säilyttämiseksi.

Tien länsipuolisella sijaitsevan entisen laidunalueen reunaosat sisältyvät pieneltä osiltaan Natura-rajaukseen. Laidunalue on pääosin avointa niittyä, jota rajoittaa lounaassa tervaleppälehto, luoteessa korkearuohoinen merenrantaniitty ja ruovikko. Pohjoisrajan muodostaa puustottuva ja pensoittuva kärrytie. Niityllä sijaitsee useita puuryhmiä. Isoja ja vankkaoksaisia järeitä koivuja on niityn reunaosissa. Jonkin verran kasvaa isoja katajia.

Niittyalueen keskiosassa on pihlajien sekä pienehköjen tuomien ja harmaaleppien muodostama rivistö; puiden alla kasvaa mm. lillukkaa ja runsaasti kieloa.

Vieressä on entinen karjan vesikuoppa, jonka kosteimpia osia vallitsee korpi-kaisla. Ympärillä kasvaa nuoria koivuja ja tervaleppiä. Niittyalue on länsi- ja keskiosistaan melko rehevöitynyt ja heinittynyt. Varsinkin rinteiden alaosissa valitsevat korkeat ruohot ja heinät sekä paikoin vadelma. Paikoin on kuitenkin matalakasvuisempia laikkuja, joissa kasvaa ketolajistoakin.

Itäpäässä, tien lähellä kasvaa nuorempia koivuja ja mäntyjä, joita on hieman harvennettu. Niiden edustalla niitty- ja ketokasvillisuus on edustavimmillaan. Lajistoon kuuluvat mm. ketoneilikka (NT), keltamatara (VU), ruusuruoho, päivänkakkara, pukinjuuri, kissankello, mäkitervakko, ahomansikka ja häränsil-mä. Täälläkin niitty on osittain heinittynyt, paikoin vallitsee hietakastikka ja rinteiden yläosissa metsäkastikka. – Ketoneilikkaa kasvaa myös pohjoisrajan kär-rytien kuivilla niittylaikuilla.

Björkuddeniin vievän tien itäpuolinen metsänreuna on myös entistä metsä-laidunta, mikä jossain määrin näkyy vielä puuston harvuutena ja aukkoisuute-na. Laidunhistoria on selvempää aluskasvillisuudessa. Valtapuuston muodosta-vat melko harvassa kasvavat varttuneet männyt, joiden seassa kasvaa jotakin haapoja ja kuusia. Alikasvoksen muodostavat nuoret pihlajat. Tien lähellä auk-kopaikkojen reunoissa kasvaa laidunkauden peruilta joitakin leveäoksaisia, jä-reitä mäntyjä ja yksi iso kuusi. Pensaista tavataan hieman mm. orjanruusua. Kenttäkerroksessa valitsevat laajalti metsälajit, mutta varsinkin tien lähellä se-assa kasvaa yleisesti niittyjen lajeja, paikoin on niittylaikkuja. Niittylajisto on samankaltaista kuin tien länsipuolella. Paahteisimmalla, kivisellä ketolaikulla kasvaa mm. hopeahanhikkia, runsaasti huopakeltanoa ja toistakin, tarkemmin määrittelemätöntä hiirenkeltanolajia. Myös ketoneilikka ja mäkivirvilä kuulu-vat lajistoon. Alueen erikoisuus on harvinainen jaakonvillakko, jota havaittiin niittylaikuilla ja tienpenkereellä lähes sata yksilöä. – Samaan kokonaisuuteen kuuluu tien ja pellon välinen kaistale, jossa vallitsee niittylajisto; kaistaleella kasvaa mm. ketoneilikkaa. Kaistaleelta on raivattu puustoa ja jäljelle on jätetty joitakin puuryhmiä; raivausten jäljiltä on paikoin nousemassa nuorta lehtipuu-vesakkoa.

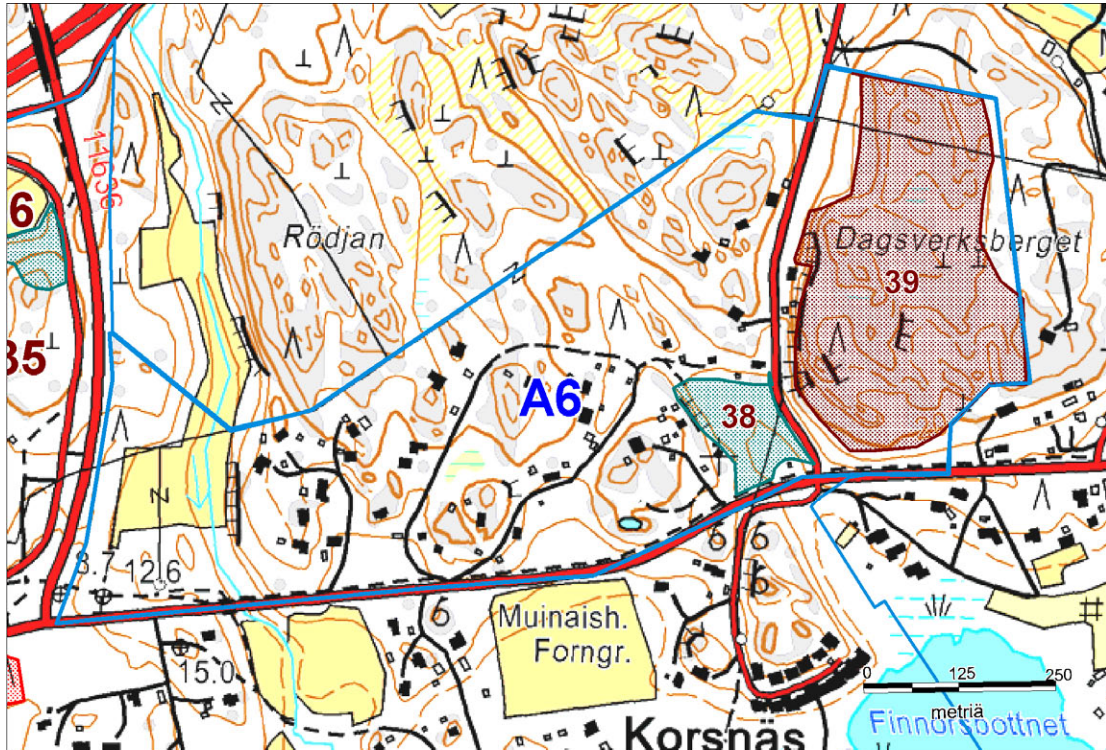
Myös aiemmassa selvityksessä laidunalue on muodostanut luonnotaan arvok-kaan kohteen yhdessä länsipuolisen tervaleppälehdon ja -luhdan kanssa (Ym-päristötutkimus Oy Metsätähti 1992). Natura-luokituksessa laidunalue sijoittuu kokonaisuutena parhaiten Fennoskandian hakamaat ja kaskilaitumet-luontotyyppiin.

4.6 TOPELIUKSEN KOULUN ITÄPUOLI SEKÄ DAGSVERKSBERGET (OSA-ALUE A6)

Osa-alueeseen kuuluu Topeliuksen koulun itäpuolisia alueita Uuden Porvoon-tien pohjoispuolella (kuva 5). Kapteenintien, Bergantien, Härkätien ja Puronii-tyntien varsilla on varsin runsaasti pientaloasutusta. Tarkastetut alueet ovat metsiä, kallioita ja entisiä peltoja. Laajimmat metsä- ja kallioalueet ovat itäosan Dagsverksberget sekä sieltä länteen suuntautuva metsäkaistale. Sen koillisosas-sa on runsaasti kallioita, lounaisosa on alavampaa, suureksi osaksi hieman sois-tunutta laaksoa. Luoteessa osa-alueen rajalla kulkee sähkölinja.

Topeliuksen koulun itäpuolella metsän ja pellon reunassa on lehtorinne, jonka keskiosassa on veden silottama pystysuora jyrkäne. Jyrkänteen alla on muu-

taman metrin levyinen lehtoreunus, jossa kasvaa joitakin järeitä koivuja, järeä raita sekä runsaasti nuoria pihlajia, tuomia ja muita lehtipuita. Runsaina kasvavat taikinamarja, kielo ja lillukka. Jyrkänteen pohjoispuolella rinteen alaosa on haapavaltaista lehtoa. Vaateliaammista lehtokasveista lehtoreunuksen lajistoon kuuluvat mm. sinivuokko, lehtokuusama ja jyrkänteen eteläreunan tienoilla pienialaisesti lehtosinijuuri ja mustakonnenmarja. Siellä rinteenalusmetsä on leveämpi, tiheäkö puusto on kuusivaltainen. Metsässä kulkee polku ja alueella on hieman roskaisuutta. Eteläosa Uuden Porvoontien lähellä on ilmeisesti metsittynyttä niittyä, jolla kasvaa tiheää nuorta lehtipuustoa. Jyrkänte soveltuu sijaintinsa ja vaateliaan kasvistonsakin puolesta läheisen koulun opetuskohteeksi.

Kuva 5. Topeliuksen koulun itäpuoli ja Dagsverksberget (osa-alue A6). Kasvillisuuskohteet: 38 lehto- ja korpinotkelma, 39 kallioalue.

Kapteenintien ja Bergantien välinen alue on ainakin osittain entistä peltoa. Keskiosassa kasvaa melko runsaasti nuorehkoa lehtipuustoa ja pajuja. Reunaosissa on iäkkäämpää lehtipuustoa, mm. raitaa ja harmaaleppää. Aluskasvillisuutta vallitsevat laajalti heinät sekä korkeat ruohot. Alueen pohjoisosassa on heinäniittyä.

Härkätien itäpuolella (Korsnäsin pellon pohjoispuolella) on puoliavointa entistä peltoa tai niittyä. Metsittyvässä reunassa kasvaa runsaasti raitaa ja koivua, keskiosassa yksittäisiä raitoja. Aluskasvillisuus on heinien ja korkeiden ruohojen vallitsemaa. Itäpuolella on tiheäkö, järeitä koivuja ja mäntyjä sekä nuorta kuusta kasvava rinnemetsä, jossa on sekapuuna raitaa ja nuorta vaahteraa. Rintne on varsin kivinen. Rehevämmässä alaosassa on lehtoa, lajistoon kuuluu mm. taikinamarja ja sinivuokko.

Bergantien ja Härkätien väliin jäävä, karttaankin merkitty soistuma on tervaleppäluhtaa, joka on ojituksen myötä kuivahtanut. Puusto on pääosin varttunut-

ta, korkeaa tervaleppää. Reunoilla on kookkaita haapoja ja nuoria–varttuneita koivuja, alla on nousemassa kuusialikasvos. Soistuman reunapensaikon muodostavat mm. tuhkapaju ja paatsama. Soistuma on osittain edelleen varsin kostea ja rahkasammalikossa kasvaa mm. rantakortetta, terttualpia, kurjenjalkaa, suo-ervokkia, raatetta ja pullosaraa. Lounaisosassa on suovehkaa kasvava lampare. Soistumaa ympäröi kuusi- ja mäntyvaltainen tuore kangasmetsä, jota on paikoin harvennettu. Eteläpuolella puusto on tiheää, kuolleita kuusia on runsaasti. Soistuman itäpuolella on karu, niukkapuustoinen kallio, jonka yli on johdettu sähkölinja.

Osa-alueen koillisosan metsä- ja kallioalueet Puroniityntien länsipuolella ovat valtaosin karuja ja melko avoimia. Luoteessa tutkitun alueen rajalla kulkee sähkölinja. Puustossa vallitsevat pienikokoiset, iäkkäät kalliomännyn. Kallioiden muu kasvillisuus on kulunut talojen lähellä sekä sähkölinjan kohdalla, minkä alla kulkee paljon käytetty polku. Sähkölinjan kohdalla reunakalliolta avautuu näkymä lounaisosan laaksoon. Kallion viistolla, alaosaan osin jyrkänteisellä länsirinteellä on hieman vaateliaampaakin kalliokasvillisuutta. Aho-suolaheinä ja mäkitervakko ovat melko runsaita, lisäksi tavataan mm. kalliokieloa, isomaksaruohoa ja tuoksusimaketta. Koillisosan kallioiden väleissä on mänty- ja kuusivaltaista tuoretta sekä kuivahkoa kangasmetsää. Sekapuuna kasvaa paikoin myös haapoja. Eräät notkelmista ovat soistuneita. Sähkölinjan tuntumassa on juolukkaa ja suopursua kasvava luonnontilainen pieni kangasräme. Koillisimman kallion vieressä on pieni nevakorpi, joka muuttuu etelän suunnassa kangaskorveksi. Lounaisosan laakso on aikoinaan hakattu ja kasvaa enimmäkseen tiheää nuorta puustoa, lähinnä koivua, paikoin kuusta ja mäntyä. Nuoren puuston ylle kohoaa harvassa kasvavia varttuneita–järeitä haapoja, mäntyjä ja koivuja. Alavimmissa notkelmissa on korpikasvillisuutta. Korpinotkelmat ovat kuitenkin vaihtelevasti kuivahtaneet, paikoin turvekankaaksi asti. Osa-alueen länsirajan tuntumassa kallioiden väleissä on vesioloiltaan luonnollisempaa säilynyt pieni korpisräme.

Dagsverksberget on laajahko ympäristöstään varsin korkealle kohoava kallioalue, jonka länsireunalla on komea jyrkänne. Jyrkänne sekä kallion lakiosa on rajattu arvokkaaksi kohteeksi. Kallioalueita erottavat toisistaan kangasmetsäiset juotit. Rajauksen ulkopuolella sijaitseva luoteisrinteen harvahko, varttunut ja järeä puusto kasvava sekametsä on alaosaan lehtomaista kangasta. Luoteisosassa tien lähellä on kapea juotti saniaislehtoa ja -korpea. Mättäillä kasvaa mustikkaa ja puolukkaa. Muuten hiirenporras on melko runsas, lisäksi kenttäkerroksessa tavataan mm. metsä- ja isoalvejuurta, korpi-imarretta, nurmilauhaa, jänönsalaattia ja yksittäin maariankämmeä ja mustakonnanmarjaa. Puustossa on lähinnä nuorta lehtipuuta ja varttuneita koivuja. Juotin eteläpäässä kasvaa ryhmä riukumaisia metsälehmäksiä.

Länsireunan jyrkänteen alla sekä aivan kallioalueen itäpuolella on asutusta. Alueen pohjoisosan yli on johdettu sähkölinja.

Puroniityn alkuosan viereisessä notkossa on rehevä lehto- ja korpinotkelma.

Arvokkaiksi luontokohteiksi (kuva 5) on erotettu Puroniityn alkupään **lehto- ja korpinotkelma** (kohde 38). Toisen luontokohteen muodostaa pääosa **Dagsverksbergetin** kallioalueesta (kohde 39). Sen lakiosien lukuisat kalliopaljastumat ja kallioiset harjanteet muodostavat edustavan ja yhtenäisen kokonaisuuden yhdessä länsireunan jyrkänteen ja kivikkorinteen kanssa. Rajaukseen sisäl-

tyy myös lakiosien metsää sekä muutama pieni, luonnontilaisena säilynyt suopainanne.

Erityiskohteet

38. Lehto- ja korpinothkelma

Uuden Porvoontien ja Puroiniityntien luoteispuolelle jäävässä notkelmassa on rehevää lehtoa ja korpea. Alun perin notkelmassa on ollut luultavasti nykyistä kosteampaa lehtokorpea, mutta alueen kasvillisuuteen ovat vaikuttaneet itäosan sähkölinja, ammoiset ojitukset, tuulenskaadot sekä ilmeisesti laidunnus ja muukin toiminta. Alueen perusluonne on kuitenkin edelleen helposti nähtävissä. Kasvillisuus on säilynyt varsin edustavana ja siihen kuuluu vaateliaitakin lajeja. Alueen valtapuusto on varttunutta-järeää, kuusivaltaista. Linjan lähellä kasvaa leveäoksaisia järeitä kuusia, joista muutama on kaatunut notkon eteläosan aukon reunalle. Seassa kasvaa siellä täällä kookkaita koivuja. Notkon kosteimmissa osissa on hieman varttuneita tervaleppiä, kuivemmilla rinteillä haapaa ja mäntyä. Myös tuomea ja harmaaleppää tavataan. Luoteispään jyrkänteisen rinteiden alaosassa, talon alla, kasvaa neljä runkomaista metsälehmusta sekä useita pienempiä lehmuksia. Kookkaimpien lehmusten rinnankorkeuslähpimitta on n. 25 cm. Rinteillä on pääosin tuoretta lehtoa, joiden lajistoon kuuluvat mm. taikinamarja, käenkaali, mustikka, metsäkastikka, kielo, lillukka ja vaateliaammista lajeista sinivuokko ja mustakonnanmarja. Notkelman kaakkoisella rinteellä on lajistoltaan vaatimattomampaa kuivaa lehtoa. Notkelman pohja on säilynyt kosteana ja hieman soistuneena vanhoista matalista ojista huolimatta. Osaltaan tähän vaikuttaa rinteiltä tiheä kosteus. Kosteimmissa osissa vallitsee laajalti hiirenporras, seuranaan myös mm. rönsyleinikki, vuohen- ja karhunputki, nokkonen, ojakellukka sekä vaateliaat lehtopalsami ja kevätlinnunsilmä. Koillisosassa on runsaasti mesiangervoa.

– Notkelman eteläisin, avoin ja kasvillisuudeltaan muutenkin muuttunein osa ei kuulu rajaukseen. Siellä vallitsevat korpikastikka ja korkeat ruohot, mm. maitoja lehtohorsma, ranta-alpi ja mesiangervo.

Kuvion reunassa on tuoretta keski- ja runsasravinteista lehtoa ja pohjalla kostea runsasravinteinen lehto. Keskiravinteiset ja kosteat runsasravinteiset lehdot on arvioitu Suomessa vaarantuneiksi (VU) ja runsasravinteiset lehdot äärimmäisen uhanalaisiksi (CR) (Raunio ym. 2008). Vanhat ojat ja muu toiminta ovat kuitenkin heikentäneet näiden luontotyyppien piirteitä.

39. Dagsverksberget

Kalliot ovat Dagsverksbergetin lakiosissa karuja. Ne ovat valtaosaksi puolivoimisia, vaihtelevanikäisten mäntysten vallitsemia. Männyt ovat enimmäkseen pienehköjä, mutta paikoin kallioiden reunoilla on myös huomattavan järeitä, vanhoja lakkapäämäntyjä. Kallioiden avoimia osia vallitsee tavallisesti poronjäkälän ja karhun- sekä kynsisammalten kasvustot. Putkilokasvillisuus keskittyy kallioiden reunaosiin, tavallisimmin tavataan metsälauhaa ja kanerva, vähemmän mm. ahosuolaheinää.

Kallioalueen eteläosassa on avoimempia kallioselänteitä, joilla on kulutukselta hyvin säästyneitä, kauniita poronjäkälä- ja tierasammalpatjoja. Kenttäkerroksen kasvillisuus on enimmäkseen niukkaa. Kallioiden alaosat ovat selvästi muita

kallioita ravinteisemmat, ja siellä putkilokasvillisuus voi olla monilajista: mm. mäkitervakko, keto-orvokki, isomaksaruoho ja tuoksusimake ovat paikoin varsin runsaita. Niiden seurassa kasvaa mm. kivikkoalvejuurta, lehtoarhoa, kalliokieloa ja rohtotädykettä. Jyrkässä lounaisrinteessä tavataan hieman kalliohatikkaa, mäkikuismaa ja melko harvinaista liuskaraunioista.

Kallioalueita erottavat toisistaan kangasmetsäiset juotit. Puusto on varttunutta ja mäntyvaltaista, sekapuuna kasvaa lähinnä kuusta ja koivua. Kasvupaikkatyypiltään juotit ovat tuoretta ja kuivahkoa kangasta. Karttaankin merkitty alueen pohjoisosan suo on lakialueen soistumista laajin. Suon keskiosassa on hieman pientä koivua kasvavaa isovarpurämettä, jonka kenttäkerroksessa vallitsee suopursu. Laitaosissaan suo vaihtuu kangasrämeeksi, pienialaisesti on myös tupasvillarämettä. Laitaosien puuston muodostavat harvassa kasvavat männyt, pensaista runsain on virpapaju. Kartassa alueen länsiosaan merkitty suo on pieni kangasräme, missä metsävarpujen lisäksi kasvaa runsaasti juolukkaa ja hieman suopursua. Muuallakin kallioiden välissä on pieniä, lajistoltaan varsin vaatimattomia karuja soistumia. Korpisoistumista mainittakoon eteläpään tuntumassa sijaitseva nevakorpi, jossa rahka- ja karhunsammalpohjalla kasvaa melko runsaasti jokapaikansaraa ja paikoin hieman pullosaraa. Puusto on kuusi- ja koivuvaltaista, suon eteläpäässä kasvaa runsaasti virpapajua.

Suojelunarvoiseen kokonaisuuteen kuuluu myös kallioalueen jyrkänteet ja niiden välitön alusmetsä, jonka katkaisee talo pihapiireineen. Eteläisimmän jyrkänteen ja tien välissä on rehevä lehtokaistale. Kaistaleen rajana on etelässä vanha, jo kasvittunut kaivanto. Talon lähellä jyrkänne kohoaa pystysuorana vaikuttavan korkeaksi, juurelle on lohjennut luolamainen onkalo. Eteläpäässä valtapuustona on varttuneita koivuja, kuusia ja mäntyjä. Kaivannon lähellä kuusikossa kasvaa noin kahdeksan pensasmaista metsälehmusta, lisäksi hieman pohjoisempaan rinteellä kasvaa kuusi pienehköä lehmusta. Suurimman jyrkänteen alla puustona on tiheää nuorta lehtipuustoa, varsinkin pihlajaa. Lisäksi tavataan tuomea, haapaa ja hieman vaahteraa. Pensaista taikinamarja on runsas, lehtokuusamakin yleinen. Kenttäkerroksessa käenkaalin, metsäimarteen, rönsyleinikin, lehtotesman ja metsäalvejuuren ohella tavataan mm. vaateliaita mustakannonmarjaa ja lehtopähkämöä. Jyrkänteen aluskivikossa on runsaasti keltamoa, tien vieressä tiheä kasvusto kotkansiipeä.

Pohjoisimman jyrkänteen alareunassa kasvaa pienehkö runkomainen metsälehmus ja useita riukumaisia ja pensasmaisia lehmuksia. Jyrkänteen alla rinne laskeutuu jyrkkänä, sammalpeitteisenä kivikkona lähelle tietä. Kivikolle antaa erikoista näköä myös runsaat saniaisets, etenkin kallioimarre, sekä metsä- ja kivikkoalvejuuri. Puuston muodostavat varttuneet kuuset ja hoikat pihlajat.

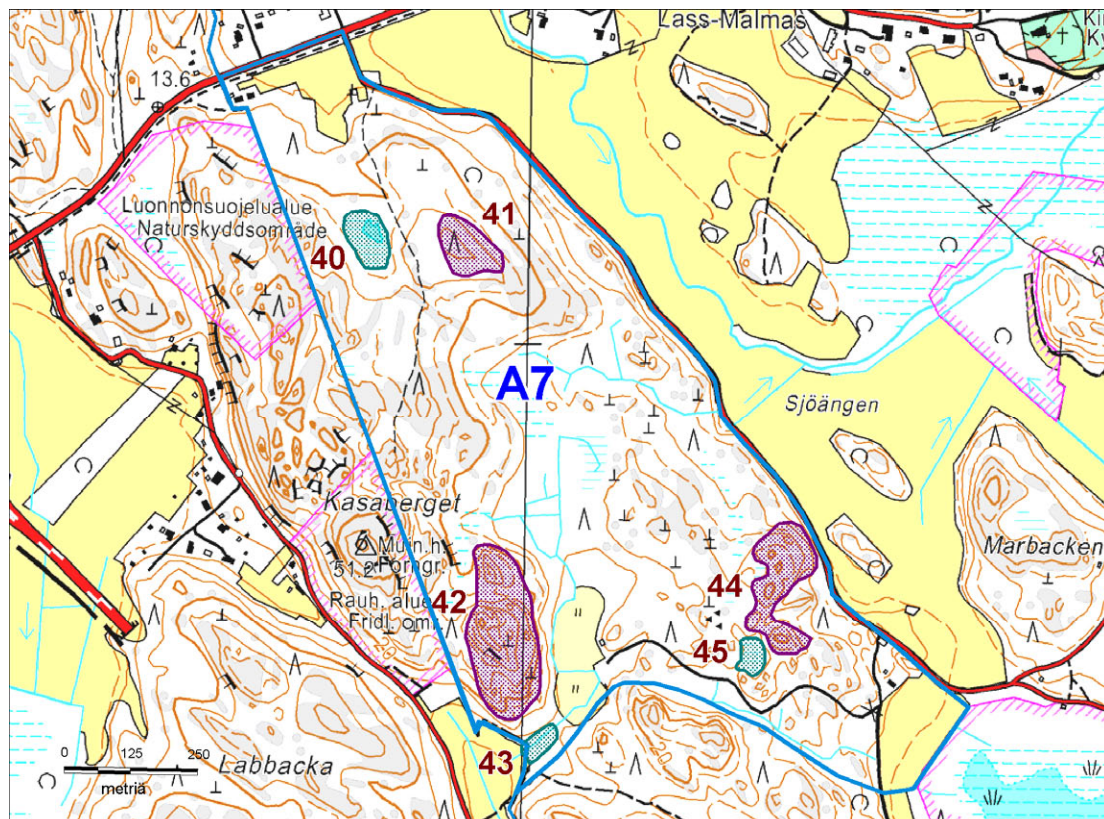
Kallioalueen lakiosissa ja länsirinteellä on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota ja kivikkoa). Jyrkänteen aluslehto täyttää metsälain mukaisen rehevän lehtolaikun ja jyrkänteen välittömän alusmetsän kriteerit.

Myös aiemmissa luontoselvityksissä Dagsverksbergetin kallioalueen lounaisosia on rajattu arvokkaiksi luontokohteeksi (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992, Virrankoski ym. 2006).

4.7 KASABERGET (OSA-ALUE A7)

Vantaan Kasabergetin ja Sjöängenin peltoalueen väliin jäävä metsäinen kallio-
selänne, jonka länsirajana on Vantaan raja ja itärajana Talosaarentie. Osa-alue
ulottuu Uudelta Porvoontieltä Bruksvikenin kosteikon rantaan (kuva 6). Alue
muodostuu Kasabergetin koillispuolisesta kallioharjanteesta, sen itäpuolisesta
soistuneesta metsäpainanteesta ja Sjöängeniä reunustavasta kallioselänteestä.
Alueen eteläpäässä on pieni peltokuvio, jossa on jousiammuntarata. Bruksvi-
kenin rannalla on viljelykäytössä olevaa peltoa. Pellonlaidassa on vanha asuin-
rakennus. Alueen pohjoispäässä on pieni ala viljelykäytössä olevaa peltoa ja
kaksi asuinrakennusta. Kasabergetille johtavan polun alkupäässä on metsittyvä
pihamaa. Paikalla olleet rakennukset on purettu. Jäljellä on vanhoja pihakasve-
ja, mm. syreenejä, vaahteroita, mustaherukoita, jättiputkia ja orapihlajia. Piha-
maan tuntumassa on myös heinittyneitä kallioalueita.

Muu alue on rakentamatonta metsämaastoa, joka on ollut tehokkaassa talous-
käytössä. Aluetta luonnehtivat männikköiset kalliot, rinteiden varttuneet kuusi-
valtaisemmat kangasmetsät, vaihtelevan kokoiset nuoret istutuskuusikko-,
mäntytaimikko- ja koivikkokuviot sekä harvennetut mäntyvaltaiset metsäkuvi-
ot. Kangasmetsät ovat tuoreita ja kuivahkoja kankaita, joiden kasvillisuus
koostuu tavanomaisista mustikka- ja puolukkatyypin lajeista. Lehtomaista kan-
gasta on paikoin alarinteillä, mutta lehdot puuttuvat kokonaan. Kaikki alueen
kalliot ovat kasvillisuudeltaan karuja. Lakialueiden puusto on matalaa ja auk-
koista.

Kuva 6. Kasabergetin osa-alueen (A7) luontokohteet: 40 ja 45 soita, 41, 42 ja 44 kallioalueita, 43 puronvarsilehto.

Alueen keskiosan laajahko korpialue on ojitettu mahdollisesti 1960- tai 1970-luvulla. Korpialueella on sekä varttunutta kuusikkoa että nuorta, tiheää hakkuulle noussutta sekapuustoa. Kasvillisuus on vähään tyytyvää kangaskorven ja turvekankaan lajistoa, rahkasammalten lisäksi mm. mustikkaa, kangasmaitikka ja puolukkaa. Pienempiä suokuvioita on kallioiden välissä painanteissa. Niistä osa on luonnontilaisia, mutta kasvistoltaan tavanomaisia kangaskorpia ja korpirämeitä.

Alueella on kaksi luonnonoloiltaan merkittävää suokohdetta (kuva 6). Pohjoispäässä lähellä Kasabergetille johtavaa polkua on **lähes umpeen soistunut lampi** (kohde 40). Eteläpäässä on pieni, melko luonnontilaisena säilynyt **räme**, joka on muodostunut kalliomaaston painanteeseen (kohde 45). Luonnonoloiltaan edustavia, yhtenäisiä **kalliokohteita on kolme**, joista yksi sijaitsee alueen pohjoispäässä (kohde 41), toinen Kasabergetin itäpuolella (kohde 42) ja kolmas alueen kaakkoiskulmassa (kohde 44). Alueen eteläpäässä vanhan peltokuvion lounaispuolella on pieni suursaniaisten luonnehtima **puronvarsilehto** (kohde 43).

Erityiskohteet

40. Soistunut lampi / saraneva

Vajaan puolen hehtaarin laajuinen kangasmetsien ympäröimä saraneva, jossa on jäljellä vähäinen laikku avovettä. Muutaman aarin laajuinen avovesilampare on jääne paikalla sijainneesta lammesta. Lampareessa kasvaa runsaasti pohjanlummetta, mutta ei muita vesikasveja. Lampareta ympäröivän nevan valtakasvi on pullosara. Nevan laiteilla kasvaa mm. tupasvillaa, isokarpaloa ja suomuurainta. Eteläpäässä neva muuttuu isovarpurämeksi, joka on aikanaan ojitettu. Muu suoalue on säilynyt ojittamattomana, mutta rämereunuksen ojitus lienee nopeuttanut suolammen umpeenkasvua. Rämeen suokasvillisuuteen kuuluvat mm. juolukka, suopursu, tupasvilla ja puolukka. Puusto on viiden metrin mittaista mäntyä ja koivua.

41. Kallioalue

Niukkapuustoinen, loivapiirteinen kallioalue, jonka kasvillisuus on paikoin runsaan ulkoilukäytön kuluttamaa. Suurin osa kallioalueen männyistä on kuivunut 2000-luvun alkupuolen kuivina kesinä. Jäljelle jäänyt puusto on varttunutta männikköä, ja myös vanhoja puita on säilynyt. Kenttäkerroksessa vallitsee karujen kalliomänniköiden lajisto. Runsaampia kasveja ovat kanerva, metsälauha, ahosuolaheinä ja poronjäkälät.

Kallion lakialue on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

42. Kasabergetin kaakkoispuolen kallioalue

Kahdesta kalliohuipusta muodostuva metsäinen kallioalue, jonka lakialue on niukkapuustoista männikköä. Porrasteisilla kalliorinteillä on pikku jyrkänteitä. Länsirinteellä on haavan, rauduskoivun ja kuusen muodostamaa sekametsää, mutta muut rinteet ovat puolukka- ja mustikkatyypin männiköitä. Puusto on varttuvaa-varttunutta. Lakialueilla on kasvistoltaan tavanomaista jäkälä- ja puolukkapeitteistä kalliomännikköä, jonka aukkoinen puusto on osin vanhaa,

mutta matalaa. Sekapuina kasvaa lähinnä pihlajia ja koivuja. Kallioperä on niukkaravinteista, eikä vaateliaita kasvilajeja tavattu.

Kohde on osa Kasabergetin hyvin säilynyttä kalliokokonaisuutta. Alueella on myös metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Kasabergetin alue on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi kallioalueeksi (Husa & Teeriaho 2004) ja aiemmissa luontoselvityksissä arvokkaaksi luontokohteeksi (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992, Virrankoski ym. 2006).

43. Puronvarsilehto

Entiseltä pellolta laskevan kausikuivan noron varrella on 5–10 metrin levyinen kostea painanne, jossa kasvaa kookkaita saniaisia, mm. kotkansiipeä, isoalvejuurta ja hiirenporrasta. Tiheä saniaiskasvusto on muutaman kymmenen metrin mittainen. Puronotkelmassa kasvaa myös varttuneita tervaleppiä. Hieman kauempana norosta vallitsevat käenkaali, suo-orvokki ja valkovuokko. Lähiympäristön puusto on nuorta–varttuvaa lehtomaisen kankaan kuusikkoa (eteläpuoli) ja varttunutta koivun ja kuusen muodostamaa lehtomaisen kankaan sekametsää (pohjoispuoli).

Kasvistollisesti edustava purouoma on saniaislehdon kohdalla luonnontilainen. Kosteat runsasravinteiset lehdot ovat Etelä-Suomessa vaarantuneita (VU) luontotyyppisiä (Raunio ym., 2008). Luonnontilainen puronvarsi on vesilain mukaan säilytettävä kohde. Puronvarsilehto on luokiteltu myös aiemmin arvokkaaksi luontokohteeksi (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992).

44. Kallioalue

Varttuvaa–vanhaa männikköä kasvava kallioalue, joka muodostuu kahdesta kallionlaesta ja niiden väliin jäävästä notkelmasta. Lakialueet ovat harvapuustoista, matalaa männikköä. Alueella kasvaa myös vanhoja kilpikaarnamäntyjä. Kenttäkerroksessa vallitsee karuille kallioille tyypillinen kasvillisuus, etenkin kanerva, poronjäkälät, puolukka ja metsälauha ovat runsaita. Rinteillä kasvaa sekapuuna kuusta ja koivua, kenttäkerroksessa on tavanomaista mustikkatyyppin kasvillisuutta. Soistuneet, juolukkaa ja mustikkaa kasvavat kallionotkelmat tuovat vaihtelua kallioalueen kasvillisuuteen. Alueen pohjoisrinne on jyrkähkö, mutta varsinaisia jyrkänteitä ei ole.

Osa kallion lakialueesta osa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota). Kohde on luokiteltu myös aiemmin arvokkaaksi kallioalueeksi (Virrankoski ym. 2006).

45. Sararäme

Noin 0,2 hehtaarin laajuinen kalliopainanteeseen syntynyt räme, joka on luokiteltavissa lähinnä sararämeeksi. Suon puusto on aukkoista hieskoivikkoa ja vajaan 10 metrin mittaista männikköä. Valtakasvina on pullosara. Mätäspinnoilla kasvaa mm. suopursua, isokarpaloa ja mustikkaa. Tupasvilla ja jousivihvilä ovat runsaita suon laiteilla. Rämettä reunustaa kapea korpilaide, jossa on mustikkakorven lajistoa. Lähiympäristössä on varttuvaa mäntyä ja koivua kasvavaa sekapuustoa.

Suon länsireunassa on vanha oja, joka on pääosin tukkeutunut. Suon kasvillisuus on säilynyt ojasta huolimatta melko luonnontilaisena.

4.8 KANTARNÄSBERGET (OSA-ALUE A8)

Kantarnäsbergetin osa-alue rajautuu lännessä Vantaan kaupunginrajaan, etelässä Porvarinlahteen ja idässä Bruksvikeniin. Pohjoisessa rajana on metsämaaston kosteapohjainen, ojitettu notkelma (kuva 7). Porvarinlahti ja Bruksviken kuuluvat Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien Natura 2000 -alueeseen. Bruksvikenistä huomattava osa on rauhoitettu luonnonsuojelualueeksi. Porvarinlahden rauhoittaminen on vireillä. Porvarinlahden etelärannalle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma (Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2004b). Suunnitelma ei kata tarkasteltavana olevaa Sipoon puolta.

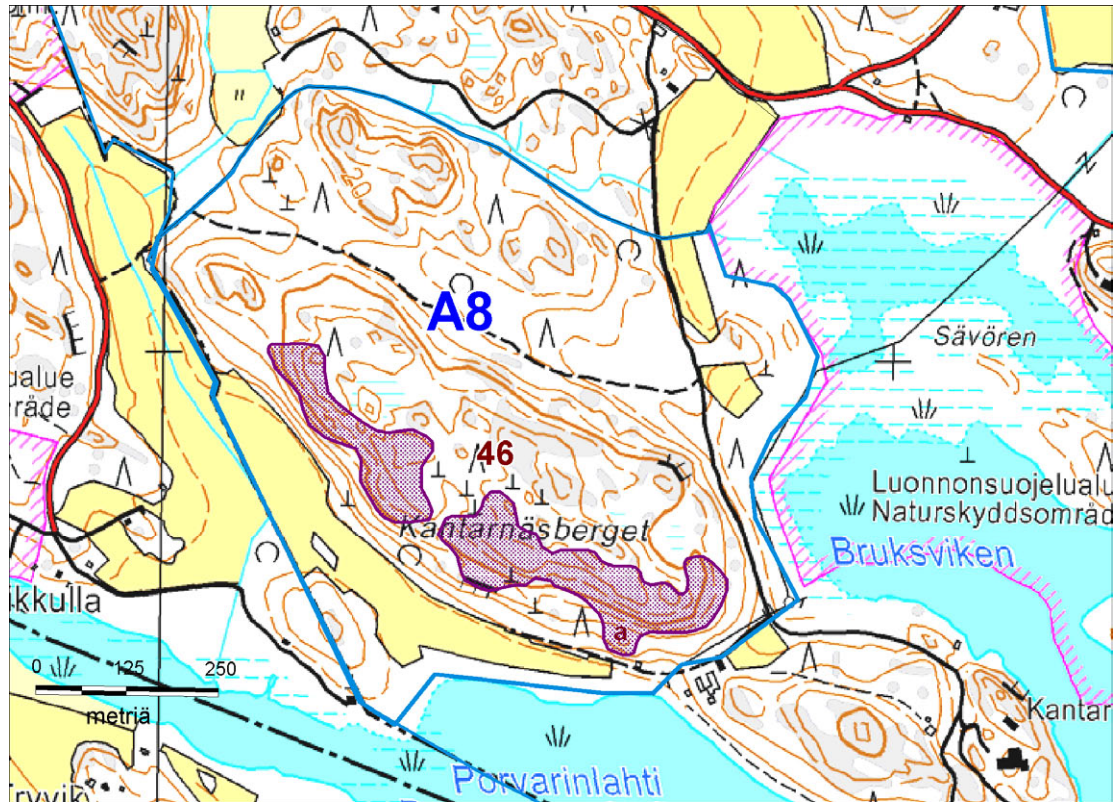
Osa-alue on suurimmaksi osaksi metsää. Eteläreunassa sijaitsevan Kantarnäsbergetin ja Porvarinlahden väliin jää kapea, viljelykäytössä oleva peltokaistale. Myös Bruksvikenin rannalla on peltoa. Alueen läpi kulkee vanhaa tiepohjaa noudattava ulkoilutie. Itäreunassa on Kantarnäsiin johtava maantie. Alue on muutoin rakentamaton.

Alue on ollut tehokkaassa metsätalouskäytössä. Alueen läpi johtavan ulkoilutien molemmilla puolilla on tehty avohakkuita. Ulkoilutien varrella on hakkuuaukkoja, nuorta tasaikäistä istutusmetsää ja varttuneemman, kuusivaltaisen metsän kuvioita. Kasvillisuudessa on tavanomaista tuoreen kankaan lajistoa. Ulkoilutien pohjoispuolella on paikoin kosteapohjaisempaa kuusimetsää, jossa on laikuittain kangaskorpea sekä ruoho- ja heinäkorpea. Alueella on tehty aikanaan ojituksia, eikä kasvillisuudeltaan edustavia korpilaikkuja ole jäljellä. Kosteimpana säilyneissä kohteissa kasvaa mm. metsäkortetta, metsäalvejuurta, suo-orvokkia ja terttualpia. Kuivahtaneen korpilotkelman pohjoispuolella lähellä osa-alueen pohjoisrajaa on vaihtelevaa kalliomaastoa, jonka puustoa on monin paikoin harvennettu. Kenttäkerroksessa on lähinnä tuoreen kankaan kasvillisuutta. Osa-alueen pohjoisraja noudattaa ojitettua notkelmaa, jossa kasvaa tiheää, nuorta kuusikkoa. Sekapuina on koivuja ja mäntyjä. Kenttäkerroksessa vallitsee tuoreen ja lehtomaisen kankaan lajisto.

Kantarnäsbergetin pohjoisrinteellä on tehty aukko- ja harvennushakkuita, mutta alueen eteläosassa sijaitsevat **kallion lakialueet** on säästetty hakkuissa. Kallio muodostaa paikallisesti arvokkaan luontotyyppikohteen (kohde 46). Kallionlaen ja peltotalueen välissä on harvennettu rinnemetsä, joka on lehtomaista kangasta. Paikalla kasvaa myös lehtolajistoa, mm. sinivuokkoa, mutta vaateliass lehtokasvillisuus puuttuu. Kantarnäsbergetin pohjoispäässä sijaitseva kangasräme on osa-alueen suurin luonnontilainen suo. Se ja alueet muutkin ojittamat suot ovat kasvillisuudeltaan vaatimattomia, pieniä kangasrämelaiikkuja.

Natura-alueen lähistö

Pelto ulottuu Porvarinlahden rannalla lähelle Natura-alueen rajaa. Pellon ja Natura-alueen rajan väliin (ks. kuva 7) jää kapea vyöhyke suurruohoniittyä ja ruokoluhtaa. Suurruohoniityn tunnuskasveja ovat mesiangervo, ranta-alpi ja rohtovirmajuuri. Huomattava osa suurruohoniitystä on ruovikoitunutta. Pellon läheinen alue voidaan tulkita kuuluvaksi kosteat suurruohoniityt -Natura-luontotyyppiin, joskaan alue ei ole kovin edustavaa. Ulompana sijaitseva ruokoluhta kuuluu vaihettumissuot ja rantasuot -luontotyyppiin.

Kuva 7. Kantarnäsbergetin osa-alue (A8) ja sen arvokas kallioalue (kohde 46). Kasvillisuudeltaan monipuolisin kallioalue on merkitty a-kirjaimella. Osa-alueen eteläpuolella sijaitseva Porvarinlahti ja itäpuolella sijaitseva Bruksviken kuuluvat Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien Natura-alueeseen.

Bruksvikenin ranta-alueet ovat metsäisiä. Selvitysalueen rajan kohdalla on valoisaa, kosteapohjaista koivikkoa ja paikoin kapealti tervalepikkoa. Kenttäkerroksen runsaimpia kasveja ovat nurmilauha, mesiangervo, ojakärsämä, suorvokki ja muut tulvavaikutteisten rantametsien tyyppilajit. Rantajakson keskiosassa sijaitseva niemeke on voimakkaasti harvennettua lehtomaisen kankaan sekametsää. Rantajakson eteläpäässä tien ja rannan välissä on varttunutta kuusivaltaista sekametsää. Sekametsärinteillä on lehtomaisen kankaan kasvillisuutta, mm. runsaasti jänönsalaattia.

Selvitysalueen puolella Bruksvikenin rannalla ei ole edustavia Natura-luontotyyppikuvioita.

Erityiskohteet

46. Kantarnäsbergetin kallioharjanne

Kantarnäsberget on lähes kilometrin mittainen kallioalue, joka nousee noin 30 metrin korkeuteen merenpinnasta. Kallioalueen lounaisreunan harjanteen puusto on säästynyt hakkuilta runsaan puolen kilometrin matkalla. Puusto on varttunutta männikköä. Vanhoja puita on siellä täällä. Keloutuneita mäntyjä on runsaasti. Sekapuina kasvaa nuoria koivuja ja pensaskerroksessa on runsaasti katajia. Kenttäkerroksessa on mustikka- ja puolukkatyyppin kasvillisuutta, mutta karuimmilla silokallioalueilla on laajoja jäkäläpeitteitä. Kallioharjanteen etelä-

reunalla on pikku jyrkäniteitä, joiden reunoilla on muuta kalliota rehevämpää ruoho- ja heinäkallioiden kasvillisuutta, mm. kannusruohoa, keltamoa, mäkitervakkoa, isomaksaruohoa, pensaikkotatarta, rantatädykettä, kalliohatikkaa, haisukurjenpolvea ja nurmilaukkaa. Kasvillisuudeltaan monipuolisin kohde sijaitsee harjanteen eteläpäässä.

Kantarnäsbergetin kallioalue muodostaa kasvillisuudeltaan hyvin säilyneen luontotyyppikohteen, jossa on myös metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota). Monipuolinen, kulutukselta säästynyt kalliokasvillisuus lisää kohteen arvoa.

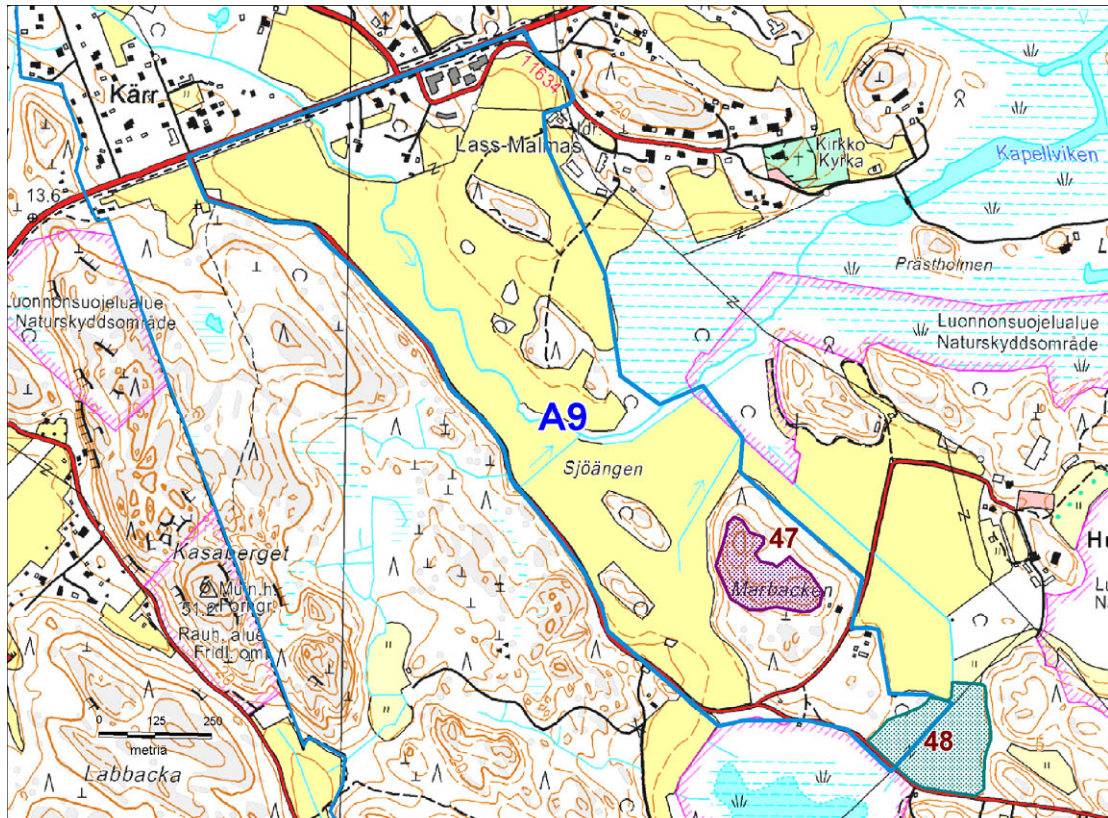
4.9 SJÖÄNGEN (OSA-ALUE A9)

Osa-alueeseen kuuluu Uudelta Porvoontieltä Bruksvikenin rantaan ulottuva alue, joka on enimmäkseen alavaa peltoa (kuva 8). Alueen pohjoispäässä tien varressa on asuin- ja liikerakennuksia. Keskiosassa on useita peltojen ympäröimiä metsäsaarekkeita, joissa on loivapiirteisiä kalliokumpareita. Eteläpäässä on Marbackenin metsäalue ja Bruksvikenin perukka, jonka poikki kulkee Ribbingön niemeen päätyvä pengertie. Osa-alueen itäpuolelta alkaa Kapellvikenin kosteikko, joka on osa Mustavuoren lehdon-Östersundomin lintuveden Natura 2000 -aluetta. Myös Bruksviken kuuluu samaan Natura-alueeseen.

Sjöängenin metsäsaarekkeista pohjoisin, lähellä Lass-Malmasin tilakeskusta sijaitseva saareke on luokiteltu Etelä-Sipoon ja Hindsbyn luontokohdeselvityksessä paikallisesti arvokkaaksi luontokohteeksi (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1991). Saareke on loivapiirteistä kallioaluetta, jossa kasvaa tuoreen kankaan kuusi- ja mäntysekametsää, laiteilla on nuorta haavikkoa. Kallioalue lie-
nee ollut aiemmin laidunkäytössä, mutta on sittemmin heinittynyt ja osin pensoittunut. Elokuussa 2008 alueelta ei tavattu huomionarvoisia kasvilajeja. Metsäsaareketta ei voi pitää kasvillisuudeltaan merkittävänä kohteena. Peltojen ja laidunmaiden ympäröimällä metsäsaarekkeella on lähinnä maisemallista arvoa. Saarekkeen kautta kulkee ratsastusreitti.

Kapellvikenin perukan länsipuolella sijaitsevat metsiköt ovat harvennettua, varttunutta kuusikkoa, joissa kasvaa myös mäntyjä ja koivuja. Reunaosat ovat koivuvaltaisimpia. Harvennettu puusto on kärsinyt paikoin myrskytuhoja. Kenttäkerroksessa on tuoreen ja lehtomaisen kankaan kasvillisuutta. Metsiköihin johtaa ratsastusreitti. Metsiköiden etelä- ja länsipuolelta kulkeva Krapuoja on luokiteltavissa pelto-ojaksi. Puron varrella on pajupensaita ja tavanomaista pientareiden ja kosteiden ojanvarsien heinä- ja ruohokasvillisuutta, esimerkiksi ranta-alpia, korpikaislaa sekä korpi- ja viitakastikkaa.

Myös Marbackenin ja Talosaarentien välissä sijaitsevat kaksi metsäsaareketta on luokiteltu aiemmin paikallisesti arvokkaiksi kohteiksi (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1991). Saarekkeissa kasvaa koivuvaltaista sekametsää. Puustoon kuuluu mm. nuoria vaahteroita. Kenttäkerroksessa on tuoreen ja lehtomaisen kankaan kasvillisuutta. Metsäsaarekkeiden kallioalueilla kasvaa lievästä ravinteisuudesta kertovia kasvilajeja, kuten mäkitervakkoa ja kalliokioloa, mutta ei vaateliaampia kalliokasveja. Kummastakaan metsäsaarekkeesta ei tavattu elokuussa 2008 huomionarvoisia kasvilajeja tai harvinaisia luontotyyppisiä. Peltojen ympäröimillä metsäsaarekkeilla on maisemallista arvoa, mutta ei erityistä merkitystä kasvillisuuskohteina.

Kuva 8. Sjöängensin osa-alue (A9). Kohde 47 on arvokas kallioalue ja kohde 48 kosteikko ja tervaleppälehto.

Marbackenin metsäniemen reunaosat ovat varttunutta kuusikkoa ja kuusimäntysekametsää, mutta sisäosissa on tehty hakkuita. Marbackenin kallion ja Talosaarentien välinen alue on lähes kokonaan kymmenmetristä kuivahkon kankaan istutusmännikköä. Pellonlaitteiden paremmin säilyneissä metsäkuvioidissa vallitsee tuoreen ja lehtomaisen kankaan kasvillisuus. Pohjoispään varttuneessa kuusikossa on runsaasti tuulenkaatoja ja lahoppuuta. **Marbackenin kallioalueen** (kohde 47) puusto on säästynyt hakkuilta. Kallioalueen reunalla on pieni, puustoinen, kasvillisuudeltaan tavanomainen kangasräme, joka on säilynyt luonnontilaisena.

Talosaarentien ja Ribbingöhön johtavan tien välissä on vaihtelevaa kuusivaltaista metsää, jonka puustoa on harvennettu. Paikoin on myös pieniä, nuorta koivikkoa kasvavia kuvioita. Kenttäkerroksessa on tuoreen ja lehtomaisen kankaan lajistoa. Talosaarentien ja Ribbingintien haarassa kasvaa ilmeisesti entisen asutuksen jäänteinä useita vanhoja mäntyjä ja yksi huomiota herättävän kookas lehtikuusi. Ainakin yhdessä männyssä on harvinaistunutta männynkääpää, joka tulee toimeen vain vanhoissa männyissä.

Metsäalueen ja Ribbingön väliin jää maaton ruovikkolahti, joka on säilynyt jäänteinä Torpvikenin ja Bruksvikenin välillä sijainneesta salmesta. Lahdekkeen molemmilla rannoilla on **tervaleppälehtoa** (kohde 48).

Erityiskohteet

47. Marbackenin kallioalue ja suo

Harvapuustoinen, hakkuilta välttynyt kallioharjanne, jossa kasvaa varttunutta, alle kymmenen metrin mittaista kalliomännikköä. Kalliolla on niukkaravinteisille kallioille tyypillistä kasvillisuutta, mm. poronjäkälää, hirvenjäkälää, karhunsammalta, metsälauhaa ja ahosuolaheinää. Kallion itälaidalla on pieni suopainanne, joka on tyypiteltävissä lähinnä ruohoiseksi korpirämeeksi. Mätäspinnoilla kasvaa mm. mustikkaa, puolukkaa, suopursua, suomuurainta ja kangasmaitikkaa. Kosteammissa paikoissa vallitsevat vehka ja tupasvilla. Puustossa on männyn ja koivun lisäksi muutama varttunut tervaleppä.

Luonnontilainen suo ja kallioalue muodostavat yhtenäisen luontokohteen, jossa on metsälain mukaisia erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

48. Kosteikko

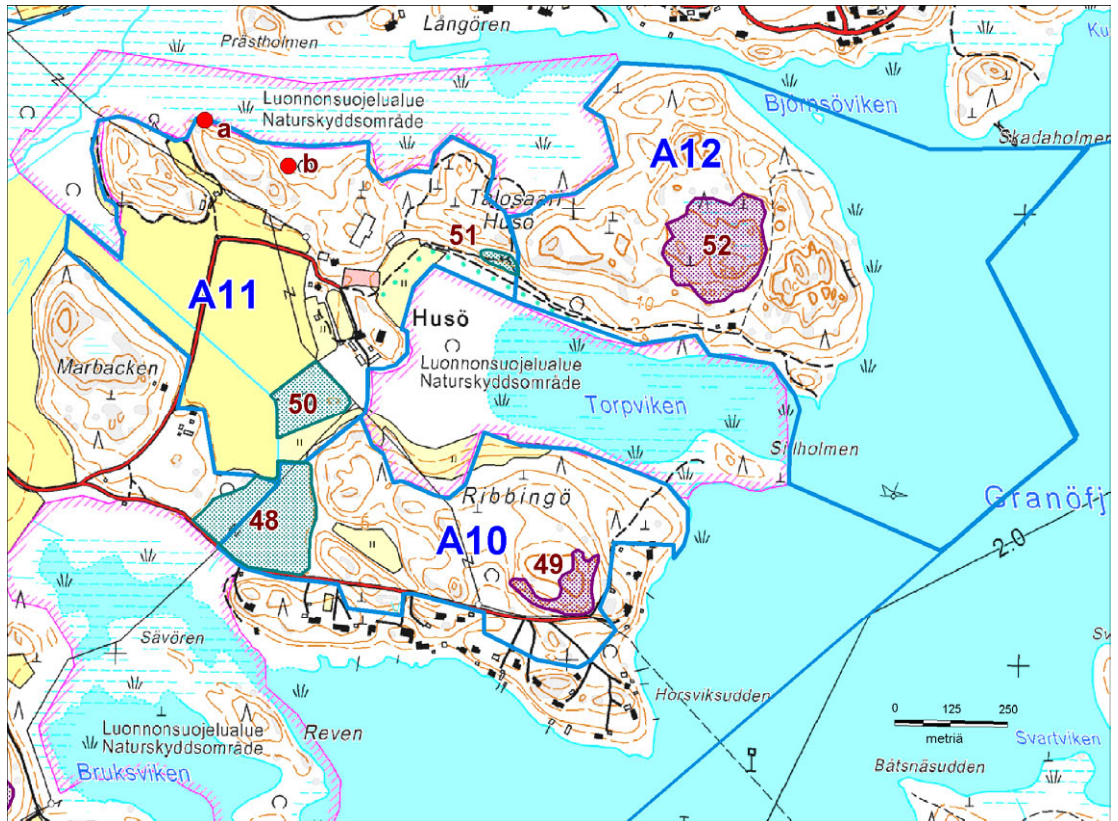
Tiepenkereen eristämä Bruksvikenin merenlahden osa, jonka läpi kulkee valtaoja. Tiepenkereen kohdalla ojanvarressa on pato ja pumppuasema. Ojanvarressa ja tien lähellä on järviruo'on vallitsemaa ruokoluhtaa, mutta muu kosteikko on kosteaa niittyä. Avovettä ei ole jäljellä. Ruovikkoisen alueen länsi- ja itälaidalla on tervaleppälehtoa, jonka puusto on varttunutta. Alueen itäpuoliskoa on käytetty laitumena, mutta ei ilmeisesti enää muutama vuoteen. Laidunkäytön jäljet näkyvät kuitenkin selvästi mm. pensaiden ja nuoren puuston vähytenä.

Kosteikon niittyalue on kasvillisuudeltaan monipuolinen. Runsaita lajeja ovat mm. suoputki, ranta-alpi, rönsyrölli, luhtarölli, jokapaikansara, punasänkiö, rantamatara ja ketohanhikki. Lajistoon kuuluu myös Helsingissä harvinainen pikkumatara (pieni esiintymä lähellä alueen pohjoispäätä). Kosteikkoa reunustavat tervalepikot ovat pääosin kosteaa lehtoa. Kasvilajistossa vallitsevat mm. metsäalvejuuri, hiirenporras, puna-ailakki, suo-orvokki, lehtotähtimö, kurjenmiekka ja nurmilauha. Kivennäismaan puolelle siirryttäessä käenkaali ja muut lehtomaisen kankaan lajit valtaavat alaa. Kasvistoon kuuluvat myös lehtorvokki, jänönsalaatti ja rikkapalsami. Itärannan tervalepikkoa on käytetty laidunalueena.

Pääosa Ribbingön kosteikon niitty- ja ruovikkoalueista kuuluu kosteat suurruohoniityt sekä vaihettumissuot ja rantasuot -Natura-luontotyyppeihin. Tervaleppälehdosta ei ole erotettavissa Natura-luontotyyppeihin kuuluvia alueita. Kohde on luokiteltu myös aiemmassa selvityksessä kasvillisuudeltaan arvokkaaksi (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992).

4.10 RIBBINGÖ (OSA-ALUE A10)

Ribbingö on metsäinen niemi, jonka umpeenkasjava merenlahti ja Talosaaren laidunmaat erottavat muusta mantereesta (kuva 9). Ribbingön pohjoispuolella on Torpvikenin lahti, joka kuuluu Mustavuoden lehdon-Östersundomin lintuvesien Natura 2000 -alueeseen. Ribbingön eteläranta ja itäranta ovat pientaloaluetta, mutta muu niemi on rakentamatonta metsää.

Kuva 9. Ribbingön (A10), Husön tilakeskuksen (A11) ja Talosaaren (A12) osa-alueet ja luontokohteet: 48 kosteikko ja tervaleppälehto, 49 kallioalue, 50 tervaleppälehto, 51 keto, 52 kallioalue. Punaiset täplät: a silokääpä, b ketoneilikka.

Ribbingön pohjoisreunalla on laidunniitty, joka on lähes kokonaan luonnonsuojelualuetta. Laidunalueen itäpuolinen metsäranta rajautuu myös luonnonsuojelualueeseen. Pohjoisrannan metsä on varttunutta lehtomaisen kankaan kuusikkoa, jossa kasvaa sekapuuna koivua. Alispuustona on mm. nuoria vaahteroita. Lahopuuta on jonkin verran. Muu metsäalue on karumpaa ja puusto nuorempaa. Niemen läpi kulkevan sähkölinjan länsipuolella on laajalti noin 30–40 vuoden ikäistä tuoreen kankaan männikköä. Männikköalueen lounaispuolella sijaitseva kostea niitty on kasvamassa umpeen. Niityllä on lähes kymmenmetristä koivikkoa. Niitty lienee aiemmin ollut laidunkäytössä. Niityn lounaispuolen harjanteella on varttuvaa männikköä, joka muuttuu alarinteellä lehtomaisen kankaan kuusikoksi ja kosteikkoa reunustavaksi tervaleppälehdoksi.

Sähkölinjan itäpuolinen alue on pääosin nuorta, 12–15 metrin mittaista tuoreen kankaan männikköä ja varttuneempaa kuusi-mäntysekametsää. Tien varressa metsäalueen kaakkoiskulmassa on männikköinen kallioalue. Sähkölinjan kohdalla tien varressa on pieni tervaleppämetsikkö, jossa on lehtomaisen kankaan ja ruoho- ja heinäkorven lajistoa, mm. käenkaalia, ranta-alpia, hiirenporrasta, metsäalvejuurta ja isoalvejuurta. Tervalepikkoa on raivattu ja paikalla on aikanaan tehty ojituksia. Ribbingintien ja osa-alueen lounaisosassa sijaitsevan entisen metsäpellon välissä on toinen, mutta pienempi tervaleppäkuvio.

Ribbingön salmen **kosteikko** (kohde 48) ja niemen karu **kallioalue** (kohde 49) ovat paikallisesti arvokkaita luontokohteita.

Erityiskohteet

48. Kosteikko

Sjöängenin ja Ribbingön osa-alueiden rajalla sijaitseva kohde, jonka kuvaus on sivulla 37.

49. Ribbingön kallio

Ribbingintien pohjoispuolella sijaitseva metsäinen kallioalue, jossa kasvaa varttunutta ja vanhaa männikköä. Myös kilpikaarnamäntyjä tavataan, mutta lahopuuta on niukasti. Kallion etelärinne on jyrkähkö, mutta varsinaisia jyrkän-teitä ei ole.

Kallion avoimissa kohdissa on kulutuksesta hyvin säästyneitä poronjäkälikköjä. Puustoisemmissa osissa kenttäkerrosta luonnehtivat puolukka, mustikka, metsälauha ja ahosuolaheinä. Männyn lisäksi sekapuuna kasvaa koivuja.

Kohde on kasvilajistoltaan tavanomainen, mutta hyvin säilynyt, luonnontilaisen oloinen puusto tekee siitä arvokkaan.

4.11 HUSÖ (OSA-ALUE A11)

Osa-alueeseen kuuluvat Husön tilakeskus, sen länsipuolella sijaitseva peltoalue sekä pellon ja Kapellvikenin kosteikon väliin jäävä kallioinen metsäalue (kuva 9). Husö on ratsutila, jonka kaikki pellot ovat hevoslaitumena. Pihamaan ja laidunpeltojen kasvillisuutta ei tutkittu luontoselvitystä tehtäessä.

Husön tilakeskuksen lounaispuolella on laidunniittyjen ympäröimä metsäsaareke (kuva 9, kohde 50), jota on käytetty hakamaana. Saarekkeen puusto on lähes kokonaan varttunutta tervalepikkoa. Muut laidunkäytössä olevat alueet ovat puuttomia.

Laidunmaiden ja Kapellvikenin välinen metsäalue muodostuu neljästä kallio-kumpareesta, joiden välissä on loivat laaksopainanteet. Läntisin alue on kapeiden peltokuvioden reunustama. Aluetta kiertää ratsastusreitti. Pohjoisreunalla on sähkölinja. Kumpareen eteläreuna on mäntyvoittoista tuoretta kangasmetsää. Pohjoisrinteellä on varttuneempaa lehtomaisen kankaan kuusikkoa. Pohjoispäässä on pieni kalliopaljastuma, jossa ruoho- ja heinäkallion kasvillisuutta, mm. isomaksaruohoa, keto-orvokkia, kieloa ja tuoksusimaketta. Muut kallioalueet ovat karuja.

Rantaan ulottuvan peltokielekkeen itäpuolella sijaitsevan metsäkumpareen länsiosassa on pieni avokallioalue, jossa on myös vanhaa rantakivikkoa. Kallioharjanteen itäpäässä pikkujyrkänteiden alla kasvaa haisukurjenpolvea ja lehtoarhoa, mutta kallioalueen muu kasvilajisto on karuille kallioille tyypillistä. Pellon ja kallion välissä on varttuvaa kuusikkoa, joka on puuston tasaikäisyyden perusteella istutettua. Kallioharjanteen itäpuolella lähellä rantaa on vanha, nyttemmin metsittynyt niitty. Niityn ja Husön tilakeskuksen välisessä notkelmassa on lehtomaisen kankaan kasvillisuutta. Notkelman puusto on nuorta, tiheää kuusikkoa. Niityltä tai sen vieressä sijaitsevalta kalliolta on ilmoitettu silmälläpidettävän **ketoneilikan** kasvupaikka (Suomen ympäristökeskuksen Herttatietojärjestelmä). Metsäkuvion pohjoisreunalta on tavattu silmälläpidettävä **silokääpä** (Helsingin ympäristökeskuksen luontotiedot), joka kasvaa yleensä laholla koivulla tai haavalla.

Tilakeskuksen pohjoispuolisella metsäalueella on ratsastusreittejä. Puustoa on käsitelty. Huomattava osa alueesta on nuorta, tiheärunkoista männikköä, varttuneempaa, mutta harvennettua mänty- ja kuusimetsää sekä hakkuuaukkoa. Kenttäkerroksessa on tuoreen kankaan lajistoa. Torpvikenin perukkaan viettävä rinne on varttunutta männikköä. Männikkörinne on heinittynyt. Kenttäkerroksessa on puolukkaa ja muuta kuivahkon kankaan kasvillisuutta.

Torpvikenin perukan pohjoispuolella sijaitseva rinne on heinä- ja ruohoniittyä. Niityn yläosassa metsänreunassa on pieni ketoalue.

Husön laidunnettu **tervaleppämetsikkö** (kohde 50) ja **keto** (kohde 51) ovat paikallisesti arvokkaita luontokohteita.

Erityiskohteet

50. Tervaleppälehto

Noin 1,6 hehtaarin laajuista tervaleppämetsikköä ympärivät avoimet laidunmaat. Puusto on varttunutta, runsaan 20 metrin korkuista, nuoria puita on vähän ja pensaskerros on niukka. Lahopuuta on paikoin. Kenttäkerros on laidunnuksen muuttamaa: kosteille lehdoille tyypillisen mesiangervon ja karhunputken lisäksi vadelma, nurmilauha, nokkonen ja rikkapalsami muodostavat lähes aukottoman kasvipeitteen. Myös puna-ailakki on runsas. Kuvion itäosassa on pieni kumpare, jonka puusto on koivuvaltaista ja jonka kenttäkerroksessa on lehtomaisen kankaan lajistoa.

Natura-luokituksessa tervaleppälehto sijoittuu parhaiten Fennoskandian hakamaat ja kaskilaitumet -luontotyyppiin. Kohde sijaitsee runsaan 200 metrin päässä Natura-alueesta. Lehtosaareke mainitaan erityiskohteena myös aiemmassa luontoselvityksessä (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992).

51. Husön keto

Torpvikenin pohjoisrannan rinneriityn metsänpuoleisessa reunassa sijaitseva hiekkapohjainen keto, jonka kasvilajistoon kuuluu silmälläpidettäviin lajeihin lukeutuva ketoneilikka. Neilikkaa kasvaa harvakseltaan muutaman aarin alueella. Muita tyypillisiä kasvilajeja ovat mäkikuisma, mäkitervakko, pukinjuuri, ahojäkärä, siankärsämö, harakankeltanot, punanata, ja nurmirölli. Kedon alarinteen puoleinen reuna on heinittymässä. Paikalla kasvaa myös muutamia tammen- ja kiiltopajuntaimia.

Karut pienruohokedot on arvioitu Suomessa äärimmäisen uhanalaiseksi (CR) luontotyyppiksi (Raunio ym. 2008).

4.12 TALOSAAREN NIEMI (OSA-ALUE A12)

Torpvikenin pohjoispuolella sijaitseva Talosaaren niemi on kallioista metsämaastoa. Niemen etelärannalla kulkee vanha tie. Tietä reunustaa Torpvikenin perukan kohdalla puurivistö ja kapea rinneriity. Rannalla kasvaa myös joitakin vanhoja mäntyjä. Osa niitystä on pidetty niittämällä avoimena. Kasvillisuus on korkeaa ruoho- ja heinäniittyä. Niityn metsänpuoleinen reuna on metsittynyt ja kasvaa nuorta koivua ja haapaa.

Idempänä tien varrella on pihamaa ja huvilarakennus. Tien päässä niemen kärjessä on Huson kartanon vanha laivalaituri. Kivinen laiturielementti ei ole enää käytössä, mutta rantaa käytetään edelleen uimapaikkana ja leiriytymispaikkana. Huson laella on linkkimasto. Muut osat Talosaaren niemestä ovat säilyneet rakentamattomina. Niemen eteläpuolella sijaitseva Torpviken on rauhoitettu luonnonsuojelualueeksi. Suojelualueeseen kuuluu myös lyhyt jakso Talosaaren rantametsää. Niemen länsipuolella on toinen luonnonsuojelualue, johon on otettu mukaan myös kartanon vanhoja niittyjä.

Talosaaren niemen metsärantoja luonnehtii varttunut kuusimetsä ja kuusisekametsä. Puusto on näyttävimmillään huvilalle johtavan tien varressa ja paikoin itärannalla, jossa kasvaa varttunutta kuusikkoa. Kenttäkerroksen kasvillisuudessa on tuoreen ja lehtomaisen kankaan lajistoa, vaateliaimpana lajina jänönsalaatti. Etelärannalla ja koillisrannalla niemen läpi kulkevan polun päässä on pieni kuvio tervaleppälehtoa. Eteläisempi kuvio, jossa kasvaa mm. kotkansiipeä ja lehtopalsamia, on rajattu mukaan Torpvikenin luonnonsuojelualueeseen.

Ylärinteille päin männyn osuus puustossa kasvaa ja tuoreen kankaan lajisto valtaa alaa kenttäkerroksessa. Rinteiden puusto vaihtelee nuoresta varttuvaan, mutta vanha puusto puuttuu. Talosaaren lakialueet ovat kallioisia. Kallioalueet ovat karuja ja niiden puusto on pääosin mäntyä. Sekapuina kasvaa kuusia ja koivuja, paikoin myös katajia. Karuimmat kalliot ovat jäkäläpeitteisiä. Pääosa kallioalueista vallitsee puolukkatyyppin kasvillisuus, mm. mustikka, puolukka, metsälauha ja kanerva. Niemen keskiosassa on kallioharjanteiden ympäröimiä kangaskorpikuvioita, joista useimmat ovat luonnontilaisia.

Talosaaren niemen länsiosassa on tehty hakkuita luultavasti 1980-luvulla. Länsirinne on laajalti 5–7 metrin mittaista mustikkatyyppin männikköä. Nuorta, noin kymmenmetristä puustoa on myös huvilan pohjoispuolella niemen läpi johtavan polun molemmin puolin.

Talosaaren laen kallioalue (kuva 9) on paikallisesti arvokas luontokohde (kohde 52). Kohderajauksessa on kallioalueen lisäksi mukana kallioomaaston puustoisia soita.

— Talosaari on hirvien suosimaa aluetta. Hirvistä tehtiin jälki- ja näköhavainnot myös kasvillisuusselvityksen yhteydessä.

Erityiskohteet

52. Talosaaren kallioalue

Talosaaren niemen laella sijaitsevan kallioalueen puusto on varttunutta ja osin vanhaakin männikköä. Pensaskerroksessa on niukasti katajia. Kallio on loivapiirteistä ja silokalliot ovat laajalti jäkäläpeitteisiä. Kenttäkerroksen tyypillisiä kasvilajeja ovat puolukka, metsälauha ja tuoksusimake. Kallioperä on niukkaravinteista, eikä vaateliaita kalliokasveja tavata.

Kallioharjanteiden väliin jää useita luonnontilaisia suokuvioita. Suot ovat lähinnä ohutturpeisia kangasrämeitä. Puusto on varttunutta männikköä. Kenttäkerroksessa vallitsevat suopursu, juolukka ja mustikka. Pensaskerroksessa on runsaasti virpajaa.

Kallioalueen eteläreunassa on linkkimasto ja mastolle johtava tie. Alue on muutoin luonnontilaisen kaltainen. Kallioalueen lakiosissa on metsälain mu-

kaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

4.13 KAPPELIN ALUE (OSA-ALUE A13)

Kappelin alue rajautuu pohjoisessa Uuteen Porvoontiehen, lännessä Sjöängenin peltoalueeseen ja etelässä ja idässä Kapellvikenin kosteikkoalueeseen (kuva 10). Kapellviken on osa Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien Natura 2000 -aluetta. Kappelin alueeseen rajautuvat rannat ovat pensaikko- ja ruokoluhtaa.

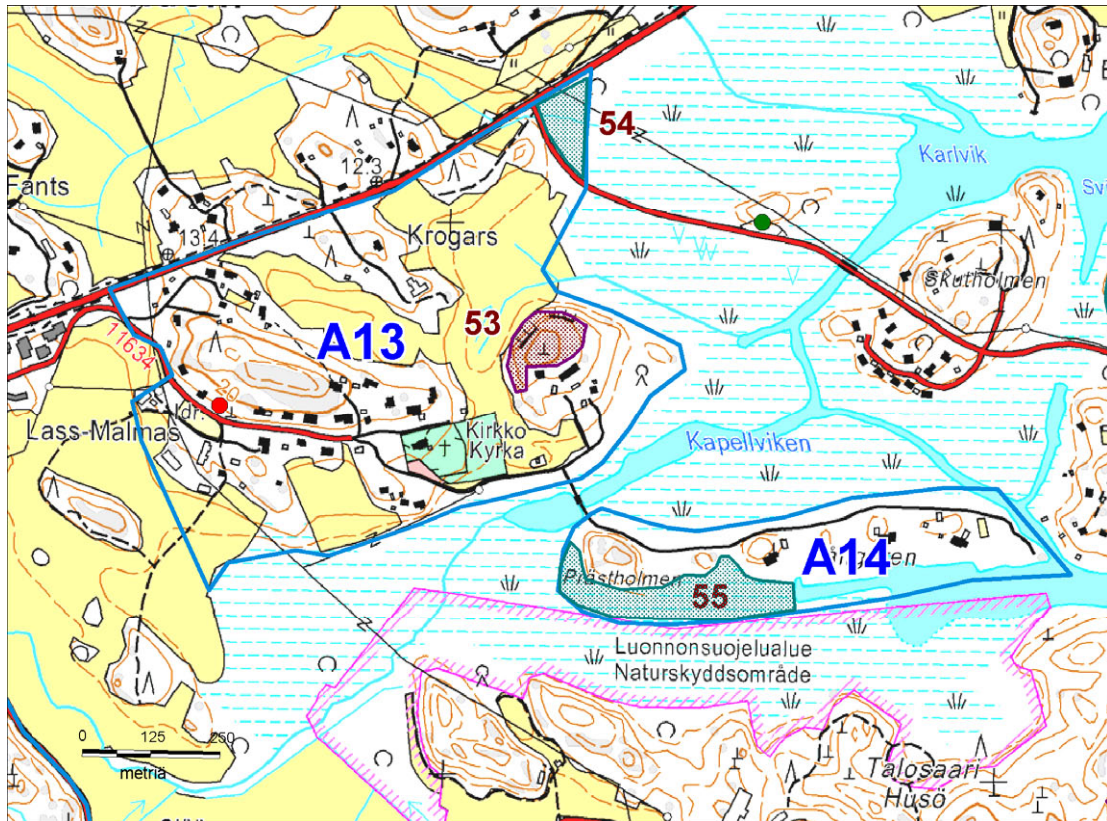
Osa-alue muodostuu kahdesta metsäisestä kallioharjanteesta ja niiden välissä sijaitsevasta peltoalueesta. Uuden Porvoontien varressa on kaksi erillistä metsäsaarekettä, joista toisessa on tilakeskus. Läntisen harjanteen eteläreunassa on Kappelintie. Kallioharjanteen länsi- ja itäpuoli ovat asuinrakennusten pihamaina ja myös Kappelintien varressa on asuinrakennuksia. Kallioinen mäki on säilynyt rakentamattomana. Rinteillä kasvaa varttuvaa koivu-mäntysekametsää. Puusto on aukkoista – kuuset on ilmeisesti aikanaan poistettu. Kenttäkerroksessa on tavanomaista tuoreen kankaan kasvillisuutta. Kallion lakialue on varttuvaa männikköä. Puusto on aukkoista ja noin kymmenmetristä. Vanhaa puustoa ei ole. Kalliokasvillisuus on heinittynyttä, erityisesti metsälauhaa on runsaasti. Muita tyypillisiä lajeja ovat puolukka, ahosuolaheinä ja pieninä laikkuina kasvavat poronjäkälät. Ravinteisuutta vaativat kasvilajit puuttuvat.

Kappelintien varressa Lass-Malmasin tilan ratsastuskentän kohdalla on pieni ketolaikku, jossa kasvaa vaarantunutta keltamataraa (kuva 10). Muita ketokasveja ovat isomaksaruoho, mäkitervakko, siankärsämö, pukinjuuri, punanata, lampaannata ja hietakastikka. Ketolaikku lienee vanhaa pihamaata, sillä lajistoon kuuluvat myös mm. hopeahärkki ja illakko.

Kappelintien eteläpuolella sijaitseva Lass-Malmas on hevostila. Tilakeskuksen ja Natura-alueen välinen pelto on laidunkäytössä. Myös tilakeskuksen kaakkoispuolella sijaitseva peltokuvioden väliin jäävä alue (jonka poikki kulkee sähkölinja, kuva 10) on pääosin laidunniittyä. Kuvion itäreuna on lehtipuustoa, mm. haapoja ja koivuja, mutta Natura-alueen rajalla metsäniemekkeen kärjessä kasvaa myös muutamia tervaleppiä.

Kirkon koillispuolella sijaitsevan kalliomäen eteläreunassa on asuinrakennuksia. Kallioalueen ja Natura-alueen välissä kuvion itäosassa on entistä niittyä, joka on nykyisin 7–8 metrin mittaista tiheää istutusmännikköä. Kallioalueen itärinteellä on tuoreen-lehtomaisen kankaan kuusikko, jossa on sekapuuna jokin mänty. Puusto on varttunutta ja myös kaatuneita ja osin lahonneita maa-puita on jonkin verran. Kallioalueen pohjoisrinteellä on kaksi muutaman metrin korkuista jyrkännettä. Kallionlaki on varttunutta männikköä. Kalliolla kasvaa myös muutamia järeitä, joskin matalia mäntyjä.

Uuden Porvoontien varren metsäsaarekkeissa on lähinnä tuoreen kankaan kasvillisuutta. Puusto on varttuvaa ja paikoin harvennettua sekametsää. Karhusaarentien länsipuolella on pieni kuvio hylättyä peltoa. Karhusaarentien itäpuolella Porvoontien ja Karhusaarentien kulmauksessa on pieni alue, joka on Natura-rajauksen ulkopuolella. Natura-alueen rajalla on kosteaa tervaleppäluhtaa ja pajuluhtaa ja Karhusaarentien tuntumassa on hieman korkeakasvuista suurruohoniittyä.

Kuva 10. Kappelin alue (A13) ja Långören (A14). Kasvillisuuskohteet: 53 kallioalue, 54 ja 55 luhtia (Natura-luontotyyppikohteita). Punaisella täplällä on merkitty keltamataran kasvupaikka ja vihreällä täplällä Karhusaarentien varressa Natura-alueella sijaitseva turkkiorakkaan ja huopakäävän kasvu- paikka.

Kappelin alueelta rajattiin itäisempi **kallioalue** (kohde 53) sekä Uuden Porvoontien ja **Karlvikin luoteisnurkka** (kohde 54) erityiskohteiksi (kuva 10). Kappelintien varressa sijaitseva pieni ketolaikku huomionarvoinen vaarantuneen (VU) keltamataran kasvupaikkana, mutta kedon muu kasvillisuus on vaatimatonta.

— Kapellvikenin Natura-kohde ei kuulunut tutkittaviin alueisiin. Käyttöön saadusta tausta-aineistosta ilmeni, että Karlvikin lehtosaarekkeessa Karhusaarentien varrella on todettu esiintyvän kaksi harvinaista lahottajasientä, uhanalainen, vaarantunut (VU) turkkiorakas sekä silmälläpidettävä (NT) huopakääpä. Karttamerkintöjen perusteella sienet kasvavat Karhusaarentien pohjoispuolella aivan tien tuntumassa (Helsingin ympäristökeskuksen lajistotietoa). Kasvu- paikka on merkitty kuvaan 10.

Erityiskohteet

53. Kallioalue

Peltoihin rajoittuva kallioalue, jonka pohjoisrinteellä on kaksi muutaman metrin korkuista jyrkännettä. Kallionlaki on varttunutta männikköä. Kalliolla kasvaa myös joitakin järeitä, joskin matalia mäntyjä. Kenttäkerroksen kasvillisuus on heinittynyttä, etenkin metsälauha on runsas. Muu kasvillisuus on melko tyyppillistä tuoreen kankaan lajistoa. Kallioperän ravinteisuutta ilmentäviä kas-

vilajeja ei tavattu. Itäisemmän jyrkänteen alla on tuoreen kankaan kuusikkoa ja läntisen jyrkänteen alla koivuvaltaista, nuorehkoa lehtimetsää, jossa on melko runsaasti myös nuoria haapoja ja vaahteroita. Kenttäkerroksen lajistoon kuuluvat mm. kielo, lillukka ja vadelma.

Kallioalueen lakiosassa ja jyrkänteillä on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

54. Karlvikin luoteisnurkka

Karlvik kuuluu lähes kokonaan Natura-alueeseen. Luoteisnurkassa Porvoontien ja Karhusaarentien kulmauksessa on pieni alue, joka on Natura-rajauksen ulkopuolella. Alueelle laskee Porvoontien ali ojaksi kaivettu vesiuoma, minkä seurauksena alue on laajalti kosteaa luhtaa. Natura-alueen raja leikkaa kosteaa tervaleppäluhtaa. Rajatulla osalla terveleppien alla kasvaa valtalajina mesiangervoa, sekä mm. suo-orvokkia, ojakellukkaa, punakoisoa, rönsyleinikkiä ja rantamataraa. Tervaleppää kasvavan alueen lounais- ja koillispuolella on kosteaa pajuluhtaa. Tiheän pajukon aluskasvillisuudessa on samaa lajistoa kuin luhdan puustoisissa osissa. Karhusaarentien tuntumassa on hieman korkeakasvuista suurruohoniittyä, joka on osin mesiangervoniittyä ja luoteisosassa uoman lähellä monipuolisemman niitty- ja kosteikkokasvillisuuden vallitsemaa. Porvoontien eteläpuolella on runsaan kymmenen metrin levyinen kaistale kuivempaa niittymäistä piennarkasvillisuutta. Alueen poikki on johdettu aiemmin sähkölinja, minkä aiheuttama aukko pajukossa erottuu edelleen selvänä.

Natura-luokituksessa tervaleppäluhta lukeutuu Fennoskandian metsäluhdet-luontotyyppiin, pajuluhta kuuluu vaihtumissuot ja rantasuot -luontotyyppiin ja korkeakasvuiset niityt kostea suurruohokasvillisuus -luontotyyppiin. Luontotyytit ovat samoja kuin mitä Natura-alueellakin esiintyy.

4.14 LÅNGÖREN (OSA-ALUE A14)

Långören on pitkulainen saari, joka sijaitsee keskellä Kapellvikenin Natura-kohdetta (kuva 10). Långöreniä ympäröivät yhtenäiset ruokoluhdet. Saareen johtaa maantie ja saaren keskiosassa ja itäpäässä on pientaloasutusta. Rakennusten edustalle on ruopattu leveä vesiuoma. Ruoppausmassoja on aikanaan läjitetty Natura-alueen rajalle uoman eteläpuolelle ruovikkoa kasvavalle vesialueelle. Paikalla on nyt tiheä koivikko. Saaren länsipää on rakentamaton, mutta pohjoisrannalla kulkee maantie.

Långörenin läntisin osa (Prästholmen) on kallioinen metsäkumpare. Saaren länsipäässä on pieni, lähes puuton kalliopaljastuma, jonka kasvillisuus on heinittynyttä. Lajistoon kuuluu mm. isomaksaruoho, mutta vaateliaita kalliokasveja ei tavata. Muu Prästholmen on varttuvaa männikköä ja kuusikkoa. Puustoa on harvennettu. Pensaskerrokseksi on puuston harvennuksen jälkeen noussut runsaasti vadelmaa ja pihlajia ja kenttäkerros on heinittynyt. Tyypillisiä kasvilajeja ovat metsälauha, ahomansikka, käenkaali ja taikinamarja.

Prästholmenin ja Långörenin asutun itäosan välissä on pieni metsäsaareke, jonka molemmilla puolilla on ruovikkoiset lahdekkeet. Tietä ja metsäsaarekettä reunustaa kapea vyöhyke mesiangervon ja nurmilauhan luonnehtimaa rantaniittyä. Vyöhyke on leveimmillään saaren eteläpuolella – pohjoispuolella kasvilli-

suus muuttuu nopeasti ruokoluhdaksi. Eteläpuolella niittyvyöhyke on parhaimmillaan muutaman kymmenen metrin levyinen. Ulompana niitty vaihtuu vähitellen järviruo' on hallitsemaksi ruokoluhdaksi.

Långörenin ja Natura 2000 -alueen rajan väliin saaren eteläpuolelle jäävä alue (kohde 55, kuva 10) on tyypiteltävissä kosteaksi suurruohoniityksi ja vaihtumissuot ja rantasuot -luontotyyppin alueeksi.

Erityiskohteet

55. Långörenin rantaluhta

Långörenin länsipään etelärannalla sijaitseva ruovikko- ja rantaniittyalue, joka on mahdollisesti saaren suunniteltua maankäyttöä ennakoiden jätetty Natura-rajauksen ulkopuolelle. Rantaa reunustaa vaihtelevan levyinen, mutta kapea vyöhyke kosteaa niittyä, jonka valtakasveja ovat mesiangervo, nurmilauha, ranta-alpi, suoputki, karhunputki, kurjenjalka ja rantamatara. Niittyvyöhyke on parhaimmillaan muutaman kymmenen metrin levyinen. Niittyvyöhykkeen saaren puoleisia rantoja on muutettu istutusmänniköksi ja niissä kasvaa kapeana kaistaleena noin viiden metrin mittaista männikköä. Prästholmenin itäpuolen niitylle on tuotu maa-ainesta, järviruokopaaleja sekä risuja ja muuta puutarhajätettä. Ulompana niitty vaihtuu järviruo' on hallitsemaksi ruokoluhdaksi.

Natura-luokituksessa korkeakasvuiset niityt kuuluvat kostea suurruohokasvillisuus -luontotyyppiin ja ruokoluhdat vaihtumis- ja rantasuot -luontotyyppiin. Luontotyyppit ovat samoja kuin mitä Natura-alueellakin esiintyy. Kohteen luonnontila on heikentynyt alueen käytön vuoksi.

4.15 BJÖRKUDDENIN ITÄPUOLI JA KORSNÄS (OSA-ALUE A15)

Tarkastettuun alueeseen kuuluu rannikkokaistale Björkuddenin itäpuolelta Korsnäsiin (kuva 11). Pohjoisessa rajana on Uusi Porvoontie. Alueella on kolme peltoa joiden välissä on pientaloasutusta. Asutuksen reunaosiin on jäänyt joitakin metsiköitä ja kallioita.

Läntisin pelto kasvaa heinää. Siitä koilliseen, Uuden Porvoontien vieressä sijaitseva pelto on heinäpeltona. Pellon poikki virtaa oja, jonka uoma on avattu kuivahtaneen tervaleppäluhdan läpi pienen tien eteläpuolella. Luhdan valta-puuston muodostavat järeät ja varttuneet tervalepät. Tien vieressä on kaksi erityisen järeärunkoista, rinnankorkeuslähimitaltaan n. 70 ja 75 cm paksuista tervaleppää. Leppien alla vallitsee rehevä kasvillisuus joka koostuu lehtojen, korprien sekä rantojen lajistosta. Runsaina kasvavat mesiangervo, ranta-alpi, paikoin rönsyleinikki sekä vaateliha lehtotähtimö. Myös hiirenporras, nokkonen ja vadelma ovat yleisiä. Tien tuntumassa kasvavissa puissa kiemurtelee varsin harvinaista humalaa. Luhdan kosteammassa reunaosissa ja painanteissa kasvaa kurjenmiekkää, korpikaislaa, ojasorsimoa, punakoisoa ja terttualpia. Pensaista tavataan mm. mustaherukkaa. Metsikön eteläpuolella on kapea kaistale rantaniittyä ja ruovikko, länsipuolella on hieman heinien ja vadelman vallitsemaa niittyä.

Kuva 11. Korsnäsin osa-alue (A15). Kohde 56 on rinnelehto ja kallioalue.

Tien pohjoispuolella on kuivapohjaisempaa, tiheää nuorta tervalepikkoa, jossa kasvaa joitakin varttuneita halavia ja raitoja. Aluskasvillisuudessa vallitsee mesiangervo seuranaan mm. nokkonen, vuohenputki ja paikoin lehtotähtimö.

Itäisin peltoalue Korsnäissä on pääosin viljelyskäytössä, lounaisosa on muutettu jalkapallokentäksi. Pellon kaakkoispuolinen asumaton rinnekaistale on enimmäkseen entistä peltoa tai niittyä, joka on alkanut puustottua. Rinteessä kasvaa nuoria lehtipuita, länsiosassa on pajupensaikkoo. Kenttäkerrosta vallitsee korkea ruoho- ja heinäkavillisuus. Rinteen kosteammassa alaosaan on laajalti kookasta ruovikkoa, seassa kasvaa mm. mesiangervoa.

Osa-alueen itäpäässä on kallioinen mäki, jonka laella on kolme kyltein merkittyä esihistoriallista hautaröykkiötä. Kallioiden välissä on kangasmetsää, itärinteen alaosaan on kaistale rehevää lehtoa. Lehtokaistaleen vieressä notkon alarinnettä on täytetty laajalti kivillä. Täytemaa on nyt puustottunut. Tiheässä kasvavien nuorten-varttuneiden raitojen alla on niitty- ja kosteikkolajistoa, kuten vuohen- ja karhunputkea, rönsyleinikkiä, metsäkastikkaa, nurmirölliä, kivikkoalvejuurta, osin mm. leskenlehteä ja nurmilauhaa. Alikasvoksena on paikoin nuorta kuusta. Samaa lajistoa kasvaa notkon pohjalla, joka on entistä peltoa tai niittyä. Siellä virtaavan ojan ympärillä on runsaasti korpikaislaa, hiirenporrasta ja metsäkortetta. Puustossa on yksittäisiä varttuneita tervaleppiä, edempänä koivuja.

Korsnäsin kulttuurihistoriallisesti merkittävä **kallioalue** ja viereinen **rinnelehto** muodostavat myös luonnoltaan arvokkaan kokonaisuuden (kohde 56).

Erityiskohteet

56. Korsnäsin kallioalue ja rinnelehto

Kallioalueella on useita kalliopaljastumia. Suojeltujen muinaishautojen luokse johtaa polkuja, muuten pohjoisempien kallioiden kasvillisuus on säästynyt melko hyvin kulutukselta. Pohjoisimmat kalliot ovat melko karuja, runsaan poronjäkälä- ja sammalkasvustojen peittämiä; sammaleet ovat paikoin eläinten mylläämiä. Puuston muodostavat tavallisesti vanhat männyt. Ruohovartisista kasveista metsälauha ja ahosuolaheinä ovat tavallisia. Pohjoisimman hautakallion reunaosissa kasvaa vaateliaampaakin lajistoa, keto-orvokkia, mäkitervakkoa ja varsin runsaasti isomaksaruohoa. Samaa lajistoa kasvaa myös lounaissimmalla kalliolla, mikä on selvästi muita kallioita ravinteikkaampi. Mäki-kuismaa ja rohtotädykettä kasvaa varsin runsaasti, lisäksi lajistoon kuuluvat mm. keltamaksaruoho, kalliokielo, haisukurjenpolvi, ahomansikka ja vadelma. Kallion jäkälä- ja sammalkasvustot ovat kärsineet kulutuksesta, koska kallio on mm. leikkipaikka ja toimii näköalapaikkana eteläiseen salmeen.

Kallioiden välissä on havupuuvaltaista kangasmetsää. Eteläosan painanteessa on juolukkaa ja rahkasammalta kasvava soistuma. Länsirinteen metsää on harvennettu, minkä seurauksena metsäkastikat, metsälauha ja sananjalka ovat paikoin varsin runsaita. Ylempänä vallitsee mustikka. Varttuneita-järeitä kuusia, mäntyjä, koivuja ja haapoja kasvaa harvakseltaan, nuorten lehtipuiden vesarhmiä on nousemassa siellä täällä.

Itärinne on taloille asti kapealti lehtoa kallioiden alapuolella. Pohjoisimman kallion itäpuolella kasvaa n. 20 runkomaista metsälehmusta. Kookkaimpien puiden rinnankorkeuslähpimitta on n. 25 cm. Lisäksi esiintymään kuuluu useita pienempiä, pensasmaisia lehmuksia. Rinnelehto rehevöityy etelään päin. Keskivaiheilla kenttäkerroksen valtalajina on kielo, seuranaan mm. nuokkuhelmikä, sormisara ja mustakonnanmarja. Ylempänä rinteellä on tiheitä kivikkoalvejuurikasvustoja. Lehtopensaista taikinamarja ja lehtokuusama ovat varsin runsaita, koiranheittä tavataan vähemmän. Puustossa vallitsevat laajalti varttuneet-järeät haavat, joiden seassa kasvaa hieman järeitä koivuja ja nuorehkoja kuusia, ja rinteen eteläosassa varsin runsaasti varttuneita vaahteroita. Vaahtera ja haapa ovat myös alikasvoksessa runsaita.

Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota). Jalopuulehtiin kuuluva vaahteralehto on arvioitu Suomessa erittäin uhanalaiseksi (EN) luontotyyppiä (Raunio ym. 2008). Kohteen jäljellä oleva kaistale on kohtalaisen edustava.

4.16 KARHUSAAREN LUOTEISOSA (OSA-ALUE A16)

Osa-alue koostuu Karhusaaren luoteisosasta sekä länsipuolisesta Skutholmenista (kuva 12). Välissä on kapea, laajalti umpeenkasvanut salmi, jonka pohjoinen suuosa muodostaa pienen Svinvikenin lahden. Lännessä osa-alue rajautuu Natura-alueeseen, itärajana on Karhuntorppantie.

Asutusta on runsaasti länsiosan Skutholmenissa. Karhusaaren puolella melko asutus keskittyy osa-alueen koillisosaan, jossa on kaksi pienehköä peltoaukeaa. Rantojen edustalla kasvaa laajalti tiheää ruovikkoa leveinä vyöhykkeinä. Si-

sempänä on ruovikkoluhtaa joka vaihettuu rantaniittyjen kautta edelleen rantametsiin.

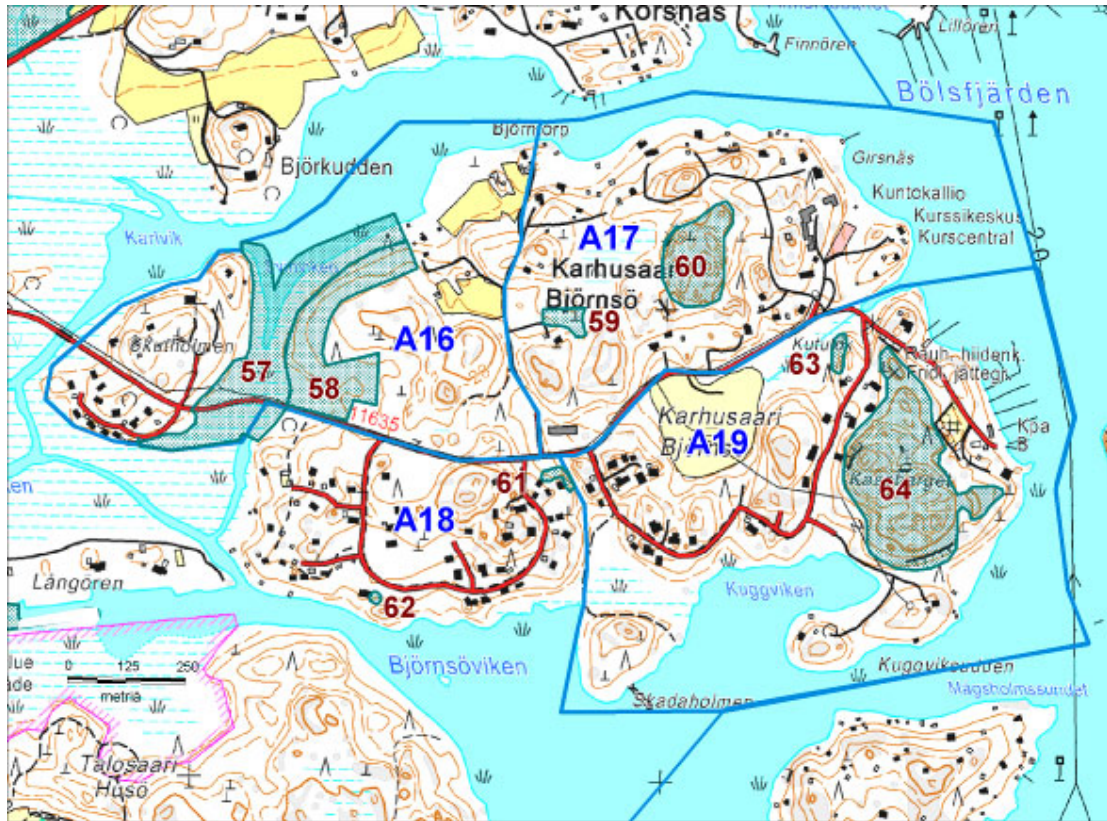
Sisäosien metsät ovat tavanomaisessa talouskäytössä. Puustoa on melko äskettäin harvennettu ja hakattu Skutholmenin lakiosassa ja laajalti osa-alueen itäosassa Karhusaaressa. Hakkuualueille on noussut melko runsaasti tiheää havu- ja lehtipuustoa. Karhusaaren keskiosassa on myös hieman varttuneempia männikkö- ja kuusikkokuvioita. Rinteet ja niiden yläosat ovat pääosin tuoretta ja kuivahkoa kangasmetsää. Lehtomaista kangasta on alempana rinteillä.

Lehtoa on suhteellisen runsaasti rantaan rajoittuvien rinteiden alaosissa, mikä lienee osittain myös rantojen rakentamattomuuden ansiota. Niissä on enemmän lehtipuustoa kuin kangasmetsissä, mutta kuusi on usein valtalajina. Laajimmin lehtoa on Svinvikenin kaakkoisrannalla. Skutholmenin koillisen rannan tuntumassa on tiheää varttunutta tuoreen lehdon kuusikkoa. Alueella kasvaa mm. lehtokuusama, taikinamarjaa, puna-ailakkia ja paikoin melko runsaasti jänönsalaattia ja sinivuokkoa. Niittyjen ruohoja kasvaa kuusikossa yleisesti, mikä voi viitata metsän aiempaan laidunkäyttöön. Alkuperäisen tuoreen lehdon piirteitä on paremmin näkyvissä lännessä kulkevan tien sekä pohjoispuolisten rakennusten tuntumassa, missä puusto on monipuolisempaa ja harvempaa. Vanhempaa tiheää kuusivaltaista lehtoa ja lehtomaista kangasta on myös osa-alueen koillisosassa, Björntorpin eteläpuolella. Peltojen rajaaman metsikön keskiosassa kasvaa huomattavan iso kuusi, joka on rinnankorkeuslähimitaltaan lähes 80 cm. Pensas- ja kenttäkerros on mm. varjostuksen vuoksi vaatimatonta. Lajistoon kuuluu mm. vaahtera, koiranheisi ja sinivuokko.

Skutholmenin ja Karhusaaren välistä salmea lukuun ottamatta osa-alueella on vain vähän soistumia. Osa-alueen kaakkoisosassa sijaitseva rehevä korpi-painanne on tärveltynt hakkuissa. Samoin on käynyt Karhusaarentien pohjoispuolisille pienille soistumille, joiden avoimien keskiosien valtalajeina ovat mm. kurjenjalka ja luhtasara. Hieman paremmin piirteensä on säilyttänyt hakatun alueen keskiosassa sijaitseva pieni ruohokorpi-painanne, jossa kasvaa valtalajeina mm. hiirenporrasta ja kurjenjalkaa. Niukkana tavataan mm. maariankämmeekkää.

Kallioalueet ovat melko vähälukuisia ja vaatimattomia sekä kooltaan että lajistoltaan. Muita hieman laajempi kallionyppylä sijaitsee koillisosan pellon eteläpuolella. Lakiosistaankin melko sulkeutuneen kallion pohjoisrinne on melko jyrkästi viettävää, sammalpeitteistä kivikkoa. Kallion lounaispuolella on matalampi, vanhoja kitumäntyjä kasvava kallio, jonka avoimessa kaakkoisosassa kasvaa mm. isomaksaruohoa, kalliokieloa, mäkitervakkoa ja mäkikuismaa.

Skutholmenin kaakkoisosassa on avoin rinneniitty, joka sijaitsee maisemallisesti keskeisellä paikalla tien vieressä. Niityllä kasvaa tuuheita yksittäiskuksia. Niityn yläosat ovat heinien ja korkean ruohokasvillisuuden vallitsemia. Kuivimmassa yläosassa on hieman ketolajistoa, kuten kissankello, pukinjuuri ja ruusuruoho. Alaosassa kosteikkolajien osuus lisääntyy ja niitty vaihettuu ilman selvää rajaa kosteaan rantaniittyynt ja edelleen ruovikkoluhtaan. Vastapäätä salmen itärannalla on toinen, huomattavasti pienempi niitty. Säilyäkseen niityt vaativat hoitoa. Maanomistajan edustaja kertoi pitävänsä Skutholmenin rinneniittyä avoimena perinnemaiseman säilyttämiseksi.

Kuva 12. Karhusaaren osa-alueet ja luontokohteet. Kasvillisuuskohteet: 57 rantaluhtaa ja ruovikko (Natura-luontotyyppikohde), 58, 61 ja 63 lehtoja, 59 korpinotkelma, 60 ja 64 kallioalueita, 62 pieni keto, ketoneilikan kasvupaikka.

Alueelta on rajattu kaksi luonnoltaan merkittävää kohdetta (kuva 11), Skutholmenin ja Karhusaaren välisen salmen kosteat **rantaniityt, rantaluhtat ja ruovikko** sekä siihen länsireunastaan rajautuva **Svinvikenin rinnelehto** (kohdet 57 ja 58).

Erityiskohteet

57. Skutholmenin – Karhusaaren rantaniityt, rantaluhtat ja ruovikko

Skutholmenin ja Karhusaaren välisen salmen kosteat rantaniityt vaihtuvat länsireunassaan ilman selvää rajaa Skutholmenin kuivempaan korkearuohoiseen rinneniittyyn. Erityisesti rinneniityn kohdalla kasviyhteisöt muodostavat edustavan vaihtumissarjan edettäessä kohti salmen märkää keskiosaa.

Ylimpänä rinneniityn alareunassa on vankkasaran vallitsema vyöhyke, jonka alapuolella järviruoko alkaa runsastua rantaniityllä. Järviruokoa kasvavien niitykasviyhteisöjen muita valtalajeja ovat mesiangervo, lännenmaarianheinä, rönsyrölli, jokapaikansara, rantakukka ja kurjenjalka ennen varsinaista ruovikkoa. Pohjoisempaa niitykasvivyöhykkeet ovat kapeampia. Vankkasara on uhanalaistarkastelussa luokiteltu silmälläpidettäväksi (NT) ja Lounaisen rannikkomaan vyöhykkeellä alueellisesti uhanalaiseksi (RT) lajiksi. Skutholmenin puolella vankkasaraa kasvaa myös Karhusaarentien reunaosassa sekä tien eteläpuolella ruovikon sisäreunassa.

Salmen itärannalla tien lähellä on pajuluhtaa ja sen ulkopuolella varsin monilajista avoluhtaa, jonka lajistoon kuuluvat mm. rentukka, suohorsma, rantanätkelmä ja paikoin käärmeenkieli. Ruovikon keskellä on joitakin pieniä avovesilampareita. Karhusaarentien eteläpuolella ruovikon ympäröimänä on pieni tervaleppää kasvava metsäsaareke. Puiden alla valtalajeina ovat mesiangervo, ranta-alpi ja vankkasara, lisäksi tavataan mm. kurjenmiekkää, suo- ja karhunputkea sekä kurjenjalkaa. – Seudulla pesivä lehtopöllö käytti tervaleppäsaareketta päivälepopaikkanaan.

Tien eteläpuolelle on tehty pitkospuupolku ruovikon pohjoisosan poikki. Salmen keskivaiheilla tien viereen on tuotu hieman maa-ainesta, ja paikalle on noussut pienikokoista lehtipuustoa ja pajukkoa.

Natura-luokituksessa paju- ja ruovikkoluhdat lukeutuvat Vaihettumissuot ja rantasuot-, tervaleppäluhta Fennoskandian metsäluhdet- ja korkeakasvuiset niityt Kosteaa suurruohokasvillisuus -luontotyyppiin. Luontotyytit ovat samoja kuin mitä viereisellä Natura-alueellakin esiintyy.

58. Svinvikenin rinnelehto

Karhusaaren luoteisosan rinteillä on muita alueita laajemmin lehtometsää. Rinteet ovat ilmeisesti olleet aiemmin mm. metsälaitumena, mikä näkyy mm. puuston rakenteessa. Rinteen alaosissa on ollut pieniä niittyjä, joille metsäkasvillisuus on palautunut. Rajatun alueen itäisimmässä osassa on laakea notkelma, missä on ilmeisesti ollut rehevää korpea. Notkelmaan kaivettujen matalien ojien vuoksi paikalla vallitsee nyt tuoreen lehdon lajisto. Rinnelehdon puusto on enimmäkseen varttunutta, joukossa kasvaa järeitä puita vaihtelevasti. Lahopuuta on syntynyt jonkin verran. Kuusi muodostaa paikoin varsin tiheän aluspuuston ja on eteläosassa laajemminkin valtalajina. Sekapuuna kasvaa tavallisimmin koivua, pihlajaa, haapaa ja harmaaleppää, hieman raitaa, vaahteraa ja rannan lähellä tervaleppää ja tuomea. Karhusaarentien lähellä kuusetuminen ei ole edennyt yhtä pitkälle, puusto on harmaaleppä- ja koivuvaltaista. Lehtopen- saista lehtokuusama ja taikinamarja ovat runsaita, niukempia ovat koiranheisi, orjanruusu ja näsiä. Aluskasvillisuudessa on kosteiden lehtojen, ylempänä lähinnä tuoreiden lehtojen lajistoa. Tavallisia lajeja ovat mesiangervo, ojakellukka, rönsyleinikki, kielo, lillukka, metsäalvejuuri, käenkaali ja oravanmarja. Vaateliaammista lajeista etenkin sinivuokko on runsas, lisäksi tavataan mm. lehtotähtimöä, jänönsalaattia ja mustakonnanmarjaa. Tiheimpien kuusikasvustojen alla lehtokasvillisuus on taantunut valon vähäisyyden vuoksi.

Rajatun alueen länsireunassa on pieni avoin niittykaistale. Niityn yläosat ovat heinien ja korkean ruohokasvillisuuden vallitsemia. Huomionarvoisin kasvilaji on pääkaupunkiseudulla varsin harvinainen kalkinsuosijakasvi mäkiminttu. Umpeenkasvavan niityn takaosassa on iso kuusi ja mänty, joiden sekaan on nousemassa nuorta lehtipuustoa. Varsinkin niityn ja sen eteläpuolisen metsäalueen kohdalla rajautuminen länsipuoliseen kosteaan rantaniittyyn ja osin pajuluhtaan on hyvin vähittäistä. – Eteläosan painanteen reunassa on mäyrän pesäkumpare. Kumpareen lähellä kasvaa mustakonnanmarjaa, jolla elää harvinainen konnanmarjamittari (*Eupithecia actaeata*).

Pääosa alueesta on rajattu myös aiemmassa tutkimuksessa (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992) arvokkaaksi luontokohteeksi.

4.17. KARHUSAAREN KOILLISOSA (OSA-ALUE A17)

Osa-alueen muodostaa Karhusaaren koillisosa Karhutorpantien itäpuolella (kuva 12). Osa-alueen reunaosissa on runsaasti asutusta, eikä luontevaa kulkuyhteyttä merenrantaan käytännössä ole. Itärannalla on Kuntokallio-kurssikeskus, lounaisnurkassa on päiväkotia. Sisäosat ovat enimmäkseen havupuultaista kangasmetsää, josta kohoaa siellä täällä kalliokumpareita. Kangasmaiden metsät ovat lähes kaikkialla tavanomaisesta talouskäytöstä, ja laajemmat lehtipuultaiset alat ovat syntyneet harvennusten myötä. Hakkuissa on säästetty joitakin hyvin vanhoja puita, niistä mainittakoon järeä vankkaoksainen mänty Karhutorpantien vieressä päiväkodin pohjoispuolella.

Lehtoa on vain pienialaisesti joidenkin kallioiden juurella ja notkelmien rinteillä. Hieman laajemmin lehtoa on Kuntokallion itäpuolella, teiden, rannan ja entisen pellon rajaamana. Osin kivikkoinen matala mäki ja rinnealue ovat ilmeisesti aikoinaan olleet laidunkäytössä. Puusto on lehtipuultaista ja enimmäkseen melko tiheää. Haapaa, pihlajaa ja koivua, paikoin kuusta on runsaasti, seassa kasvaa yksittäin järeitä mäntyjä ja jokunen raita. Pientä lahopuustoa on varsin paljon. Tuoreiden ja kuivahkojen lehtorinteiden lajistoon kuuluvat mm. sinivuokko, käenkaali, metsäorvokki, kielo, kurjenkello, lillukka ja niukkana mustakonnanmarja. Lehtopensaista tavataan lehtokuusamaa ja taikinamarjaa. Kuivemmat yläosat ovat heinäiset, valtalajinaan metsäkastikka.

Osa-alueen keskiosan laajahko suo on ojitettu jo kauan siten ja sen kasvillisuus on enimmäkseen tiheäkasvuista, varsin nuorta turvekankaalle syntynyttä metsää. Keskiosassa on pienialaisesti avoimempaa juolukka- ja suopursuvaltaista varputurvekangasta. Suon eteläpäässä on ilmeisesti aikoinaan ollut rehevää tervaleppäluhtaa. Suon lounaisosaan ja pohjoispuolelle on tulossa uutta asutusta. Suon kaakkoispuolisessa notkelmassa on hieman kuivahtanut metsäkortekorpea. Suoalueen ja sitä ympäröivän metsän linnustoon kuuluu harvalukuinen, pääkaupunkiseudulla taantunut pyy. Karhunrannantien länsipuolella olevassa ojitetussa ja hakatussa notkossa on ilmeisesti ollut aikoinaan ruohokorpea.

Kallioalueista laajin ja parhaiten säilynyt kokonaisuus on rajattu arvokkaaksi luontokohteeksi. Osa-alueella sijaitsee muitakin karuhkoja, lakiosastaan melko avoimia kallioita. Niiden puusto on mäntyvaltaista ja usein melko vanhaa. Asutuksen lähistöllä sijaitsevana kallioiden kasvillisuus on vaihtelevasti kulunutta. Päiväkodin pohjoispuolisilla kallioilla on selvät polut, kalliot ovat ilmeisesti päiväkodin liikkumismaastoa.

Suon länsipuolella Karhutorpantien tuntumassa on hieman entistä peltoa ja niittyä. Nyt ne kasvavat osittain nuorta koivua ja harmaaleppää, osittain ovat säilyneet avoimina. Karhukorvenkujan pohjoispuolelta, varsin kosteapohjaista kaistaletta on myllätty reunaosistaan.

Arvokkaiksi luontokohteiksi (kuva 12) on rajattu ison suon lounaispuolella sijaitsevat **tiheävaikutteinen rinne** ja viereinen **korpinotkelma** (kohde 59). Kallioalueista on rajattu selvästi arvokkain, ison suon itäpuolinen laajahko **kallioaluekonaisuus** (kohde 60).

Erityiskohteet

59. Tihkurinne ja korpinkelma

Kohde koostuu ison suon lounaispuolella sijaitsevista pienistä soistumista. Lounaispuolella alue rajautuu tonttiin. Karhukorvenkujan vieressä on hyvin loivasti länteen viettävä metsärinne, jossa on tihkuvetisiä märkiä painanteita. Painanteissa kasvaa korpi- ja luhtakasvillisuutta. Rönsyleinikki ja paikoin oja-leinikki ovat runsaita. Lisäksi tavataan mm. metsäalvejuurta, hiirenporrasta, kurjenjalkaa, rantamataraa, ranta-alpia, suo-orvokkia, suohorsmaa, luhtatädykettä, nurmilauhaa ja tähtisaraa. Reunaosissa kasvaa melko runsaasti metsäkortetta. Pohjakerroksessa ovat runsaimpia rahkasammalet, hieman tavataan myös lehväsammalia. Tihkuisen alueen puuston muodostaa varsin tiheä nuorivarttunut kuusikko, jonka seassa kasvaa hoikkia koivuja ja harmaaleppiä. Taustalla on kapea, nuorta harmaaleppää ja pihlajaa kasvava kaistale, joka on saatanut olla aikoinaan metsälaidunta. Pehmytpohjainen maasto oli osittain hirvien talloma. Idempänä rajaukseen kuuluu pieni soistunut notkelma, jossa on siirtolohkare. Notkelma on eteläpäästään varttuneiden kuusten reunustamaa kangaskorpea, sekapuuna kasvaa varttuneita-järeitä koivuja ja hieman tervaleppää. Alempana on kosteampaa ruohokorpea, jossa kasvaa melko runsaasti metsäkortetta sekä mm. metsäalvejuurta, hiirenporrasta, kurjenjalkaa, rantamataraa, ranta-alpia ja suo-orvokkia. Ruohokorven huomionarvoisin laji on pääkaupunkiseudulla varsin harvinainen harajuuri. Rajatun alueen pohjoisosassa saniaiset, metsä- ja isoalvejuuri, hiirenporras ja korpi-imarre, runsastuvat kenttäkerroksessa. Varttuneet tervalepät ovat melko runsaita puustossa, pensaista tavataan hieman mustaherukkaa. Siirtolohkareen tuntumassa on raivattu hieman puustoa sähkölinjan alta. Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä. – Pohjoisempana notko on kuivahtanut ison suon reunojen ojitusten vuoksi. Luoteispuolella kangasmetsäreunus on hakattu harvaksi.

Rajaukseen sisältyy metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (ruohokorpi).

60. Kallioalue

Kohde koostuu osa-alueen suurimman kallioalueen keskeisimmistä osista. Alueella on useita avoimia lakiosia, joiden väliin jää kangasmetsäisiä juotteja ja jyrkkäreunaisia painanteita. Kallioalueen reunaosissa on joitakin jyrkäniteitä, sisäosissa pienempiä. Kokonaisuutena alue on varsin edustava ja asutuksen läheisyydestä huolimatta kasvillisuudeltaan hyvin säilynyt. Alueella kierteleä jotakin polkuja. Avoimissa lakiosissa on hyvin säilyneitä, kauniita poronjäkäliköjä. Seuralaislajeina ovat tavallisia mm. metsälauha, puolukka ja kanerva. Lakiosien puuston muodostavat eri-ikäiset männyt. Vanhoja kilpikaarnaisia ja lakkapäisiä mäntyjä on joukossa melko runsaasti, vanhoja keloja on siellä täällä. Kallioalueen alareunassa rinteillä kasvaa paikoin vanhoja haapoja. Vaateli-aampaa kalliokasvillisuutta tavataan pienialaisesti avoimilla etelärinteillä ja -jyrkäniteillä. Niillä kasvaa mm. keto-orvokkia, isomaksaruohoa, lehtoarhoa, kalliokielloa, haisukurjenpolvea ja pensaikkotatarta. Kallioiden väliköissä kasvaa runsaasti mustikkaa. Väliköiden valtapuuna on usein kuusi, seassa kasvaa vanhoja koivuja ja mäntyjä, joista monet huomattavan järeitä. Suojaisimmissa notkelmissa alikasvoskuusten oksilla kasvaa hieman luppua. Joidenkin kallioiden lakiosien soistumissa tavataan mm. juolukkaa, suopursua ja variksenmar-

jaa. — Samaan kallioaluekokonaisuuteen liittyvät läheisesti lounais- ja kaakkoispuoliset matalammat kalliot, jotka ovat pohjimmiltaan samantyyppisiä kuin rajattu kallio. Lounaispuolisen kallion lakipuusto on kuitenkin aikoinaan hakattu. Kaakkoispään jyrkänteellä on vastaavaa vaateliaampaa kalliokasvillisuutta kuin isolla kalliolla. Kaakkoispuolisen kallion kasvillisuus on melko laajalti kulunut asutuksen läheisyyden vuoksi.

Kallioalueiden lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

4.18 KARHUSAAREN LOUNAISOSA (OSA-ALUE A18)

Osa-alueen muodostaa Karhusaaren lounaisosa. Lännessä osa-alue rajautuu Skutholmenin ja Karhusaaren väliseen kosteikkoon, itärajana on Merikapteenintien ja Reelingin välinen notkelma (kuva 12).

Asutus keskittyy länsiosaan ja Reelingin varteen. Vapaata merenrantaa ei juuri ole, ainoa yhteys sinne on etelärannalla sijaitsevan toistaiseksi asumattoman tontin kohdalta. Aivan osa-alueen luoteisnurkassa on länsipuoliseen kosteikkoon rajautuva metsäkaistale. Etelärannan edustalla on jonkin verran ruovikkoja. Rakentamattoman tontin länsiosassa on hieman alkuperäistä tervaleppämetsää ja mesiangervoniittyä. Sisäosat ovat enimmäkseen tavanomaisessa talouskäytössä olevaa tuoretta ja kuivahkoa kangasmetsää. Niiden puusto on havupuultaista, paikoin on harvennusten seurauksena syntyneitä koivuvaltaisia kuvioita.

Lehtoa on pienialaisesti osa-alueen koillisosassa sekä laajemmin luoteisosan rinteiden alaosassa, talolle vievän polun itäpuolella. Luoteisosan tiheäpuustoinen alue on ilmeisesti entistä metsälaidunta, mihin viittaa mm. harmaaleppien ja rönsyleinikin runsaus. Lehtolajistoon kuuluu mm. mustakonnanmarja, jolla elää harvinainen konnanmarjamittari (*Eupithecia actaeata*). Eteläpuolisen rinteiden reunassa kuivemmalla haapavaltaisella lehtorinteellä kasvaa melko runsaasti kieloa ja sinivuokkoa. Puustossa tavataan myös joitakin varttuneita vaahteroita. Osa-alueen etelärannalla asumattoman tontin länsireunassa on kapea kaistale tiheää tervaleppä-tuomilehtoa.

Osa-alueella on vain vähän soistumia. Reelingin keskellä, Karhusaarentien laidassa on kapea juotti hiirenporras- ja isoalvejuurivaltaista saniaiskorpea. Soistuman luonnontilaa ovat heikentäneet hakkuut ja tiejärjestelyt. Painanteen valtapuustona on hyvin tiheäkasvuista nuorta kuusta ja lehtipuuta; joitakin järeitä tervaleppiäkin kasvaa edelleen alueella. Rehevää korpikasvillisuutta on myös koillisreunan notkelmassa mutta alueen luonnontilaisuus on kärsinyt hakkuiden ja ojitusten seurauksena.

Kallioalueista laajin sijaitsee Reelingin rajaaman metsäalueen pohjoisreunassa, Karhusaarentien eteläpuolella. Se on lakiosastaan mäntyvaltainen ja karuhko; kalliokasvillisuus on kulunutta talon lähellä. Länsirinne on melko laajalti harvapuustoista, sammalpeitteistä kivikkoa. Osa-alueen muut kalliot ovat huomattavasti pienempiä ja matalia, kasvillisuudeltaan tavanomaisia.

Etelärannan asumattoman tontilla on laajalti pihaniittyä ja -ketoakin. Pihapiirissä ja rannassa on komeita koivuja ja muutama varttunut vaahtera. Tontin pohjoisreunassa on mahdollisesti istutettu lehmus.

Alueelta on rajattu kaksi luonnoltaan merkittävää kohdetta (kuva 12), koillisosan pienialainen **kallionaluslehto** (kohde 61) sekä etelärannan asumattomalla tontilla oleva silmälläpidettävän (NT) **ketoneilikan kasvupaikka** (kohde 62).

Erityiskohteet

61. Kallionaluslehto

Karhusaaren lounaisosassa sijaitseva pienialainen kallionaluslehto. Pienen kalliojyrkänteen alla kasvaa kapeana, noin kymmenen metrin levyisenä kaistaleena lehtokasvillisuutta, jonka vaateliaimpiin lajeihin kuuluvat kevätlinnunherne, mustakonnanmarja sekä runsaat jänönsalaatti ja sinivuokko. Lisäksi tavataan mm. kieloa, oravanmarjaa, nuokkuhelmikkää, sormisaraa, lillukkaa ja kivikkoalvejuurta. Kalliolla kasvaa mm. kallioimarretta, isomaksaruohoa ja haisukurjenpolvea. Kallion seinämät ovat osin ylikaltevat ja valuvetiset. Puustossa tavataan hieman nuorta vaahteraa ja vanha pihlaja. Ympäristön puusto on harvennettua ja lehtipuuvaltaista. Kallion länsireunan alla kasvaa ilmeisesti viereisestä talosta levinnyt alppiruusuupensas. Viereisessä ojitetussa notkossa on ilmeisesti ollut rehevää lehtokorpea. Sen muistona kallion pohjoispuolisen ojan tuntumassa kasvaa paikoin runsaasti lehtotähtimöä. Alueen poikki johtaa oikopolku viereiselle talolle.

Kallionaluslehto on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (rehevä lehtolaikku). Tuoreet runsasravinteiset lehdot on arvioitu Suomessa äärimmäisen uhanalaiseksi (CR) luontotyyppiksi (Raunio ym. 2008). Kohteen merkitystä heikentää sen pieni pinta-ala.

62. Ketoneilikan kasvupaikka

Karhusaaren etelärannan asumattomalla tontin rinneniihtyillä kasvaa silmälläpidettävää (NT) ketoneilikkaa ainakin puretun talonpaikan kaakkoispuolella. Hiekkapohjaisen rinteiden yläosassa on myös kuivempaa ketoa, ja alueella on melko monipuolisesti matalahkoa niittykasvillisuutta. Lajistoon kuuluu mm. peurankello, talon paikalla ja sen ympärillä kasvaa melko harvinaista pihakurjenpolvea.

4.19 KARHUSAAREN KAAKKOISOSA (OSA-ALUE A19)

Osa-alueen muodostaa Karhusaaren kaakkoisosa (kuva 12). Länsirajana on Merikapteenintien ja Reelingin välinen notkelma. Rajauksen sisältyy etelärannan edustalla sijaitseva Skadaholmen, jonne on tieyhteys.

Asutus keskittyy Merikapteenintien varteen. Myös kaakkoispään Kuggviksudenissa on joitakin taloja, koillisrannalla on venesatama ja kauppa. Rakentamaton merenrantaa on Kuggvikenin–Skadaholmenin alueella sekä kaakkoispäässä. Näillä alueilla rantavyöhykkeet ovat varsin kapeita. Kuggvikenin pohjoisrannalla tervaleppäreunuksen edustalla on sekä rehevää korkeakasvuista että kivistä, matalampikasvuista rantaniittyä. Rantaniittyjen lajistoon kuuluvat mm. kierumatara ja särmäputki. Kaakkoisrannan edustalla on melko leveästi ruovikkoa ja ruovikkoluhtaa, Kuggvikenillä lisäksi kaislikkoa. Skadaholmenin pohjoispuolinen lahti on perattu.

Sisäosat ovat enimmäkseen havupuuvaltaista kangasmetsää, josta kohoaa siellä täällä kalliokumpareita. Kangasmaiden metsät ovat eriasteisessa talouskäytössä. Monien alueiden, mm. Kuggvikenin rantaan viettävien rinteiden sekä Skadaholmeniin johtavan tien varren puustoa on harvennettu äskettäin.

Lehtoa on pienialaisesti kallioiden juurilla ja rinteiden alaosissa. Eniten lehtolaikkuja on pohjoisosan laakson alarinteillä. Esimerkiksi Kutulökistä kaakkoon suuntautuvaan notkelmaan aikoinaan raivatus pienen niityn vieressä on kasvaa runsaasti hiirenporrasta, jonka seurassa on hieman kotkansiipeä ja lehtotähtiä. Paikalla kasvaa myös pähkinäpensas ja nuorta vaahteraa.

Karhusaarentien eteläpuolella on sijainnut osa-alueen laajin soistuma, mutta se on täytetty ja on nykyään avointa, enimmäkseen kasvipeitteistä kenttää. Osa-alueen laajimmaksi soistumaksi on siten jäänyt kentästä koilliseen sijaitseva Kutulök. Se on umpeenkasvanut salmi, jossa kasvaa ruovikkoa ja muuta rehevää kosteikkokasvillisuutta. Laitaosissa on hieman pajukkoa ja koivuryhmiä. Muut soistumat ovat huomattavasti pienempiä. Rehevää korpikasvillisuutta on jonkin verran Kuggvikenin rantaan viettävissä pienissä notkelmissa, mutta alueiden luonnontilaisuus on kärsinyt hakkuiden ja ojitusten seurauksena.

Kallioalueista laajin ja monipuolisin on kaakkoisosan Kasaberget. Muista kallioista mainittavimmat sijaitsevat kentän itäpuolella. Ne ovat lakiosastaan mäntyvaltaisia ja karuhkoja. Osa-alueen muut kalliot ovat pieniä ja matalia, hieman isommat sijoittuvat osaksi piha-alueille. Näiden kallioiden kasvillisuus on varsin tavanomaista.

Skadaholmen on pieni metsäinen saari, jonka kärjessä on venesatama. Rannan edustalla on paikoin ruovikkoa ja rannassa kapealti rantaniittyä. Kivisen rantaniityn lajistoon kuuluvat mm. särmäputki ja isorantasappi. Kaakkoispään hiekkaisen lahdelman perukkaan kasautuneilla valleilla kasvaa hieman melko harvinaista morsinkoa. Länsirannalle on tehty uimaranta. Kärkeen johtavan pengertien pohjoispuolella on kapealti tervaleppälehtoa. Sisäosan rinteillä kasvaa havupuuvaltaista, enimmäkseen tuoretta ja kuivahkoa kangasmetsää. Kuusi- ja mäntyvaltaisesta rinnemetsästä suurin osa on harvennettua, länsirinteellä on tiheää puustoa. Saaren keskellä on pieni kallio, jonka itäpuolella on kivikkoa.

Skadaholmenin pohjoispuolisen lahden rannat on aikoinaan havaittu luonnoltaan arvokkaiksi (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992), mutta merkittävimmät luonnonarvot ovat kadonneet rantametsän hakkuiden ja lahden perkausten myötä.

Alueelta on rajattu kaksi luonnonoloiltaan merkittävää kohdetta (kuva 12), Kutulökin itäpuolisen kallion **rinnelehto** (kohde 63) sekä Kasabergetin **kallioaluekokonaisuus** (kohde 64).

Erityiskohteet

63. Rinnelehto ja kallionreuna

Kutulökin itäpuolisen kallion jyrkän rinteen alla on rinnelehtoa kapeana kaistaleena. Kallion edus on ilmeisesti entistä hakamaata, jonka piirteet ovat selvempiä hieman kauempana kalliosta. Rinteen aluspuustossa on varttunutta haapaa, koivua, nuorehkoa vaahteraa sekä hieman mäntyä ja tuomea. Kenttäkerroksen

valtalajeja ovat kielo, metsäkastikka, nuokkuhelmikkä ja kivikkoalvejuuri, seuraan mm. metsäorvokki, käenkaali, lillukka, sinivuokko ja metsäkorte. Pensaista tavataan taikinamarjaa, lehtokuusamaa ja katajaa. Jyrkän kalliorinteen hyllyillä ja rakosissa kasvaa näyttäviä kallioimarrekasvustoja. Ylempänä kalliolla kasvaa kuivahkon ja kuivan kankaan lajistoa. Katajaa on melko runsaasti. Valtapuustona on varttuneita mäntyjä, joiden joukossa kasvaa yksittäisiä järeitä ja leväoksaisia puita. Kallion reunan lähellä on erityisen vankkarunkoinen mänty, joka on äskettäin kuollut ja keloutumassa.

Rinnelehto on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (rehevä lehtolaikku). Tuore keskiravinteinen lehto on arvioitu Suomessa vaarantuneeksi (VU) luontotyyppiksi (Raunio ym. 2008). Kohteen merkitystä alentaa sen pieni pinta-ala.

64. Kasaberget

Kasaberget on korkealle nouseva kallioalue, jonka lakiosista näkee kauas ympäristöön. Pinnanmuodoiltaan Kasaberget on hyvin vaihteleva, alueella on useita kalliokehousia ja niiden välissä kangasmetsäjuotteja. Muutamilla sivuilla on hyvin jyrkkinä kohoavia seinämiä. Monet kallioista ovat lakiosastaan avoimia. Alueella kiertele polkuja, mutta syrjemmällä kalliokasvillisuus on hyväkuntoista. Kasvilajisto on enimmäkseen karuille kallioille tyypillistä, mutta lounaisrinteellä on kapea juotti, jossa vaateliaampaa lajistoa on melko runsaasti. Mäkitervakko on melko runsas, lisäksi tavataan keto-orvokkia, isomak-saruohoa, lehtoarhoa, rohtotädykettä, kalliokieloa, pensaikotatarta, karvaki-viyrttä ja muutama tupas melko harvinaista liuskaraunioista. Samaa lajistoa kasvaa hieman myös pohjoisimman kallion reunassa sekä eteläisen jyrkänteen tuntumassa. Jyrkänteen alaosassa mm. haisukurjenpolvi on melko runsas.

Kallioalueen valtuuston muodostavat eri-ikäiset männyt. Myös vanhoja puita on suhteellisen runsaasti, tiheämpää nuorta männikköä on joillakin alarinteillä. Lähinnä kallioiden välisissä painanteissa kasvaa myös kuusia ja koivuja, hieman haapaakin. Aluskasvillisuudessa on mustikkaa ja muuta tuoreen kankaan lajistoa. Kallioalueen keskiosan laajimmassa painaumassa on suopursuvaltainen isovarpuräme. Vaatimattomampia soistumia on muuallakin.

Rajatun alueen pohjoisimmalla kalliolla on ryhmä rauhoitettuja hiidenkirnuja. Niiden eteläpuolella painaumassa on runsassammalista, tiheää kuusikkoa.

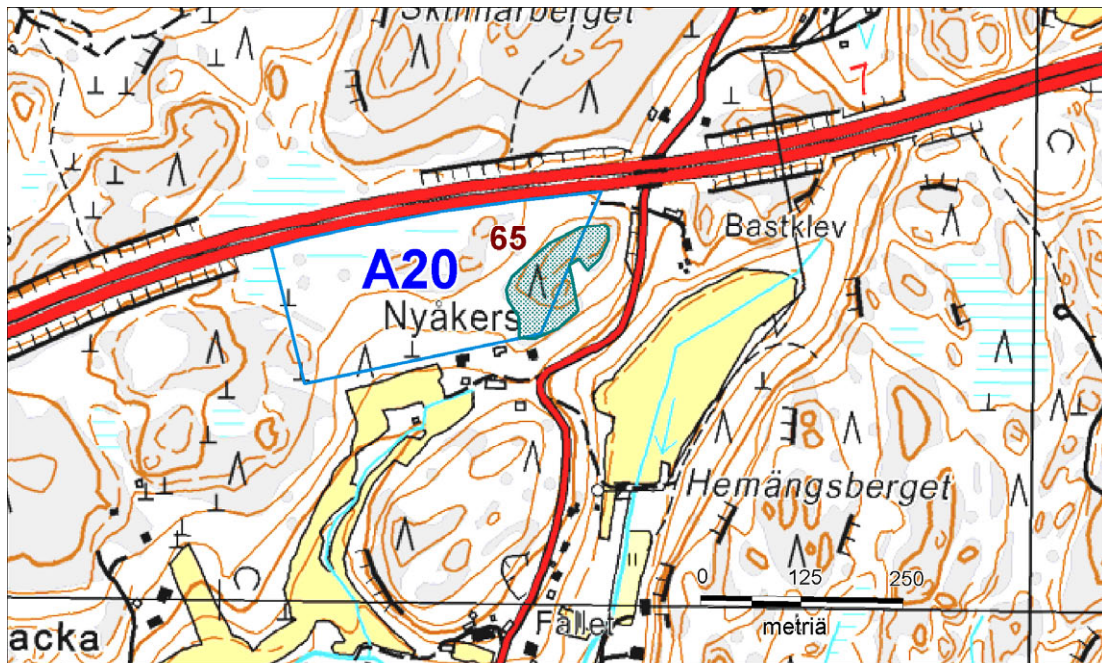
Eteläpuolisen jyrkänteen alla on hieman tuoretta lehtoa, jossa kasvaa mm. lehtokuusama, taikinamarjaa, tesmaa ja sormisaraa. Valtaosin alarinne on lehtomaista kangasta. Puusto on järeää kuusikkoa, sekapuuna on koivua. Länsiosaan on jätetty hyvin järeä mänty.

Kasabergetin eteläosan poikki on vedetty sähkölinja. Kallioalueen lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota). Kallioalueen lakiosat on rajattu myös aiemmassa selvityksessä metsälain mukaisena kohteena (Virrankoski ym. 2006).

4.20 NYÅKERSIN METSÄ (OSA-ALUE A20)

Nyåkersin tilan pohjoispuolinen alue koostuu talousmetsistä ja muutamasta matalasta kalliosta (kuva 13). Osa-alueen lounais- ja koillisosassa on laajat, avo- ja siemenpuuasentoon hakatut metsäkuviot, jossa on runsaasti hakutähteitä ja maaperä on myllerretty. Osa-alueen luoteisosassa on harvennettua, vartunutta mäntyä kasvava kuivahkoa-tuoretta kangasmetsää. Osa-alueen kaakkoisosassa on puustoltaan tiheämpää kuusi- ja mäntyvaltaista kangasmetsää.

Moottoritien tuntumassa on ollut muutama pieni soistuma, jotka ovat kuivahtaneet ja ovat nyt harvennusten sekä ajourien seurauksena perusteellisesti muuttuneet. Aivan osa-alueen länsirajalla on pieni kangsrämepainanne. Mäntyä, riukumaista koivua sekä mm. tupasvillaa, suopursua ja juolukkaa kasvava räme on pääosin hyvin säilynyt, mutta osa-alueen harvennukset ovat ulottuneet myös suon itäreunan puustoon.

Kuva 13. Nyåkersin osa-alue. Kohde 65 on kallioalue.

Osa-alueen keski- ja itäosan kalliot ovat karuja, harvakasvuista kalliomäntyä sekä runsaasti poronjäkälää kasvavia kallioita. Niukkalajisessa kenttäkerroksessa ovat tavallisia mm. kanerva ja puolukka. Keskiosan pieni laakea kallioalue on kasvillisuudeltaan hieman kulunut: eteläisten kallioiden laella on polku ja alueen poikki johtaa ajoura.

Paremmin säilynyt itäreunan **kallioalueen** lakiosissa on metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (kohde 65).

Erityiskohteet

65. Nyåkersin kallioalue

Nyåkersin osa-alueen itäreunan kallioalue on säilynyt kasvillisuudeltaan varsin luonnontilaisena. Puuston muodostavat eri-ikäiset kalliomännyt. Kalliopinnoil-

la vallitsevat enimmäkseen hyväkuntoiset poronjäkäliköt. Kanerva on paikoin runsas reunaosissa. Kallioalueen eteläosaan ulottuu kapea suojuotti, joka on lähinnä kangasrämettä. Pienikokoisten mäntyjen ja koivujen alla kasvaa runsaimpaa kanerva, lisäksi tavataan mm. juolukkaa sekä mustikkaa ja puolukkaa. Osa-alueen raja sijoittuu kallion laelle, länsireunalla ja eteläosassa on polkuja.

Kallioalue on lakiosistaan metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisempaa kalliota).

5 LÄHDEVIITTEET

Husa, J. & Teeriaho, J. 2004: *Luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Uudellamaalla*. – Alueelliset ympäristöjulkaisut 350:1–39. Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Niemelä, T. 2005: *Käävät. Puiden sienet*. – Norrlinia 13: 1–320.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: *Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmän mietintö*. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008: *Suomen luontotyyppien uhanalaisuus*. – Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen Ympäristö 8:2008. Osat 1 ja 2.

Virrankoski, S., Vaskelainen, E., Sarvanne H. & Yrjölä, R. 2006: *Sipoon yleiskaava-alueiden luontoselvitykset 2006*. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy. 55 s.

Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992: *Etelä-Sipoon ja Hindsbyn luontokohdeselvitys*. Ympäristönsuojelulautakunta, julkaisu 1:1992. Sipoon kunta.

Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2004a: *Porvarinlahden etelärannan luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma v. 2005–2014*. Julkaisematon, Helsingin kaupungin ympäristökeskus ja Helsingin satama.

Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2004b: *Sipoon saariston ja rannikon osayleiskaavan luontoselvitys*. – Julkaisematon, Sipoon kunta.

Sarjassa aikaisemmin julkaistu:

- 2011:1 Vetovoimainen esikaupunkiasuminen – Kohderyhmäselvitys
- 2011:2 Östersundomin yhteinen yleiskaava – Rakennemallit
- 2011:3 Östersundom ja kauppa
- 2011:4 Östersundom ja kaupunkipientalot
- 2011:5 Majvikin metron esiselvitys
- 2011:6 Östersundomin metron ja pikaraitiotien esiselvitykset – Tiivistelmä
- 2011:7 Östersundomin yleiskaavan tie- ja pääkatuverkkoselvitys
- 2011:8 Östersundomin yleiskaavan liikenteen nykytilaselvitys
- 2011:9 Östersundomin yleiskaavan joukkoliikenneselvitys
- 2011:10 Östersundomin katuliikennefilosofia, osa 1
- 2011:11 Östersundomin yhteinen yleiskaava – Teknistaloudellinen selvitys
- 2011:12 Aurinkosähkön mahdollisuudet Helsingin Östersundomin alueella
- 2011:13 Hevostilaselvitys – Hevosten tulevaisuus Östersundomissa